

Pukinmäki

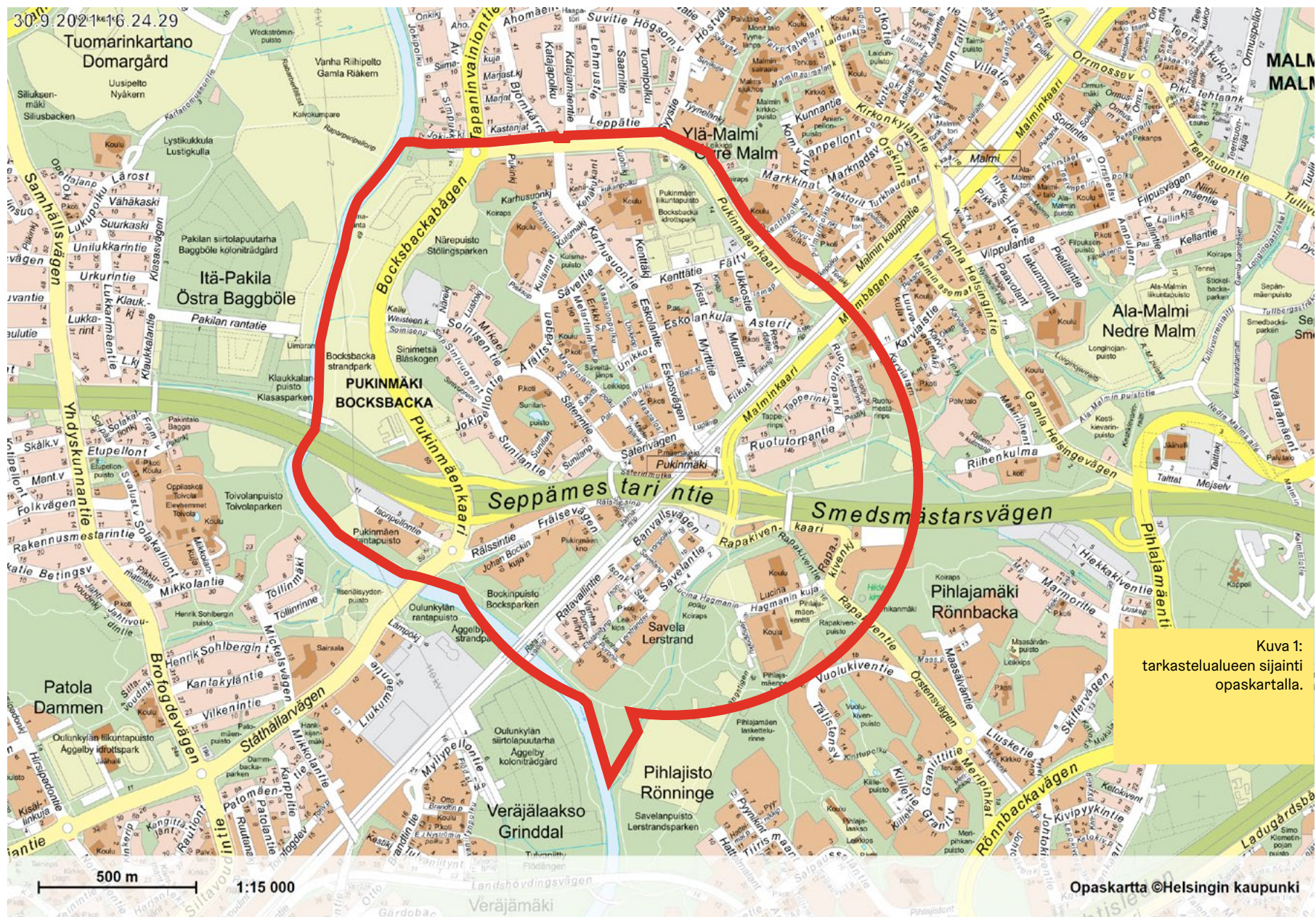
Täydennysrakentamisen suunnitteluperiaatteet,
lähtötietoraportti

Helsinki

Helsingin kaupunki, Asemakaavoitus, Pohjoinen alueyksikkö. 29.11.2021. Päivitetty 3.2.2022.
teksti ja kuvat: Satu Lavinen, jollei toisin mainita.

Sisällysluettelo

Johdanto	5				
I Kehityshistoria	6	II Lähtökohdat	32	III Alueen kaupunkirakenne	82
Varhainen historia	6	Maastonmuodot ja maaperä	32	Kaupunkitilalliset ominaispiirteet	82
Esikaupunkien synty	6	Maanomistus	32	Ulkotilojen hierarkia	84
Alueliitos ja jälleenrakennuskausi	12	Strategiset tavoitteet ja kaavat	36	Yleiskaavapotentiaali	84
1950–1960 -luku	12	Luontoarvot	40	Pukinmäen osa-alueet	89
1970–1980-luvut: päärakentamiskausi	15	Maisema ja kulttuuriympäristöt	46		
1980-luku	24	Viher- ja virkistysverkosto	52	Viitteet	114
1990 -luku	29	Asemakaavojen valmistumisvuodet	62		
2000-2020	29	Rakennukset	62	Lähteet	115
Käynnissä olevat kaavahankkeet	31	Liikenne	70	Painetut lähteet	115
		Ympäristöhäiriöt	72	Lehdet	115
		Palvelut	74	Sähköiset lähteet	115
		Työpaikat	80	Kuvat ja kartat	116
		Väestö	80		
		Asumisolot	80		

Kuva 1:
tarkastelualueen sijainti
opaskartalla.

Johdanto

Pukinmäen täydennysrakentamisen suunnitteluperiaatteet tulkitsevat ja tarkentavat Helsingin yleiskaavaa 2016 Pukinmäen osalta. Suunnitteluperiaatteet ohjaavat kaupungin sisäisenä ohjeena alueen asemakaavoitusta, liikenne- ja katusuunnittelua, aukio- ja puistosuunnittelua, asemakaavoista poikkeamisista sekä muuta alueen kehittämistä. Periaatteet eivät silti suoraan käynnistä suunnittelua. Esimerkiksi yksityisiä tontteja ryhdytään kehittämään ensisijaisesti tontinomistajan aloitteesta.

Koska maankäytön suunnittelussa painotetaan etenkin asemanseutu- ja sisältää suunnitteluperiaatteiden tarkastelualue Pukinmäen kaupunginosan lisäksi osan Savelanpuistoa, Pihlajamäen luoteisosaa sekä Ruotorpantien aluetta.

Suunnitteluperiaatteet pohjautuvat laajaan lähtötietoaineistoon ja asiantuntijatyöhön. Alueen vahvuudet, heikkoudet sekä kehittämismahdollisuudet on analysoitu huolellisesti. Lähtötietoselvityksessä käydään läpi alueen kaupunkirakenteen ja rakennuskannan ominaispiirteet ja arvioidaan niiden merkitystä Pukinmäen identiteetin kannalta.

Selvitys jakautuu kolmeen osaan: I osa käsittelee suunnittelu- ja rakentamishistoriaa, II osa paikan lähtökohtia ja III osassa analysoidaan alueen ominaispiirteitä.

Tarkastelun on laatinut arkkitehti, taiteen maisteri Satu Lavinen. Työtä ovat ohjanneet yksikönpäällikkö Antti Varkemaa (Pohjoinen alueyksikkö), arkkitehti Joakim Kettunen (Pohjoinen täydennysrakentamistiimi), arkkitehti Sakari Mentu (Kaupunkiuudistustiimi), maisema-arkkitehti Johanna Himberg (Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu), liikenneinsinööri Kari Tenkanen (Liikenne- ja katusuunnittelu), tiimipäällikkö Kaarina Laakso (Maankäytön yleissuunnittelu), projekti-insinööri Elina Ahdeoja (Kaupunginkanslia).

I Kehityshistoria

Varhainen historia

Kivikautiset asuin- ja pyyntipaikkojen, palaneiden luiden sekä kivi- ja pronssikautisten esinelöytöjen perusteella nykyisen Pukinmäen alueella on asuttu hyvin kauan¹. Alueella oli 1500-luvulla kaksi suurempaa taloa, *Boxbacka* ja *Sonaby*. Sonaby (nykyisen Sunilanmäen kohdalla) mainitaan historiallisissa lähteissä ensimmäisen kerran vuodelta 1417. Bocksbacka (nykyisen Pukinmäen kartanon paikalla) mainitaan rälssikirjeessä vuonna 1435.

Malmi ilmestyy kirjallisiin lähteisiin vuonna 1514. *Sonaby*n kylä siirtyi samoihin aikoihin Malmille, vaikka Sonaby-niminen tila jäi edelleen Sunilanmäelle². Kylässä, eli Sonaby Malmissa oli vuonna 1540 kahdeksan talonpoikaa. Vanhin säilynyt kartta, joka kuvaa Sonaby malmia, on vuodelta 1702. Kylän talot olivat kolmella tonttimaalla. Ensimmäinen (*Storby*) koostui neljästä talosta (*Pers*, *Länsmans*, *Filpus*, *Örskis*), toinen kahdesta talosta (*Brusas*, *Ströms*) ja kolmas *Tallbacka* oli yksinäistalo. Sonabyssä oli yksi talo. Lisäksi kylän alueella sijaitsivat Bocksbackan ja *Stensbölen* säterit. Stensböle erotettiin 1500-luvun lopulla Bocksbackasta ja se sijaitsi likimain Kehä I kohdalla Pihlajamäen pohjoispuolella³.

Kylän jakaminen isojaossa 1700-luvulla noudatti aikaisempaa logiikkaa: Pehrs, *Starens*, Örskis, Ströms, Sonaby, Brusas, Filpus ja Tallbacka. Isojaossa 1770-luvulla muodostettuja maakirjataloja jaettiin ajan kuluessa pienempiin tiloihin, mutta vielä 1930-luvulla vanha jako näkyi tilarajoissa.

Boxbackan ja Stensbölen rälssitilat liitettiin 1898 osaksi *Malminkylää*⁴.

Tilojen jäänteet tänään

Sonaby tilan kaikki rakennukset purettiin Sunilantien ja Säterintien kerrostalojen alta 1960-luvun ja 1970-luvun aikana. Kartanorakennus sijaitsi mäen kaakkoispäässä⁵ ja se oli rakennettu valtioneuvos *Johan Gabriel von Bonsdorffin* toimesta 1860-luvulla. Talosta on jäljellä enää perustuksia Säterintie 24 pihalla, puistomaisesta pihasta varmuudella vain lampi, mahdollisesti myös kasvillisuutta.

Bocksbackan säterin paikka on edelleen käytössä. Nykyinen päärakennus on joko *Armfeltien* tai *Konstantin Bergströmin* omistuskaudelta, 1851–1896. pihapiirin aumakattoinen talousrakennus lienee 1800-l. alusta ja siten Pukinmäen vanhin rakennus⁶.

Eskolantien ja -kujan nimen taustalla on *Eskola*-niminen, rakentamattomaksi jäänyt samanniminen tila liikuntapuiston kohdalla. Eskos liitettiin Boxbackan kartanoon 1832⁷.

Sonaby Malmiin kuuluneiden Brusasin ja Strömsin tonttimaat Longinojan itäpuolella ovat edelleen käytössä, alue tunnetaan *Riihenkulman* nimellä. Brusasin vanhojen talojen ympäröimä pihapiiri on säilyttänyt pitkälti vanhakantaisen ilmeensä, Strömsin nykyinen päärakennus on peräisin

1900-luvun alusta⁸. Samoin Örskis ja Filpus on sekin edelleen käytössä. Paikalla on vanhoista puunaisista puutaloista koostuva pihapiiri. Latokartanontien itäpuolinen osa Storbystä on tuhoutunut suurelta osin tien levennystöiden ja parkkipaikan rakentamisen yhteydessä mutta Longinojaan rajautuvalla Pärsin tontilla on vanha puutalo⁹.

Esikaupunkien synty

Helsingin väkiluku kasvoi reipasta vauhtia 1800-luvun lopulta lähtien. Kaupungistuminen ja teollistuminen synnyttivät esikaupunkeja, kun sekä työläisväestö, keskiluokka että varakkaampi väki etsiytyivät kantakaupungin ulkopuolelle parempien olojen perässä. Helsingin väkiluku kasvoi vuosina 1890–1900 41 % ja vuosina 1900–1910 50 %¹⁰. Kaupungin hallinto ei tahtonut pysyä muutoliikkeen tasalla. Sitä mukaa kun kaupunki otti haltuunsa ”hökkelikylä”, uutta asutusta ilmaantui toisaalle. Etenkin rauteiden varteen.

Vuoden 1895 lakimuutos helpotti maan osittamista ja myymistä asuintiloiksi. Tonttihinnat nousivat kysynnän vuoksi 1901–1914 lähes 80 prosenttia, joten spekulointi nousevilla maanarvoilla houkutteli¹¹. 1900-luvun alussa perustettiin joukko maayhtiötä (joita kutsuttiin maankeinotteluyhtiöiksi varsinkin Helsingin hallinnossa), jotka omistivat isoja alueita maalaiskunnan puolella, heti Helsingin kaupungin rajojen takana. Yhtiöitä muodostettiin ja niiden maakauppoja tehtiin nopeasti

2

Kaupungistumista edeltäneeltä ajalta säilyneitä rakennuksia ja rakenteita Pukimäessä ja Malmilla.

Kuva 2: Pukimäen kartanon piharakennus

Kuva 3: Sunilanmäen lampi

Kuva 4: Riihenkulman rakennuksia Malmilla.

Kuva 5: Pukimäki kartassa vuodelta 1702.

3

4

ja hyvin samanaikaisesti vuosina 1906–1907 ja vuonna 1907 maayhtiöt olivat lähes saartaneet Helsingin¹². Näihin maayhtiöihin kuului myös 1907 perustettu *Ab Boxbacka*, joka harjoitti maa-kauppoja Helsingin maalaiskunnassa nykyisen Pukinmäen seudulla. Peruspääoman muodostivat *Hjalmar Erik Gabriel von Bonsdorffin* perikunnan Sonabyin kartano ja Bocksbackan kartanon maat. Yhtiö hankki omistukseensa myös useita muita tiloja, yhteensä lähes 557 ha, lähes 29 % Malminkylän pinta-alasta¹³. Ulkopalstat ulottuivat aina nykyiseen Kivikkoon asti.

Vuoteen 1911 mennessä yhtiö oli palstoittanut 111 huvilatonttia ja joitakin pienviljelyspalstoja. Vaikka ajatuksena oli että suomenkieliset työläiset ostaisivat tonttinsa *Savelan* (Savikylä) puolelta rataa ja ruotsinkielinen keskiluokka radan pohjoispuolelta, ei palstajako todellisuudessa toteutunut näin mustavalkoisesti. Monet työmiehet olivat ruotsinkielisestä nimestään huolimatta suomenkielisiä ja ostivat palstoja radan pohjoispuolelta. Asemakaavaluonnokset oli teetetty *Väinö Palmqvistilla* ja yhtiön osakkaalla *Birger Brunilalla*. Varmimmat tulonsa *Ab Boxbacka* taasi hankkia kuitenkin maalaiselinkeinoilla ei perunaa, viljaa ja heinää viljelemällä sekä varsin laajalla karjanpidolla.¹⁴

Komeimmat huvilat sijaitsivat *Eskolantien*, *Säterintien* ja *Säveltien* välisellä, etelään suuntautuvalla puustoisella rinteellä. Myös *Mikael Soinisen tien* ja *Sinivuorentien* varressa oli huvila-asutusta. Joukosta voidaan mainita muun muassa *Melartinin*, *Laitakaran* ja *Golowinin huvilat*, jotka on sittemmin purettu. Huviloista ja paikallishistoriasta löytyy enemmän tietoa teoksessa *Lasse Rekolan* ja *Tero Tuomiston* teoksesta: *Pukinmäki. Aikoja ja Ihmisiä*.

Pukinmäki syntyi ennen kaikkea Bocksbackan

rautatiepysäkin luomien liikennemahdollisuuksien varaan. Junalla pääsi kaupunkiin nopeammin ja vaivattomammin kuin maanteitse. Pukinmäen väkiluku lähes viisinkertaistui 1904 ja 1920 välillä noin 200:sta noin 1000 henkeen. Väkiluku kääntyi kuitenkin laskuun sen jälkeen, kun kaupunki oli vuonna 1917 ostanut kaikki *Ab Boxbackalle* kuuluvat, vielä myymättä olevat maat.

Tältä 1990-luvun alun ajanjaksolla rakennetusta huvilayhdyskunnasta on edelleen jäljellä muutamia suojeltuja rakennuksia, mm. *Villa Öller* ja *Birger Brunilan Adolf von Bonsdorffille* suunnittelema *Villa Björkbacken*, sekä kaupungin-agronomin virka-asunonakin palvellut *Kotikumpu*, jotka kaikki ovat nykyään Helsingin kaupungin omistuksessa ja päiväkotikäytössä. *Villa Weiste* on yksityisomistuksessa. Samoin alueella on useita ensimmäisen maailmasodan

aikaisia tukikohtia ja tykkipattereita, jotka ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kiinteitä muinaisjäännöksiä.¹⁵

Kuva 6: Entinen kaupunginagronomin virka-asunto, Kotikummun huvila (nykyisin Pukinmäen päiväkotio osoitteessa Palsamipolku 10). Kotikummun huvila toimi 1920-luvun alusta 1950-luvun alkuun kaupunginagronomin virka-asuntona. Kuva otettu sotatallena 1939-1940. Kuvaaja tuntematon. HKM.

Kuva 7: Ilmakuva vuodelta 1932.

Kuva 8:
Brunilan asema-
kaavaehdotus
vuodelta 1929.

Rakentamisen ohjaus ennen alueliitosta

Useat esikaupunkialueet Helsingin ympärillä järjestäytyivät taajaväkisiksi yhdyskunniksi, joukossa myös Pukinmäki. Taajaväkisen yhdyskunnan statuksella tiheästi rakennetun alueen oloja pystyttiin hallinnoimaan paremmin kuin maalaiskunnan järjestyssäännöillä. Voitiin laatia esimerkiksi oma palo- ja rakennusjärjestys. Ensimmäinen senaatin päätös asiasta annettiin 1908. Vuonna 1915 annetun päätöksen mukaan oli alueella *kaksi taajaväkistä yhdyskuntaa*, Malmi–Tapanila ja Pukinmäki, mutta kumpikaan yhdyskunta ei kuitenkaan järjestäytynyt eikä kummallakaan ollut yhdyskunnan valtuustoa¹⁶.

Vuoden 1917 maakaupat

Kaupungin johdossa nähtiin että kaupungin oli *”murettava” pienten yhdyskuntien rengas ja hankittava itselleen määräysvalta maihin, joita se laajentuakseen tarvitsi*¹⁷. Parinkymmenen vuoden ajan Helsinki teki kaupungin budjettiin nähden hyvinkin suuria maanostoja. Kevään 1917 suurmaakaupoilla Helsinki laajensi maanomistustaan pohjoiseen ja koilliseen. Kaupunki osti Tuomarinkylän kartanon ja Boxbacka Aktiebolagin tilukset (407 ha). Lisäksi kaupunginvaltuusto päätti ostaa useita tiloja Malmin puolelta: Strömsin, osan Brusasin maista, Pehrsin, Hagan ja Karlsin. Yhteensä vuoden maahankinnat olivat noin 1460 ha¹⁸. Maanostoja täydennettiin vielä vuosina 1920- ja 1930-luvuilla, mm ostamalla osan Starensista, Filpuksesta ja Stensbölestä.

Kaupungin 1917 ostamat maat sijaitsivat kauppojen jälkeenkin maalaiskunnan puolella tai taajaväkisissä yhdyskunnissa. Näin oli Pukinmäenkin laita. Birger Brunila alkoi laatia kaavaehdotusta 1927, ilmeisesti ennakoiden liitosta osaksi

Suur-Helsinkiä. Brunilan asemakaavaehdotuksessa hahmottuu kerrostalojen reunustamia puistokatuja ja kaupunkiaukioita. Tehokas kerrostalorakentaminen painottuu peltoaukeille Sunilanmäen ja Vantaanjoen väliin. Suunnitelman katuverkko perustuu alueen vanhoihin teihin, kuten myöhemmissäkin suunnitelmissa. Kadut lähtevät viuhkamaisesti Säterinkadun alkupään kohdalta. Kuvassa näkyy myös Pukinmäenkaaren esiaste. Säveltäjänpuiston aurinkokellon kohdalla on aukio. Pukinmäenkaaren itäpuoli on jaettu pientalotonteiksi, samoin urheilupuiston alue.¹⁹ Kaavaa ei kuitenkaan vahvistettu.

Pukinmäkeen tehtiin rakennussuunnitelmaa 1930-luvulla useaan otteeseen. Vuoden 1939 versio sai vahvistuksen maaherralta 29.8.1941²⁰ ja 5.3.1942 lääninhallituksesta. Rakennussuunnitelmassa oli merkitty katu- ja puistoalueet sekä asuinrakennusten korttelit. Kortteleissa oli merkitty olemassa olevat rakennukset ja rakennusalat. Kaikki tontit olivat pientalotontteja.

Rakennussuunnitelman vaikutus näkyy vieläkin Pukinmäen kaupunkikuvassa, sillä asemakaavat ovat vuosikymmenten saatossa toisintaneet rakennusjärjestyksen periaatteita. Rakennukset saivat olla enintään kaksikerroksisia. Tonttien minimikoko oli 1000 m² ja pinta-alasta sai käyttää enintään 1/5 kaksikerroksisena (eli tonttitehokkuudeksi tuli e=0,4). *Alueen vehreä yleisilme ja runsaalta vaikuttava kasvillisuus ovat seurausta siitä, että rakennus alat oli piirretty irti kadunvarsireunasta ja kadunvarsireunat tuli istuttaa.* Asuinkortteleiden väleihin - varsinkin korkeimmille lakialueille ja jyrkimpiin rinteisiin - on jätetty puistoja, muun muassa *Sinimetsän ja Närepuiston* korkeimmat lakialueet.

Kuva 9: Rakennussuunnitelma vuodelta 1939.

Katuverkko on pitkälti nykyisenlainen. Suunnitelmassa on esitetty Kehä I:ä ja Pukinmäenkaarta mukailevat tiet. Alueen pääkatu lähtee nykyisen Säterintien mutkasta, noudattalee Eskolantien linjausta jatkuu nykyisen urheilupuiston halki likimain kohti Syystietä. Rantapuistossa on varaus sähkölinjalle.

Alueliitos ja jälleenrakennuskausi

Helsinki selvitti vuodesta 1920 lähtien lähialueiden liittämistä kaupunkiin. Alueliitosta koskeva mietintö valmistui 1936. Selvityksessä suositeltiin Malmi-Tapanilan (ml. Pukinmäki) liittämistä Helsingin kaupunkiin. Syitä oli useita, ensimmäisenä tietysti Helsingin kaupungin tarvitsema kasvutila ja alueen edullinen sijainti radan ja pohjoiseen johtavien maanteiden varrella. Edellisinä vuosikymmeninä juuri Malmi-Tapanilan esikaupunkialue oli kasvanut voimakkaimmin, eikä viitteitä kasvun laantumisesta ollut. Rakennusjärjestyksen ei katsottu olevan riittävän vahva instrumentti Malmin kaltaisen ison esikaupunkialueen rakentamisen säätelyyn. Tarvittiin siis asemakaavaa, ja sellainen voitiin laatia vain kaupungeissa tai kauppaloissa. Toisaalta Malmi-Tapanilalla ei katsottu olevan kunnallistaloudellisia edellytyksiä itsenäisenä kauppalana toimimiseen.²¹

Alueliitos astui voimaan 1.1.1946. Liitoksessa Helsinkiin, jonka maa-alueet olivat tuolloin 3000 hehtaaria, liitettiin n. 13000 hehtaarin esikaupunkialue.

Sodan jälkeen siirtoväki, rintamamiehet, sotalesket ja -orvot saivat lunastaa asuintontteja ja viljelytiloja, mikäli hakemus oli jätetty 1.10.1945 mennessä ja hakija täytti ehdot. Helsingin maan-

lunastuslautakunnalle tehtiin yli 10000 asuintonttianomusta, josta noin 8000 hyväksyttiin. Tämä tonttimäärä sekä siihen liittyvät tiet ja yleiset alueet vastasivat lähes 50 % vuoden 1945 kaupungin rajojen sisälle jäävästä alueesta. Kaupungin oli pakko uudistaa maankäyttösuunnitelmaansa ja luovuttaa omakotitontteja sellaisiltakin alueilta, jotka oli varattu tiheämpää asutusta varten. Sellaisia tontteja annettiin *Oulunkylästä, Malmi-Tapanilasta, Tuomarinkylästä, Talista, Kaarelasta, Pukinmäestä, Herttoniemestä ja Puodinkylästä* (nykyinen Vartiokylä). Jälleenrakennuskaudella 1940-luvulla alueille rakennettiin omakotitaloja. Sen jälkeen liitosalueiden esikaupungit, myös Pukinmäki, joutuivat odottamaan kaupungin kehityspanoksia pitkälle 1960-luvulle. Vuonna 1949 tuli voimaan lakimuutos, joka mahdollisti myös osakehuoneistoihin asuttamisen. Jos luopui oikeudestaan maahan, saattoi sen sijaan saada osakehuoneiston kerrostalosta. Kaupungin tuella rakennettiin noin 60 rintamamieskerrostaloa, joissa asui lähes 2000 asukasta.²² Pukinmäkeen ei rakennettu yhtään rintamamieskerrostaloa.

1950–1960 -luku

Kaavoitus eteni vasta 1960-luvun puolivälissä alueille, joilla kaupunki ei ollut hallitsevana maanomistajana. Tällöin ”haettiin erilaisin sopimuksin sopivaa muotoa, jolla olisi leikattu maanomistajan kaavoituksessa saamaa etua”.²³ Kaupunki ja rakennusyhtiöt olivat hankkineet runsaasti maita ja ennen alueen kaavarungon valmistumista ennen maaliskuussa 1972²⁴. Laajempi rakentaminen Pukinmäessä käynnistyi 1974, vaikkakin Sunilantie 9 talot olivat valmistuneet jo 1967 Sonabyntilan maatilamiljööseen nousi korostetun moderni talosommitelma.

1968 – Ensimmäinen asemakaava (5 656)

Alue sai odottaa ensimmäistä asemakaavaansa **5 656** (*Olavi Terho*) vuoteen **1968** asti. Kaavaa oli laadittu jo aikaisemmin, kaavakartan varhaisin päivämäärä on keväältä 1965. Alkuperäisessä asemakaavassa on aikakaudelle tyypilliseen tapaan niukasti määräyksiä. Kaava-alue sisälsi Pukinmäenkaaren, pääradan ja Vantaanjoen välisen alueen pois lukien urheilupuisto. Alueen keski-osassa oli kerrostalokortteleita, reunoilla enintään 2-kerroksisten asuntorakennusten tontteja, jotka noudattivat pääasiassa entisiä tilanrajoja.

Kaavakartassa oli rakennusala, kerros-luku, tonttitehokkuus (e-luku). Omakotitalotontteilla on määrätty katuun rajautuvat tontin reunat istutettaviksi. Tässä suhteessa kaava toistaa vuoden 1939 rakennussuunnitelmaa.

Tyypillinen pientalotontin tehokkuus oli $e=0,25$ ja kerrostalotontin $e=0,5$. Omakotitalotonttien tehokkuuslukua on pienennetty rakennussuunnitelman tehokkuusluvusta 0,4, sillä 1960-luvulla suosituille, usein yksikerroksisella rakennustavalla tonttien katsottiin tulevan turhan ahtaiksi. Kerrostalotkin oli määrätty mataliksi, 3-4 kerroksisiksi. Tehokkuutta perusteltiin vaihtelevalla maastolla.

Katuverkko, ennen kaikkea sen hierarkia, on muuttunut vuoden 1939 rakennussuunnitelmaan verrattuna. Alueen pääkatu, *Pukinmäentie* (nykyisen Madetojanpolun paikalla) jatkuu Pukinmäenkaarelle asti suurin piirtein Pieksupolun kohdalta. Jyrkimpiä katuosuuksia on muutettu jalankuluraiteiksi. Kuismatien jatke Karhusuontien itäpuolella on poistettu, koska Karhusuontien itäpuolelle kortteliin 37 035 on sijoitettu koulutontti. Koulutontin ja urheilupuiston vuoksi Eskolantie ei jatku

Kuva 10: Ote ensimmäisestä asemakaava 5656 (1968).

Kenttätien risteyksestä pohjoiseen päin, vaan liittyy Pukinmäenkaareen vain Karhusuontien välityksellä. Säterintie, Sunilanpolku ja Sunilantie muodostavat lenkin. Nykyisen Pukinkujan taloryhmän paikalla on puistoa. Savelan puolella sijainnut rautatieasema on siirretty kehätien pohjoispuolelle.

Selostuksen mukaan ”*Kerrostalojen korttelialueella ei yleensä ole esitetty tonttijakoa, koska rakennustavan muuttuessa ei voitane seurata nykyisiä omistusrajoja eivätkä rakennusvaiheessa vallitsevat omistussuhteet ole vielä selvillä.*”

Ensimmäinen merkittävämpi panostus alueelle oli *Pukinmäen kansakoulu*, nykyinen Kristillinen koulu. Suunnittelija oli *Erik Lindroos*. Koulutyö alkoi ensin valmistuneessa osassa vuonna 1952, laajennus valmistui vuonna 1954. Koulussa oli 240 oppilasta ja 8 luokkahuonetta, juhlasali, luonnontietosali, ruokasali sekä käsityö- ja veistosalit.

Kerrostalorakentaminen käynnistyi 1965 korttelista 37 008 (Sunilantie 9, arkkitehti *Osmo Lappo*). Rakennuslupakuvat on päivätty vuodelle 1965, kun asemakaavan perusratkaisu oli jo tiedossa, vaikka kaavan vahvistuminen venyi vuoteen 1968.

Malmin kolmion alue Ruotutorpantien ja Kehä I välissä on vanhaa peltoa. Se osoitettiin puistoksi kaavassa **5 111 (1964)**, joka käsitti Ala-Malmin pohjoisosan. *Karviaistie* oli jatkettu liittymään silloiseen rengastiehen, nykyiseen Kehä I:een ja se olisi halkaissut maisemapellon. Jatketta ei kuitenkaan rakennettu ja se kumottiin myöhemmässä asemakaavan muutoksessa.

Pihlajamäen kouluille (*kansakoulu ja oppikoulu, nykyään ala-aste ja Helsingin uusi yhteiskoulu*) on osoitettu tontit kaavassa **5 220 (1962)**. Ne sijaitsevat vanhalla peltomaalla Savelanlaaksossa.

Kuva 11: Pukinmäen kansakoulussa toimii nykyään Kristillinen koulu.
Kuva 12: Osmo Lapon suunnittelema Sunilantie 9. Näkymä pihalta.
Kuva 13: Pukinmäen ostoskeskus vuonna 1974. Laszlo Lelkes. HKM.

1970–1980-luvut: päärakentamiskausi

1960–1970 -luvuilla Pukinmäki muuttui kerrostalovaltaiseksi alueeksi, kun asutusta pääradan varressa alettiin tiivistämään osana aluerakentamisprojekteja. 1970-luvun alussa Helsinkiin ennakoitiin rajua väestönkasvua, jopa 600 000 asukkaaseen asti. Viranomaisten katseet suuntautuivat esikaupunkeihin hyvien liikenneympäristöjen varrelle. Aluekeskusten arveltiin helpottavan kantakaupunkiin suuntautuvaa asutuksen ja liikenteen painetta. *Jyrki Lehikoinen* kirjoitti *Arkkitehti-lehdessä* esikaupunkialueiden maankäyttösuunnittelusta näin: "*Esikaupunkialueiden suunnittelun tärkeimpinä tavoitteina on mainittava aluekeskusten ja muiden keskittymien luominen sekä maankäytön tehostaminen raideliikenneväylien varsilla.*"²⁵

Pääradan varren asutuksen tiivistämisestä tuli eräs tavoite. Sen toteuttamiseksi muodostettiin erityinen *Ma-Ta-Pu-Pu -projekti*, joka sai Malmin, Tapanilan, Pukinmäen ja Puistolän osayleiskaavan ja kaavarungon valmiiksi 1972. Kaava vahvistettiin kaupunginvaltuustossa 1972. Alueen kaavarungossa suositeltiin alueelle seuraavia tehokkuuksia ja rakentamistapoja: noin 600m säteellä asemasta tiivis 3–5 kerroksinen kerrostaloalue, jonka korttelitehokkuus on 1,0–1,2. Lisäksi ehdotettiin umpikorttelimaista rakennustapaa ja autojen sijoittamista keskitetysti. Äärialueet ja rautatien varren pientaloalueet ehdotettiin rakennettavaksi yhtenäisen suunnitelman mukaan tonttitehokkuudella 0,7, olemassa olevaa tonttijakoa noudattaen. Suositeltavina talotyyppeinä pidettiin kerrostaloja, rivi-, atrium-, ja ryhmätaloja.²⁶

14

Kuv 14: Pukinmäen kaavarunko. Helsingin kaupunginarkisto.

Tehokkuutta lisättiin monella alueella, mutta esimerkiksi *Sunilanpolun* varressa oli yhtenäinen asukasmielipide alueen säilyttämisestä pientalovaltaisena ja sellaisena se säilyikin, tehokkuuden jäädessä ennalleen ($e=0,25$)²⁷.

Aloituskortteli sijaitsi Madetojankujan varrella, ostoskeskuksen pohjoispuolella. Kerrostaloalueen raja päädyttiin sijoittamaan Säveltien kohdalle, Lustokujasta ja Kuismatiestä tuli säilytettävien omakotirakennusten aluetta. Pysäköintipaikkojen tarvetta arvioitiin suunnittelu- ja rakennusvaiheessa ilmeisestikin väärin (yläkanttiin), sillä taloyhtiöt lykkäsivät niiden toteutusta.²⁸

Savela

Savela on Ab Boxbackan entisiä maita. Tontit lohkottiin vuosina 1907–1917. Kaavoituksen aikaan 1970-luvulla valtaosa alueen taloista oli peräisin 1920–1930 luvulta. Kunnallista vesihuoltoa ei ollut. Alueella ei ollut tulevaisuutta pientaloalueena.

Vuonna 1972 valmistunut Malmin, Tapanilan, Puitolan ja Pukinmäen osayleiskaava jätti Savelan erityisalueeksi. Kun tavoitteena oli sekä asemanseudun tiivistäminen että asuntotuotanto-ohjelma pyrki puutteellisen asumisen poistamiseen, määriteltiin Savela "*poistavan saneerauksen*" alueeksi, jossa asuntopoliittinen tavoite oli "*asuntolainoitettun asuntokannan suosiminen ja monipuolisen ja tasapainoisen sosiaalirakenteen luominen*". Arkkitehdit pohtivat alueen suunnittelemissa kokonaan autottomaksi kaupungiksi. Haasteena oli maan hankinta. Savelassa kaupunki ei yrittänyt hankkia maata itse, vaan ohjaili pientaloalueen kiihteistönomistajia yhteistyösopimuksiin²⁹. Näin kaavoituksen tuoma lisärakentamisoikeus oli mahdollista jakaa tasapuolisesti. Maakaupat olivat asukkaille tuottoisimmat, kun

vanhat kiinteistöajat eivät haitanneet suunnittelua ja toteutusta³⁰. Vain kuusi maanomistajaa kieltäytyi kaupoista.

Neuvottelujen päätteeksi Savelan maanomistajat allekirjoittivat yhteistoimintasopimuksen 1973. Maat myytiin *rakennusyhtiö Palkille* 1975. Maa-kaupan jälkeen kaavoittaja, *A-konsultit*, muokkasi aiempaa kaavaluonnostaan siten, että sopimuksen ulkopuolelle jääneiden tontit säilyivät ja saivat naapureikseen alueen matalimmat uudisrakennukset³¹.

Keskeisiä asemakaavoja

Seuravassa on esitelty Pukinmäkeä eniten muovanneita asemakaavoja. Kaikkia alueelle eri vuosikymmeninä tehtyjä kaavoja ei ole kuvattu.

6910 (1974) ns. ”*Aloituskorttelien asemakaava*”. *Unikkotie* halkaisee sävelpuiston. Unikko- ja Säveltien välinen alue on jaettu useisiin pienempiin kerrostalokortteleihin. Kaavassa on monikerroksisia autopaikkojen korttelialueita (AP lisämerkintä a2, a3). Samoin maanalaista paikoitusta (map). Kortteli 37023 Jokipellontien ja Säveltien risteyksessä toteutui kaavan mukaisena, samoin useita asuinkerrostaloja kortteleissa 37050, 37052 ja 37053. Autopaikkamääräykset: AK-kortteleissa 1 ap/85 km².

7068 (1974) ”*Keskeisten kortteleiden asemakaava*”. Tässä kaavassa syntyy Pukinmäen keskiosan nykyinen katuverkko: Pukinmäentie ja *Erkki Melartinintie* on osittain muutettu jalankulun- ja pyöräilyn reiteiksi (*Madetojanpolku*, *Melartininpolku*). Unikkotie on katkaistu ja on tehty lisää uusia jalankulun ja pyöräilyn raitteja: *Maasalopolku*, *Palsamipolku*. Kortteliin 37023 on muodostettu uusi kortteli 37047 (YOS) joka on varattu

Kuva 15: Näkymä Savelasta pääsiäisenä 1974. Kuva: Simo Rista, HKM.

ala-asteen koulua ja päiväkotia varten (korttelin rakennukset nykyisin päiväkotina). Autopaikamääräykset: AK-kortteilla 1 ap/90 k-m².

Poimintoja kaavaselostuksesta:

"6.11. ... Pyritään luomaan ajoneuvokaduista riippumaton jalankulkuverkosto suurtontteihin."

"6.12. Muutos perustuu ratkaisuun, jossa 5-kerroksisilla rakennuksilla muodostetaan pihapiirejä tonttitehokkuuden ollessa n. 1.1 Korttelit sijoittuvat puiston ympärille ja muodostavat ns. aloituskorttelien kanssa yhtenäisen suuren kortteli-alueen, joka on rauhoitettu ajoneuvoliikenteeltä..."

"6.207 ... Pukimäentie ja Erkki Melartinintie on osittain muutettu jalankulku- ja polkupyöräteiksi."

Kuva 16: ote asemakaavasta 7068.

Kuva 17: vasta valmistuneita taloja Säterintällä 1976. SKY-FOTO Möller, HKM.

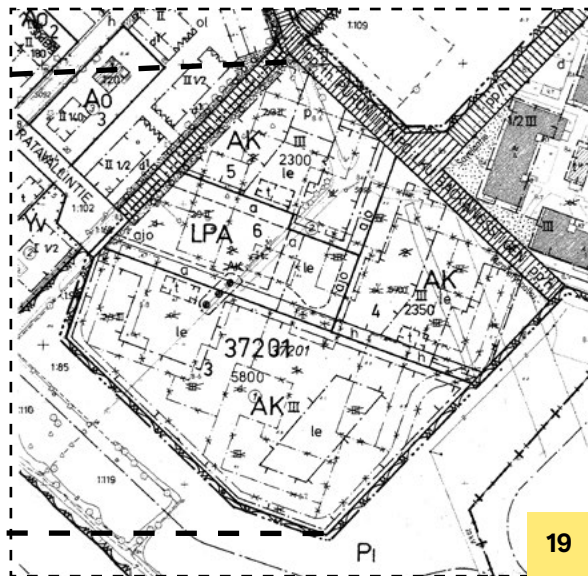

Kuvat 18 ja 19:
ote asemakaavasta **7523** (18)
ja asemakaavan muutoksesta **8895** (19).
Kortteliin 37201 kaavoitettiin pysäköinti-
alue (merkintä LPA)

7323 (1976) Savelan asemakaava. Tekijä A-konsultit. Keskeisenä tavoitteena pidettiin alueelle rakennettavien kerrostalojen sopeuttamista yhdyskuntarakenteeseen sekä avoimeen maisemaan. Tehokkuustavoite AK $e=1,0$, matalalla vyöhykkeellä $e=0,5-0,6$. Pyrittiin pienimittakaavaiseen, vaihtelevaan ympäristöön sekä rauhoittamaan alueen sisäosaa liikenteeltä. Tavoitteita kuvataan seuraavasti: *"Liikenteen osalta on pyritty erottamaan eri liikennelajit toisistaan ja rauhoittamaan alueen sisäosia ajoneuvoliikenteeltä. Suunnitteluvaiheessa kehitetyn ns. autottoman vaihtoehdon periaatteita on myös pyritty soveltamaan paikoitusta ja huoltoliikennettä suunniteltaessa."* Kerrostalokortteleissa 1 ap/80 $k-m^2$, autopaikat sijaitsivat alueen pohjoispäässä kortteleissa 37 204, 37 208 ja 37 209.

Matalat rakennukset sijoitettiin radan ja Vantaanjoen varteen, korkeammat alueen kaakkois- ja luoteisiin. Perustamisolosuhteista johtuen ei voitu rakentaa maanalaisia kellareita. Rakennusten suuntaaminen 24° kulmaan kortteleissa 37 301 ja 37 202 on perusteltu valonsaannilla. Vinokatto oli määrätty pakolliseksi osassa rakennuksista, jotta ne sopeutuisivat olemassa olevaan ympäristöön.

Autottomuus ei kuitenkaan toiminut sellaisenaan. Autopaikoilta oli liian pitkä matka kauimmaisiin kortteleihin, esimerkiksi kortteliin 37 201 Ratavalintien eteläpäässä. Asemakaavan muutoksella **8 895 (1985)** pyrittiin muun muassa parantamaan alueen liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta. Kortteli 37 201 jaettiin asuinkerrostalojen alueeksi (AK) ja LPA-alueeksi. Kerroksia madallettiin kolmesta neljään, rakennusaloja järjesteltiin ja rakennusoikeutta pienennettiin 16 %. Autopaikamääräykset: 1 ap /105 $k-m^2$.

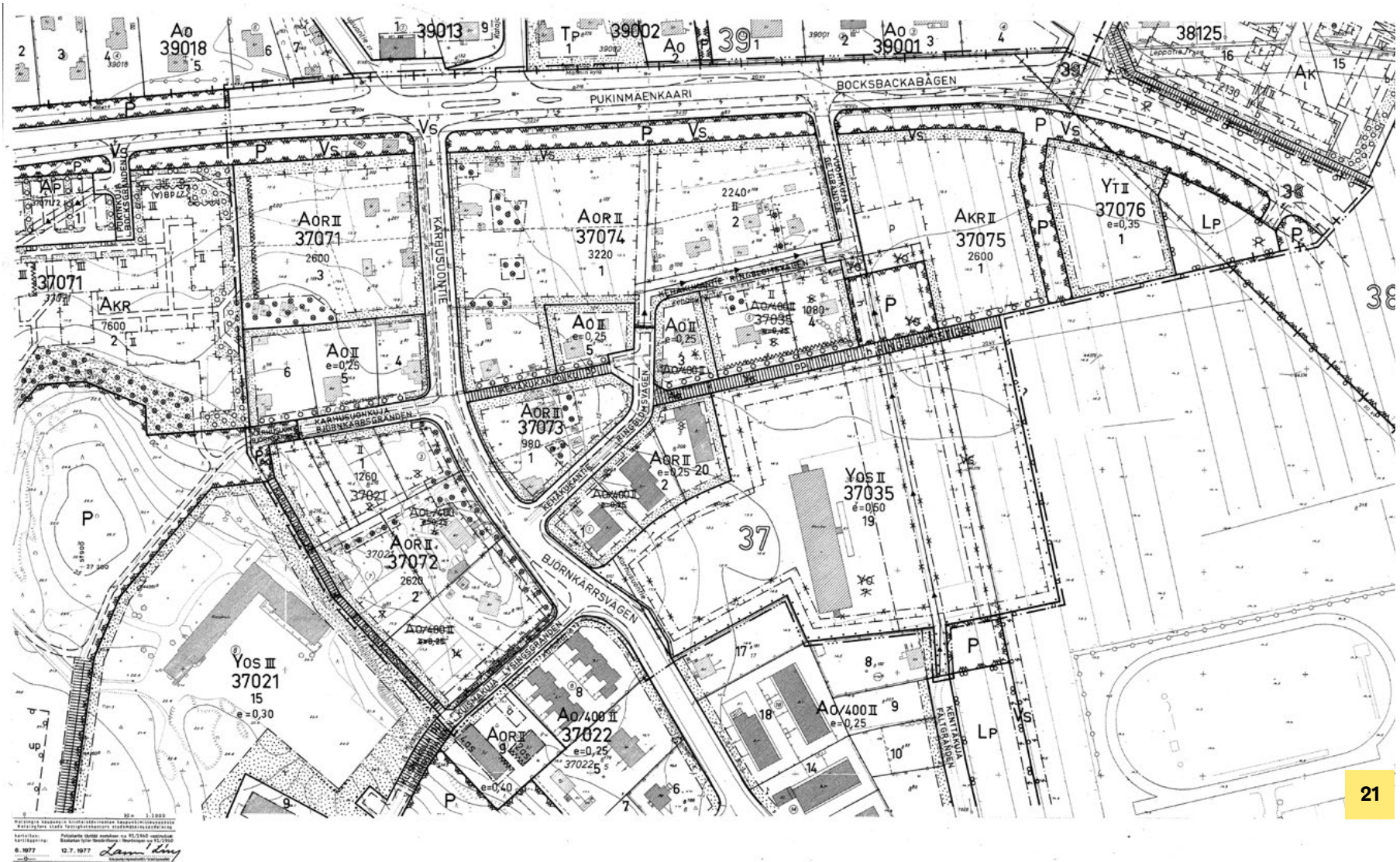

20

7538 (1977) Arkkitehtitoimisto Raili Vuorensola. Pukinmäentien länsipääty on kumottu. Piek-supolun päässä pysäköintialue, kulku koululle jalankulku-/pyöräreittiä pitkin (kuten nykyään). Pukinmäen kaaren ja Tapanilan tien risteyksessä on Asuinkertostalojen tai rivitalojen kortteli 37071 (AKR). Autopaikat keskitetty katuvarteen. Kaavarungon tehokkuudesta on tingitty, jotta rakennuskanta sopii paremmin ympäröivään rakennuskantaan ja maisemaan. Myös koulukorttelin 37021 tonttitehokkuutta on laskettu $e=0,5$:stä $e=0,3$:een, koska kalliota ja metsää on haluttu säilyttää. Autopaikkamääräykset AKR-kortteleissa 1 ap/80 k-m².

7700 (1978) Arkkitehtitoimisto Raili Vuorensola. Suurin osa kytkettyjen pientalojen kortteleita (AOR), mutta myös kerrostalojen tai rivitalojen korttelialue 37075 Vuohikujan itäpuolella (AKR), ja jokunen omakotitalotontti (AO). AKR- ja AOR-kortteleidessa tehokkuus on $e=0,35$ (pl. jo aiemmin rakentuneet korttelin osat) kun vastaava luku oli kaavarungossa $e=0,8$. Selostuksessa todetaan, että alue muodostaa yhtenäisen suunnittelukohteen yhdessä länsipuolella sijaitsevien puisto- ja korttelialueiden kanssa. Tehokkuutta on laskettu kaavarungossa esitettyyn nähden, jotta rakennuskanta sopii paremmin ympäröivään rakennuskantaan ja maisemaan. Kaavassa on asuntokerrosalaa 19150 k-m², kun kaavarunko esitti 30000 k-m². Pudotusta on 36 %. Kasvillisuutta on pidetty kaupunkikuvallisesti tärkeänä elementtinä. Kaupunkikuvallisesti arvokkaita puita on pyritty säilyttämään kaavamääräyksillä. AOR- ja AKR-alueilla 1 ap/80 k-m².

Kuva 20: ote asemakaavasta 7 538
 Kuva 21: ote asemakaavasta 7700

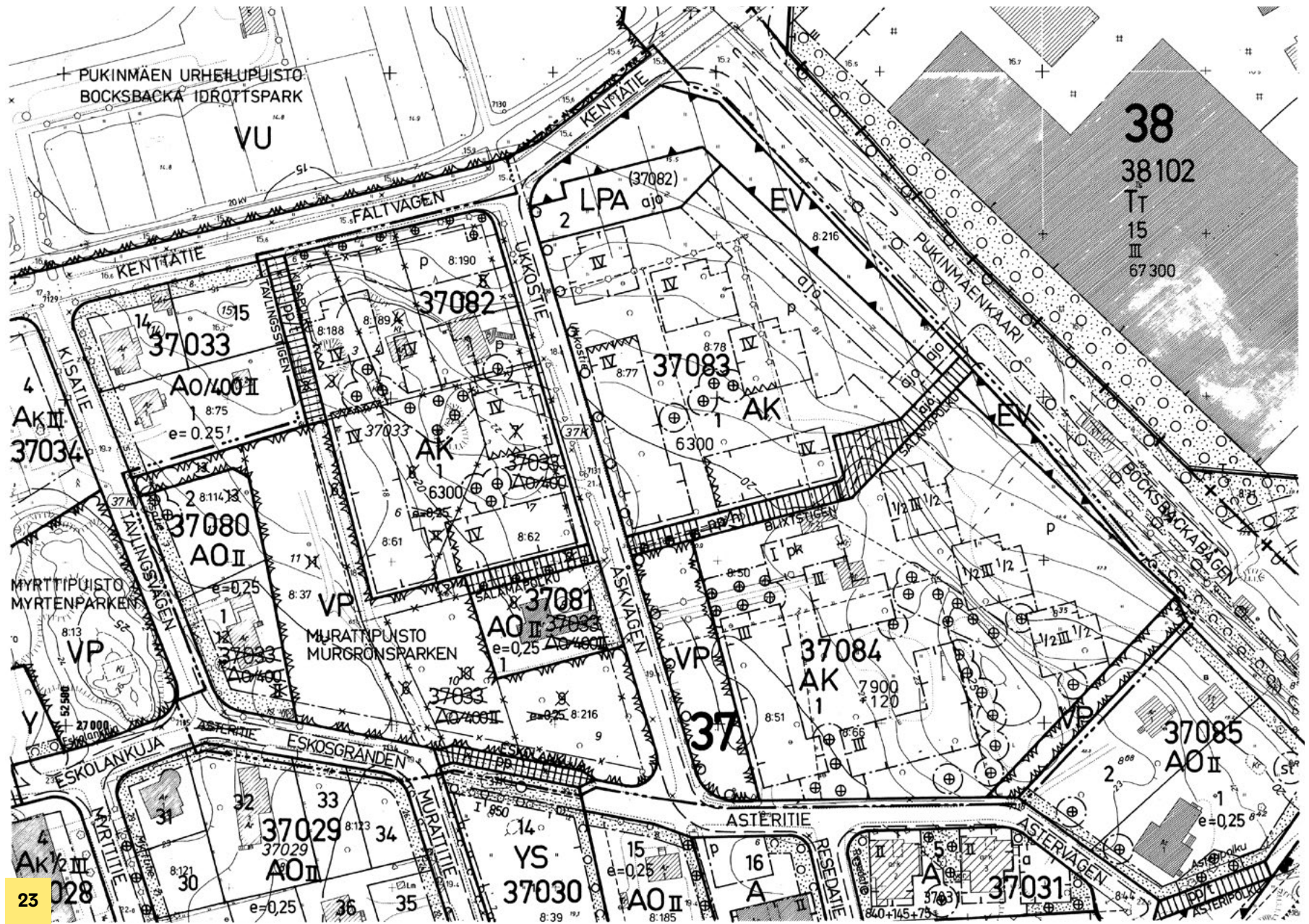
1980-luku

8 320 (1981) Myrtti-, Muratti- ja Resedantien pientaloalueen asemakaavamuutos. Kaavarungon tavoitteiden lisäksi on pyritty luomaan edellytykset kaupunkikuvallisesti vaihtelevalle ja mielenkiintoiselle asuinympäristölle, jossa on erilaisia talotyyppejä. Kerrosluku on rajattu kahteen. Olemassa olevan kasvillisuuden säilyttäminen on vaikuttanut katujen linjaukseen ja rakennusten sijoitukseen. Päiväkodille on osoitettu tontti Murattien päästä. Kortteli 37034 osoitettu vapaapalokunnan käyttöön, muu osa on muutettu Myrttipuistiksi. Radan varressa on autopaikkojen alue (LPA). Tonttitehokkuudeksi on määritelty useammasta tontista yhdistetyillä suurtonteilla (A) $e=0,4$, vanhan kiinteistöjaon mukaisilla tonteilla (AO) $e=0,25$. Autopaikkamääräys on tehokkaammissa A-kortteleissa 1 ap/k-m², AO-kortteleissa 1/80 tai 1/30 k-m² riippuen asuntojen lukumäärästä tontilla. Väljempi normi on tonteille, joissa on enintään 2 asuntoa.

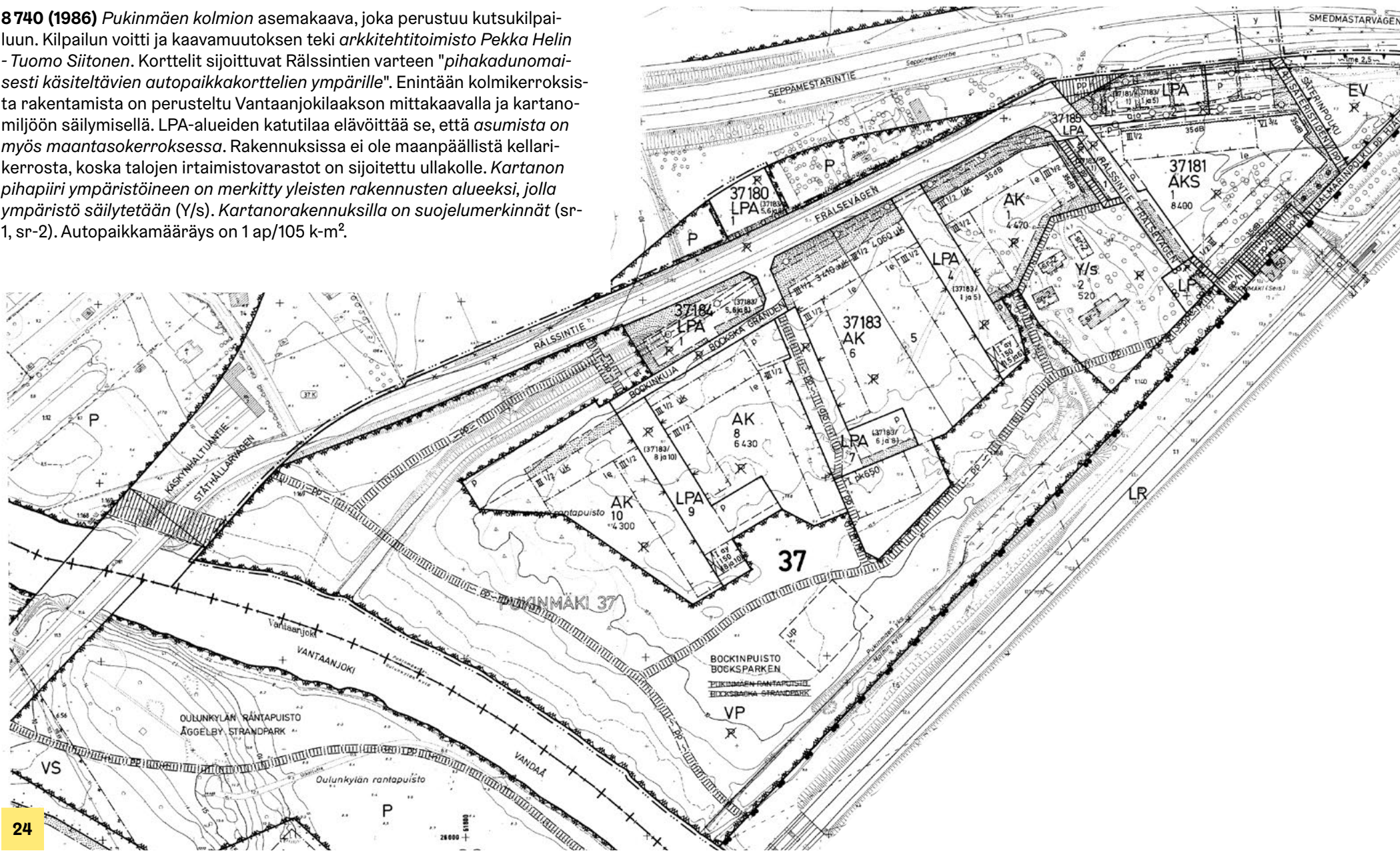
8 590 (1987) Kaava koskee kortteleita 37080–37084 Kenttätien, Pukinmäenkaaren, Asteritien ja Kisatien välissä. Kaavassa on luovuttu kaavarungon pihanalaisia auto-paikkoja edellyttävästä korkeasta tehokkuudesta ($e=1,2-1,0$) ja säilytetty maaston muotoja ja kasvillisuutta. Uusi tonttitehokkuus $e=0,75-0,80$. Korttelissa 37084 on alueen jyrkin rinne. Jyrkemmässä kohdassa on pistetaloja, tasaisemmassa osalla on pidempiä taloja. Paljon säilytettäväksi merkittyä puita. Autopaikkamääräys AO-kortteleissa 1 ap/95 tai 130 k-m², väljempi normi tonteille joissa enintään 2 asuntoa. LPA-alueilla 1/105 k-m².

Kuva 22: ote asemakaavasta 8 320
Kuva 23: ote asemakaavasta 8 590

8740 (1986) Pukinmäen kolmion asemakaava, joka perustuu kutsukilpailuun. Kilpailun voitti ja kaavamuutoksen teki *arkkitehtitoimisto Pekka Helin - Tuomo Siitonen*. Korttelit sijoittuvat Rälssintien varteen "pihakadunomaisesti käsiteltävien autopaikkakorttelien ympärille". Enintään kolmikerroksista rakentamista on perusteltu Vantaanjokilaakson mittakaavalla ja kartanomiljööön säilymisellä. LPA-alueiden katutilaa elävöittää se, että *asumista on myös maantasokerroksessa*. Rakennuksissa ei ole maanpäällistä kellarikerrosta, koska talojen irtaimistovarastot on sijoitettu ullakolle. *Kartanon pihapiiri ympäristöineen on merkitty yleisten rakennusten alueeksi, jolla ympäristö säilytetään (Y/s)*. Kartanorakennuksilla on suojelumerkinnät (sr-1, sr-2). Autopaikkamääräys on 1 ap/105 k-m².

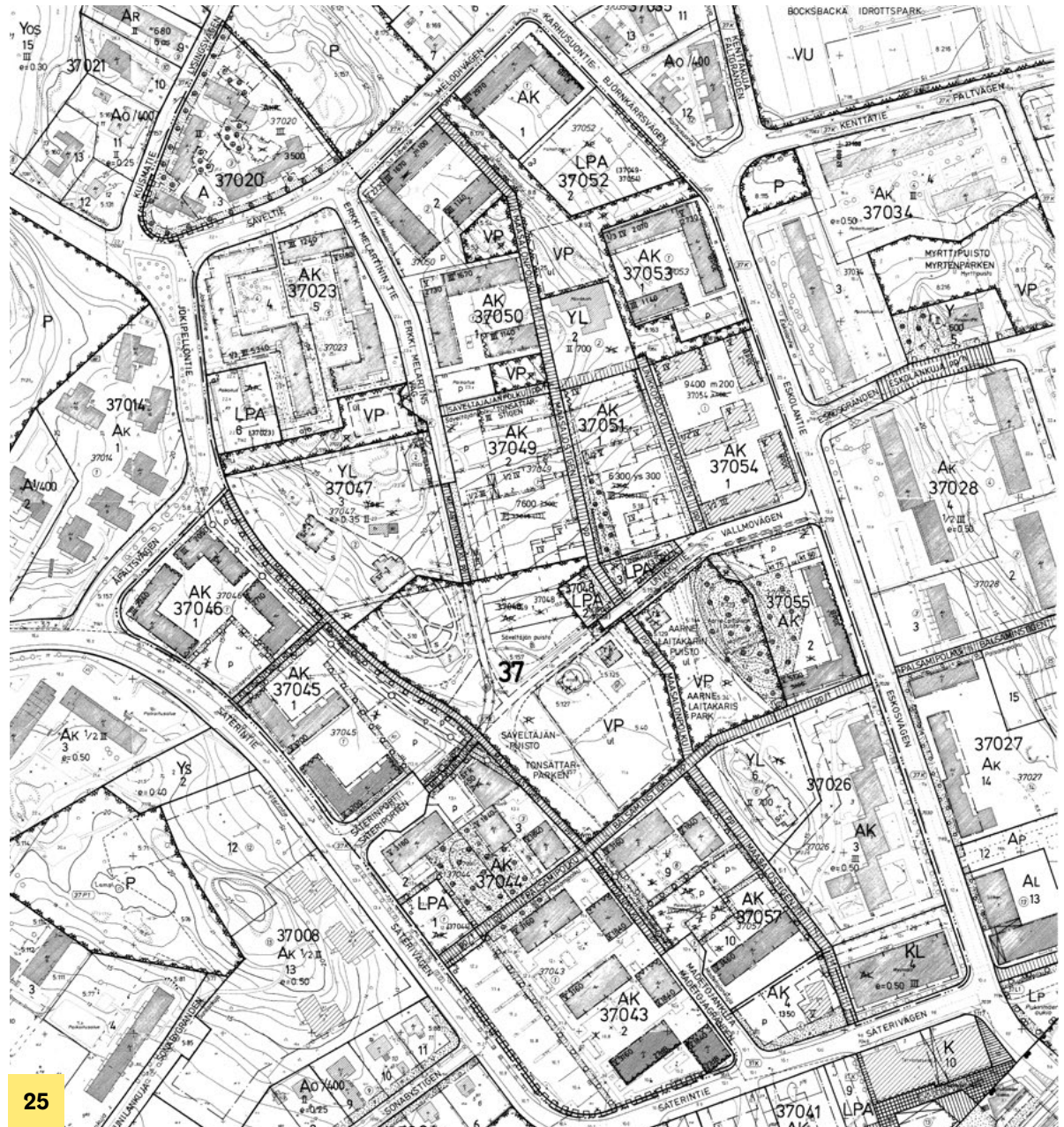

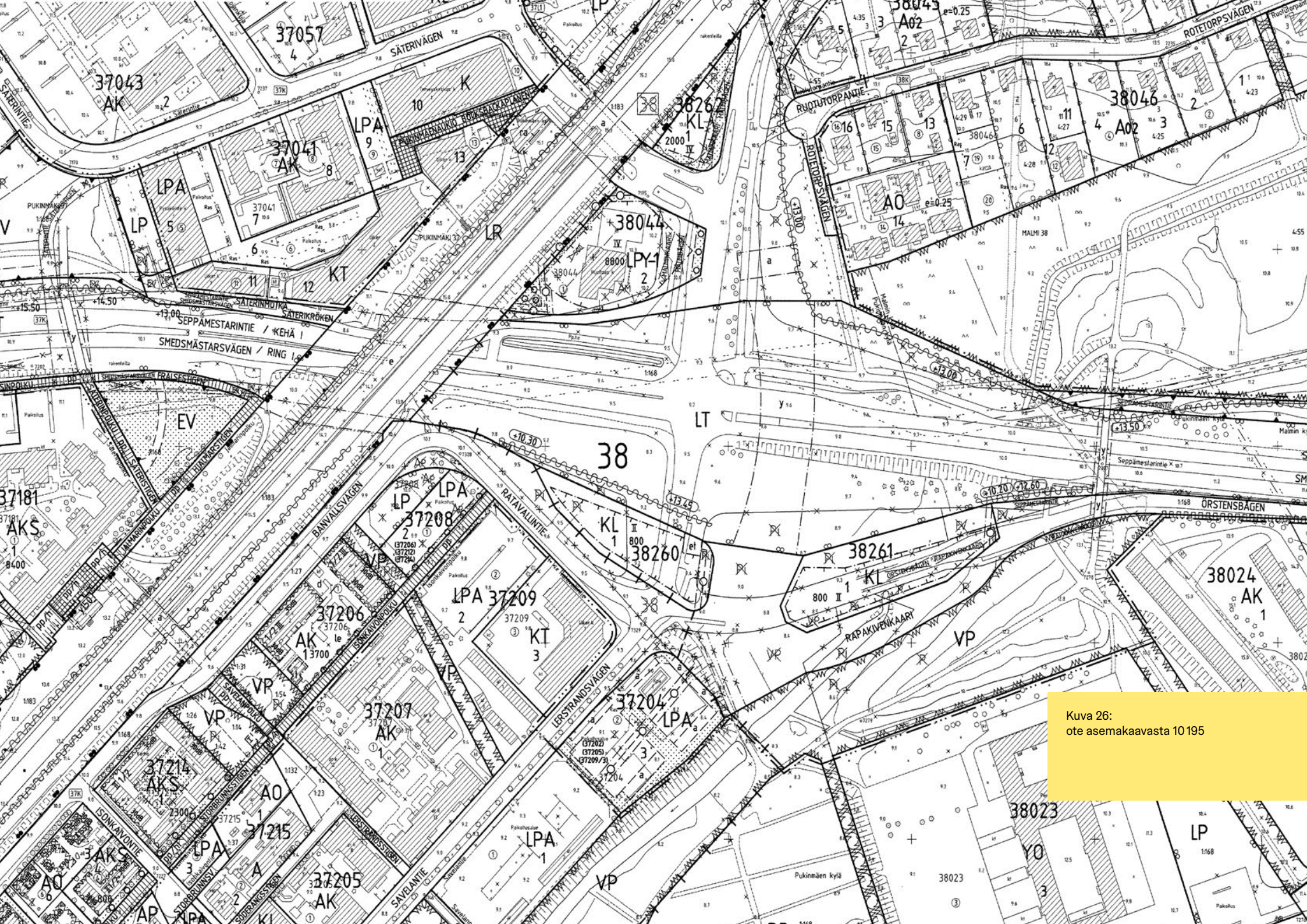
9095 (1986) Asemakaavan tavoite oli mahdollistaa Säveltäjänpuiston YOS-tontin 37047/1 (Jokipellontie 15) päiväkotikäyttöä.

Villa Öller ja Villa Björkbacken muodostavat ympäristöineen kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaan kokonaisuuden ja niiden mainitaan olevan alueen vanhinta rakennuskantaa. Rakennukset suojeltiin (sr-1) ja myös niiden ympäristö varustettiin merkinnällä s (säilytettävä).

Kaavalla haluttiin myös vähentää kaksitasoisia autopaikka-alueita. Tämä oli mahdollista autopaikkannormia lieventämällä, maantasossa olevia pysäköintipaikkoja laajentamalla, sekä sen vuoksi, että rakennuksiin oli jo rakennettu runsaasti autotalleja. Uusi normi AK-alueilla 1 ap/105 k-m².

Kuva 24: ote asemakaavasta 8740
Kuva 25: ote asemakaavasta 9095

Kuva 26:
ote asemakaavasta 10 195

1990 -luku

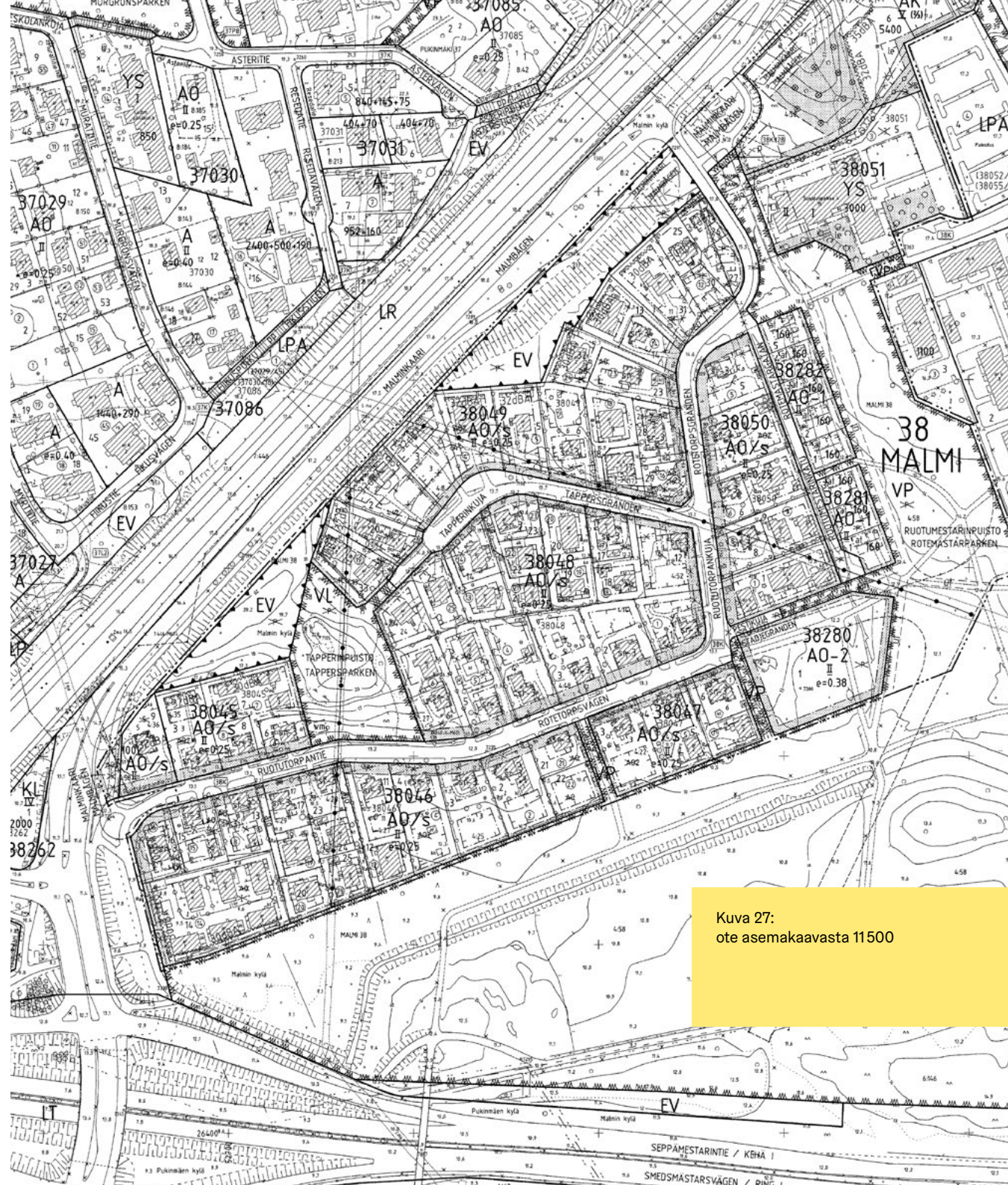
10 195 (1998) mahdollisti Malminkaaren ja Kehä I eritasoliittymän rakentamisen, sekä neljännen linjaraitteen toteuttamisen aiheuttamat muutokset Pukinmäen aseman ympäristössä. Muita tavoitteita olivat Pukinmäen aseman liityntäpysäköinnin toteutus sekä asemanseudun hajanaisen ilmeen parantaminen. Muutoksia mm. katu-, liikenne- sekä suojaviherialueisiin. Autopaikkamääräys AK-kortteilla 1 ap/100 k-m².

10 303 (1996) Pukinmäen urheilupuiston alueen kaavamuutos. Tavoite ulkoilu- ja virkistyspalvelujen parantaminen. YUV- ja VU-alueella 1 ap/30 k-m².

2000-2020

Asemakaavan muutoksessa **11 445 (2006)** suojeltiin Pihlajamäen aluekokonaisuuteen kuuluvat koulurakennukset ympäristöineen. Lisäksi koulutonttien liikennejärjestelyjä pyrittiin parantamaan uuden, *Rapakiventieltä* johdetun kadun avulla (*Lucina Hagmanin kuja*). Kadulta pääsee myös Savelanpuistossa sijaitsevaan nuorisopuistoon.

11 500 (2007) Ruotutorpantien alueen asemakaavamuutos. Tavoitteena on suojella kaava-alueen jälleenrakennuskauden rakennusten muodostama kaupunkikuvaa ja vihreää puutarhaympäristöä sekä osoittaa alueelle ympäristön huomioon ottavaa täydennysrakentamista. Kaupunkikuvallisesti tärkeät talot kortteilla 38 045–38 050 on suojeltu (sr-3). Olemassa olevan omakotialueen itäreunalle kaavoitetaan kaksi uutta, melko tiivistä, omakotitalokorttelia (yhteensä 1280 k-m²) ja kaakkoiskulmalle erillista-

Kuva 27:
ote asemakaavasta 11500

lokortteli (1608 k-m²). Lisäksi alueen kollisosaan tulee radan varteen uusi kerrostalokortteli (5400 k-m²). Uusien pientalotonttien tehokkuus e=0,36–0,38 ja talot on määrätty kaksikerroksisiksi. Julkisivujen mittoja, käsittelyä, ikkunoita ja kattoja koskevilla määräyksillä pyritään varmistamaan talojen sopivuus vanhojen talojen viereen.

Pientalotonttien autopaikkamääräykset:

AO/s: 1/130 k-m² ja 1/95 k-m². Väljempi määräys pätee, kun tontilla asuntoja enintään kaksi.

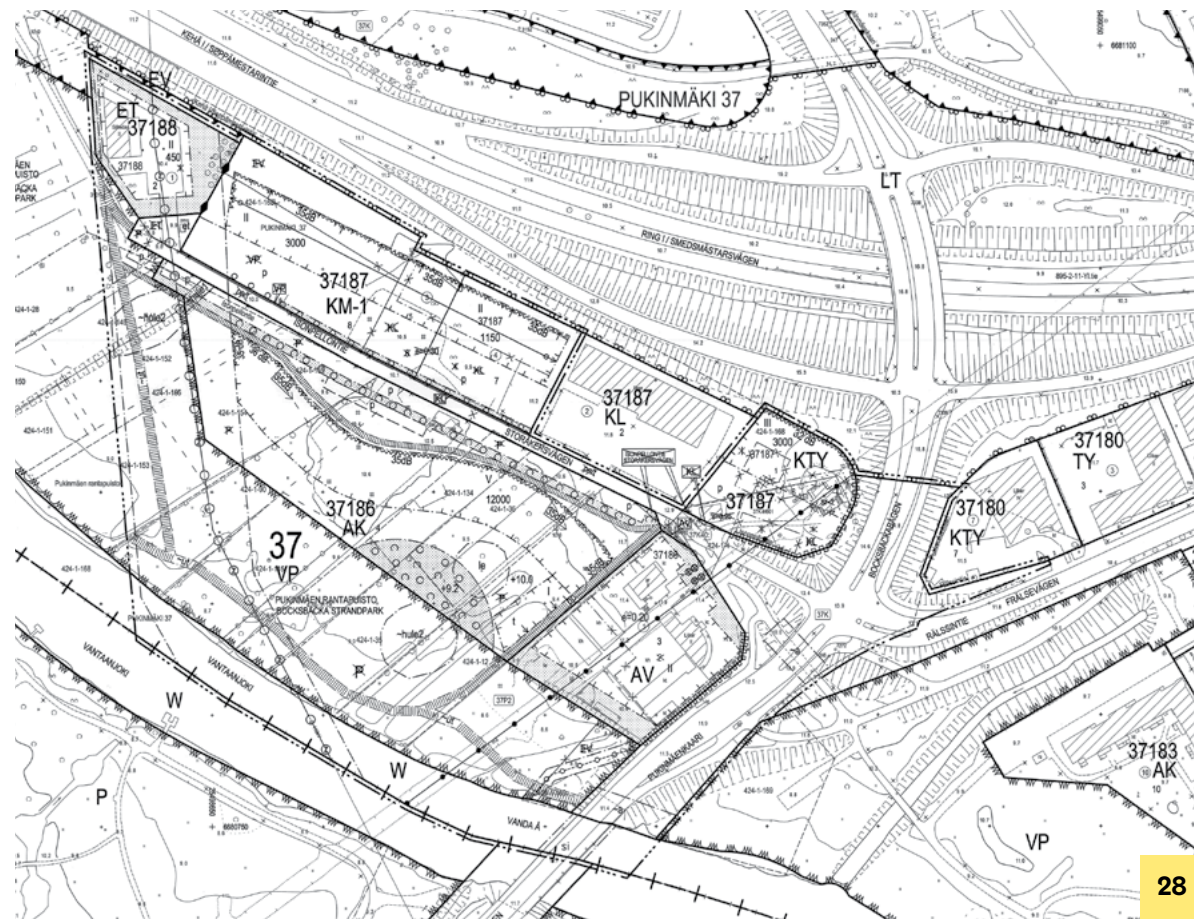
AO-1: 1 ap/asunto + 1 auton tilapäistä pysäköintiä varten. AO-2: min. 1 ap/115 km² –max. 1 ap/80 k-m².

11977 (2012) Tavoitteena oli täydentää Pukinmäen asemanseudun lamellitalovaltaista kerrostaloaluetta, parantaa keskustan kaupunkimiljöötä sekä voimistaa alueidentiteettiä urbaanilla ja raikkaalla pistetalokorttelilla. Eskolantien varteen suunnitellut kerrostalot muodostavat uudenlaisen, katuun nähden vinottain ryhmittyvän kokonaisuuden. Perustelut talojen suuntaukselle ovat toiminnallisia ja kaupunkikuvallisia: asuntojen yksityisyys ja näkymät, sekä kaupunkikuvan vaihtelu.

Talojen kerros-luku vaihtelee viidestä seitsemään. Rakennusten ylipäähän kerrokseen on suunnitella terassiasunnot. Asuintalojen pihat ja autopaikat sijoittuvat rakennusten länsipuolelle ja autopaikotus on maanpäällä. Ajo tontille on suunniteltu Eskolantieltä. Eskolantie 4:ssä sijaitsevalla tontilla 37026/3 on muutoksen jälkeen 7 700 k-m². Lisäystä voimassa olleeseen kaavaan verrattuna tuli 3 480 k-m².

12352 (2016) Pukinmäen rantapuiston kaava. tavoitteena oli täydentää Kehä I eteläpuolen liikerakentamista, mahdollistaa asuinrakentaminen Isonpellontien eteläpuolella ja kehittää Vantaanjokeen rajautuvan Pukinmäen rantapuiston virkistyskäyttöä. Uutta kerrosalaa yhteensä n. 17 000 k-m², josta asumista 12 000 k-m². Uusia asukkaita noin 300.

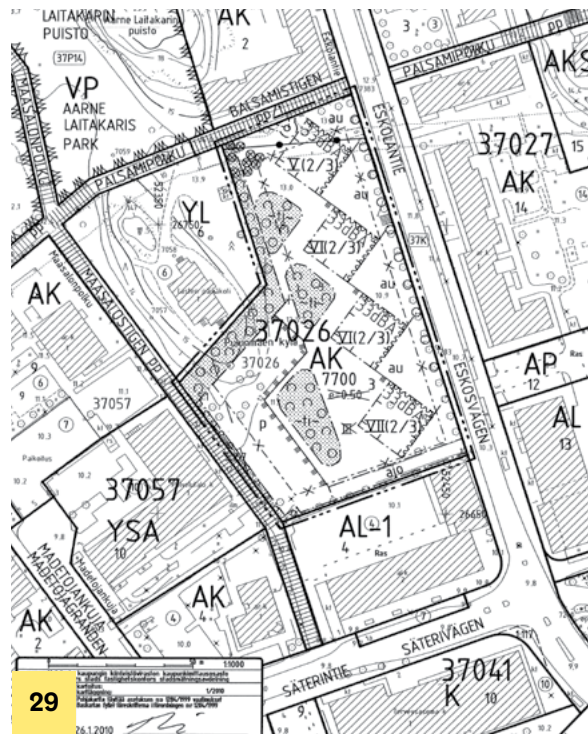
Suojellun kulttuurihistoriallisesti arvokkaan asuinrakennuksen (Villa Rosa) suojelumerkinnästä (sr-1) luovutaan. Rakennuksen lähiympäristö on muuttunut voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Rakennus sijaitsee suurimittakaavaisten Kehä I:n ja Pukinmäenkaaren risteuksen välittömässä läheisyydessä. Liikennemäärien vuoksi aluetta kuormittavat melu- ja ilmanlaatuhaivat. Haittojen vuoksi rakennukselle ei ole löytynyt sopivaa käyttöä. Hulevesi, istutus- ja melumääräyksiä.

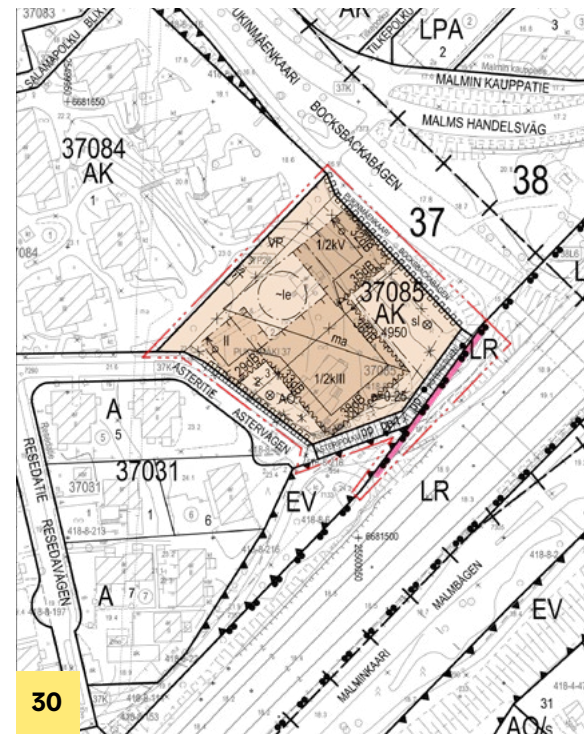
Kartta 28: ote asemakaavasta 12 352
Kartta 29: ote asemakaavasta 11 977
Kartta 30: ote asemakaavasta 12 488
Kartta 31: ote asemakaavasta 12 476

12 448 (2018) Täydennysrakentamista Asterietien itäpäässä oleville tonteille ja niiden viereiselle puistokaistaleelle. Asemakaavan muutos mahdollisesti omaleimaisten urbaanien kerrostaloasuntojen rakentamisen olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen hyvien palvelujen ja liikenneyhteyksien ääreen. Uuden asuinkorttelin kokonaisrakennusoikeus oli 4 950 k-m², josta uutta asuinkerrosalaa on 3 850 k-m².

Pysäköinti on sijoitettu maan alle. Suunnittelussa on huomioitu tontilla sijaitsevan luonnonsuojelun nojalla rauhoitetun jalopähkinäpuun säilymisedellytykset.

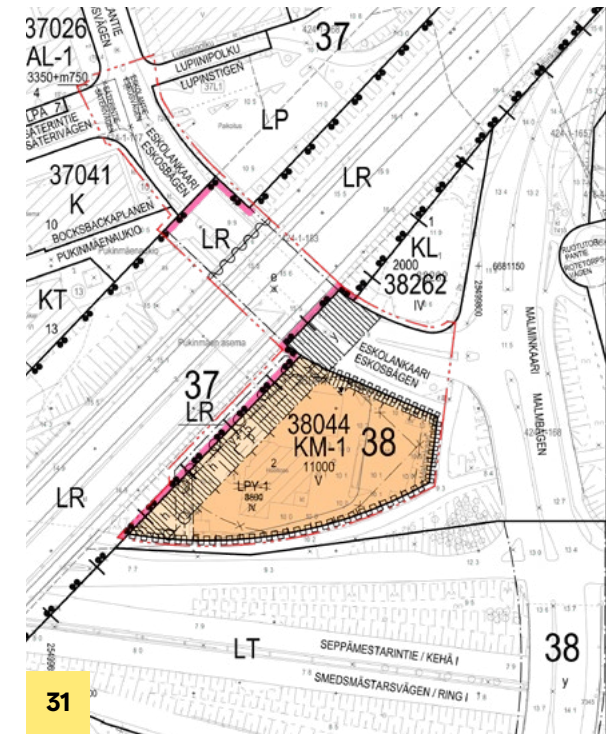
12 476 (2019) Tavoitteena oli asemanseudun täydennysrakentaminen. Kaavaratkaisu mahdollisuuden päivittäistavarakaupan sekä liike- ja varastotilojen rakentamisen hyväälle liikepaikalle. Asemakaavan muutos koski vajaakäyttöistä yleisten pysäköintilaitosten korttelialuetta sekä rautatie- ja katualueita Pukinmäen juna-aseman yhteydessä. Uutta kerrosalaa 11000 k-m².

Käynnissä olevat kaavahankkeet

Säterinportti 3, Säterintie 7-9, Madetojankuja 1 ja Karhusuontie 12 suunnitellaan kerrostalojen täydennysrakentamista asemanseudulle hyvien palvelujen äärelle. Säterintien pysäköintijärjestelyissä hyödynnetään olemassa olevaa pysäköintialoa. Karhusuontielle on suunnitteilla purkavan saneerauksen -hanke.

Kehä I:n eteläpuolella on suunnitteilla täydennysrakentamista pääradan molemmin puolin, Räsinsintien ja Isonkaivontien varressa. Rapakivenkuja 2:n asuinkerrostalotonttia on suunniteltu täydennettäväksi kahdella asuinkerrostalolla.

II Lähtökohdat

Maastonmuodot ja maaperä

Pääosa tarkastelualueesta on melko alavaa ja tasaista maastoa, osa hyvin alavaa. Länsiosassa on kallioselänne. *Alueen korkein kohta on Pieksu-polun ja Mikael Soinisen tien välissä sijaitseva mäki n. 34 MPY. Lähes yhtä korkealle nousevat mäet Närepuistossa, Sinivuorentien eteläpuolella ja Kuismapuistossa. Alavimmat paikat osuvat Vantaanjoen ja Longinojan varteen. Alavien osien maaperä on savikkoa tai savea ja hiekkaa, korkeimmat alueet kalliota ja kitkamaata, osalla korttelialueita silttiä, hietaa ja moreenia. Täyttömaat sijoittuvat liikenneväylien kohdalle.*

Vesiolosuhteet

Vantaanjoen ranta on tulvariskialuetta ja isompia tulvia ranta-alueella on ollut ainakin vuosina 1966 ja 2004. Havaintojen mukaan koko Savelanpuiston eteläpääty on sula- ja hulevesien alla ainakin syksyllä ja keväällä³². Longinojan alajuoksulla Savelanpuistossa maanpinta on itse asiassa niin matalalla – alle 8 MPY – että se alittaa Vantaanjoen tulvamallinnuksessa käytetyn keskiylivedenkorkeuden (MHW). Toisin sanoen vuosikymmenten mitausdataan perustuvilla arvoilla mallinnettaessa *Vantaanjoen vesi leviää Longinojan alajuoksulla uoman ympäristöön melkeinpä vuosittain³³. Myös Bockinpuistossa rannassa oleville ulkoilureiteille vesi nousee usein etenkin keväisin.* Helsingin seudun ympäristöpalvelujen vuonna 2018 laatiman aineiston perusteella alue on paikoitellen myös

hulevesitulvaherkkä (kerran sadassa vuodessa toistuva hulevesitulva). Nämä kohdat ovat Kehä I radan kohdalla, Säterintien alkupää, Sunilantien eteläpuoli sekä Pukinmäenkaaren ja Longinojan varret. Hulevesitulvien ehkäisy edellyttää toimenpiteitä sekä rakennetuissa kortteleissa, että katu- ja viheralueilla.

Maanomistus

Kerrostalotonttien omistus jakautuu jokseenkin puoliksi kaupungin ja yksityisten asunto-osakeyhtiöiden välille. Muutamia poikkeuksia lukuunottamatta kaikki pientalotontit ovat yksityisomistuksessa. Julkisten palvelujen, kuten koulujen ja päiväkotien tontit ovat kaupungin omistamia, samoin yleiset alueet, kuten puistot. Rata ja Kehä I:n teialue kuuluvat valtiolle.

Tekniset verkostot

Pukinmäen läpi kulkee muutamia maanalaisia viemäri- tai vesijohtotunneleita, joiden lähellä kalliota ei saa louhia siten, että tunneleille aiheutuu haittaa. Pukinmäen rantapuistossa on pohjois-eteläsuuntainen 110 kV sähkölinja sekä sähköasema.

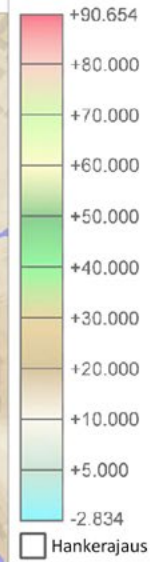
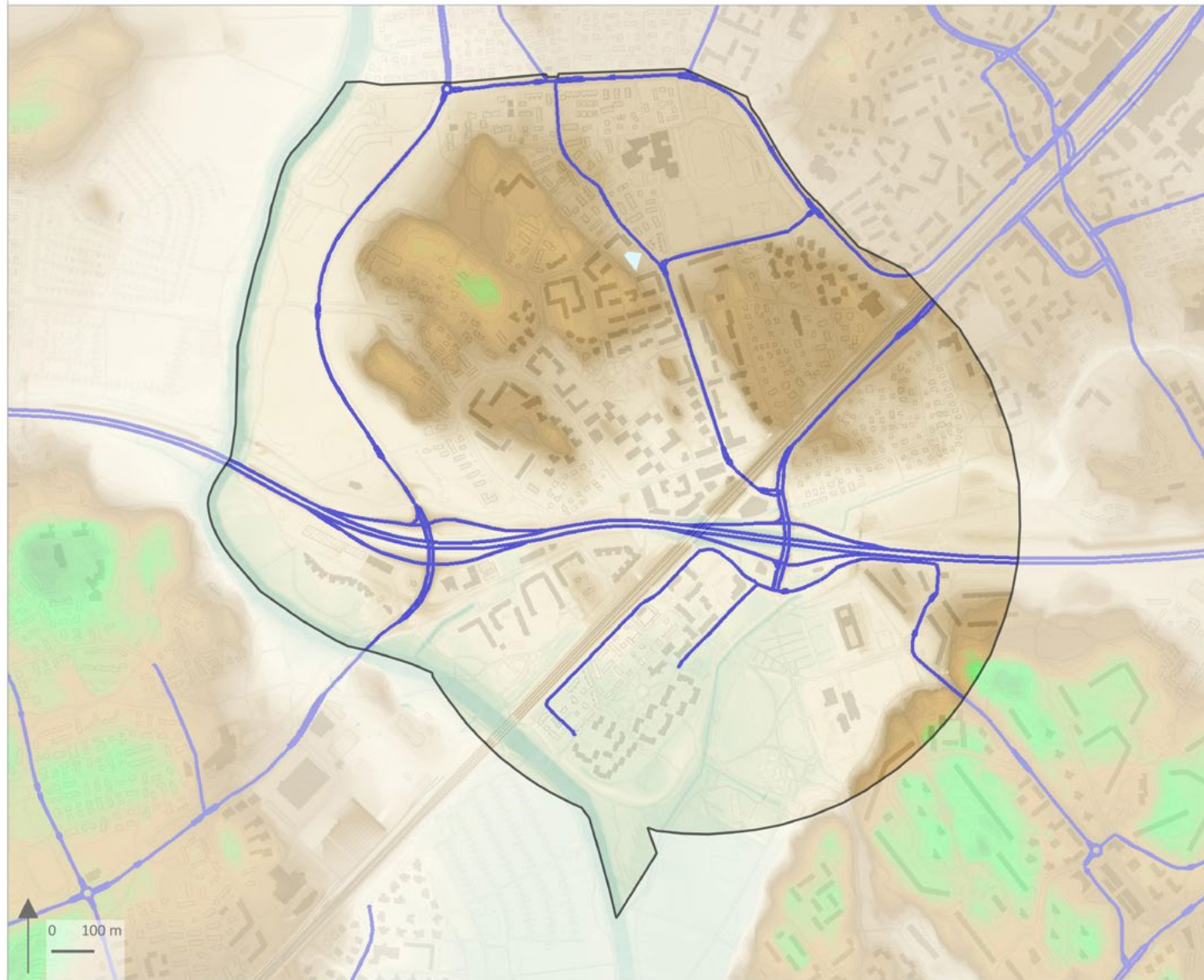
Suunnitteilla on toinen samansuuntainen teknisen huollon tunneli. Alueella ei ole liikennetunneleita eikä varauksia sellaisille.

Kuva 32: Ote hulevesitulvaherkkiä alueita kuvaavasta kartasta.

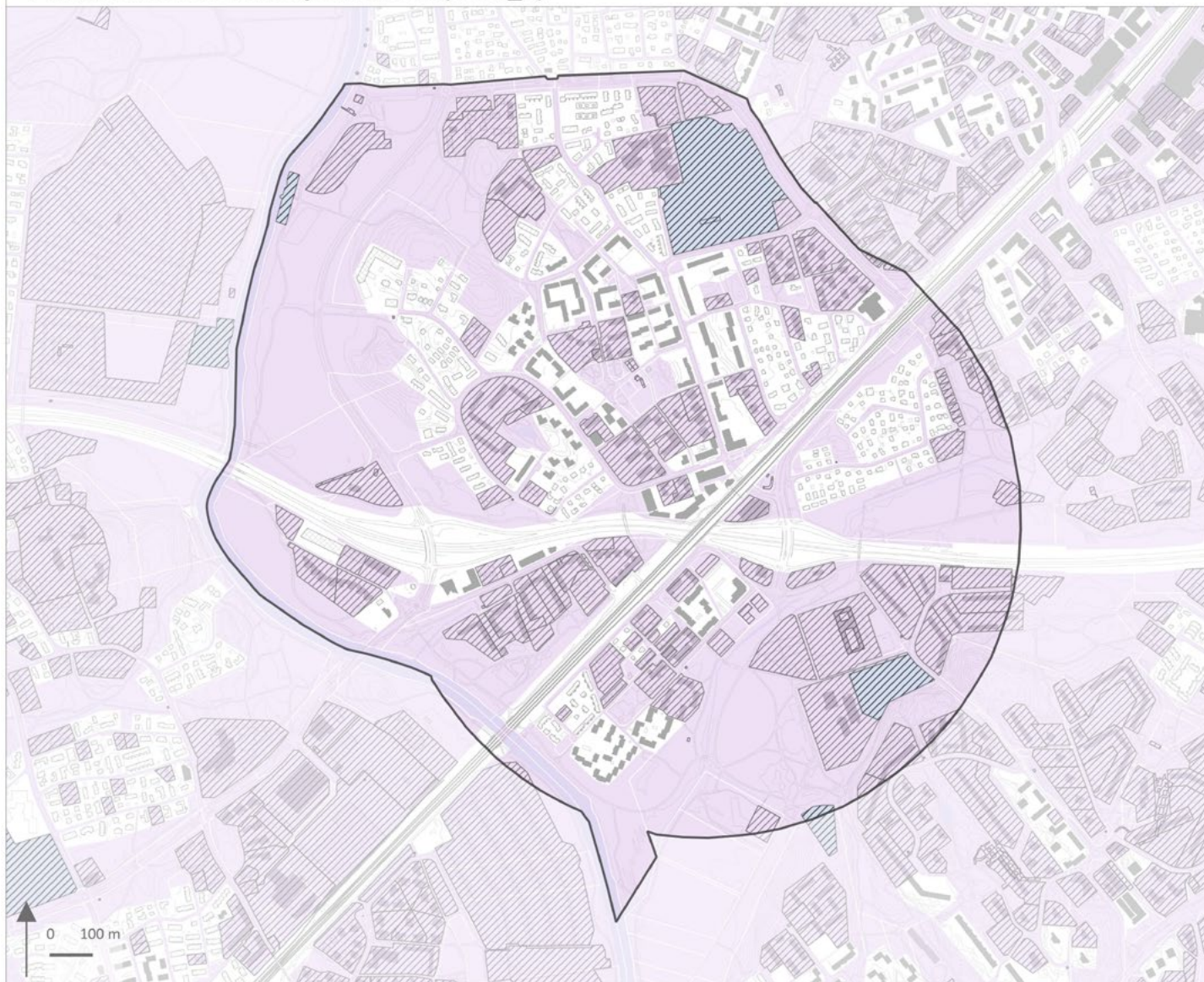
**KORKEUSVYÖHYKKEET HANKERAJAUKSELLA
- Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)**

Korkeusvyöhykekartta 2015

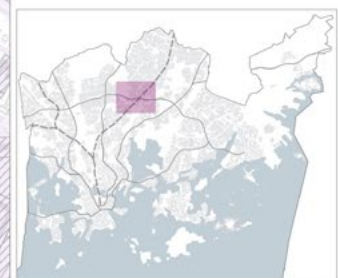
© Helsingin kaupunki
Aineistot: Kaupunkimittaus 2015
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
Hankerajukset: Kympp/Aska 2021
Toteutus: Kympp/Asemakaavakoordinointi
Päivitetty: Oula Inkeröinen 16.9.2021

HELSINGIN KAUPUNGIN MAANOMISTUS- JA VUOKRAUSALUEET - Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)

- Maanomistus
- Maanvuokrausalueet
- Maanvuokrausalueet Liiku*
- Hankerajaus

* Maanvuokrausalueet, joissa vuokraaja Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

© Helsingin kaupunki
Aineistot: Kaupunkimittaus 2021
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
Hankerajaukset: Kymp/Aska 2021
Toteutus: Kymp/Asemakaavakoordinointi
Päivitetty: Susanna Rutqvist 5.10.2021

MAAPERÄ HANKERAJAUKSELLA - Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)

□ Hankerajus

© Helsingin kaupunki
Aineisto: Maankäyttö- ja kaupunkirakenne 2017
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
Hankerajukset: Kympp/Aska 2021
Toteutus: Kymp/Asemakaavakoordinointi
Päivitetty: Oula Inkeröinen 23.9.2021

Strategiset tavoitteet ja kaavat

Yleiskaava ohjaa yleisellä tasolla kaupungin kehitystä ja asemakaavoitusta³⁴. Tarkastelualue on merkitty Helsingin Yleiskaavassa 2016 pääosin asuinalueeksi. *Pukinmäen asemanseutu on merkitty lähikeskustaksi, C3*, joka tarkoittaa sitä että aluetta kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä kaupunkikulttuurin alueena. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on keskeisillä paikoilla osoitettava pääsääntöisesti liike- tai muuksi toimitilaksi. Kävelypainotteen alue erottuu ympäristöään tehokkaampana ja monipuolisempana. Lähikeskustan alueelle ei saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan myymälöitä. Tällä ei kuitenkaan tarkoiteta kivijalkamyymälöistä muodostuvaa kokonaisuutta.

Pukinmäen tehokkain asuntorakentaminen – kaavamerkintä A2 – sijoittuu kartassa Eskolantien molemmin puolin, Pukinmäenkaaren ja Kehä I varteen, Pukinmäen rantapuistoon sekä Savelaan. Asuntovaltaisella alueella A2 korttelitehokkuus on pääasiassa 1,0–2,0, mutta voi olla perustellusti suurempi. Alueen keskeisten katujen varsilla tulee mahdollistaa liike- ja muuta toimitilaa. Pinta-alasta keskimäärin 60 % tai enemmän on korttelimaata.

A3-alueilla korttelitehokkuus on pääasiassa 0,4–1,2, mutta voi olla perustellusti suurempi. Alueen pinta-alasta keskimäärin 60 % tai enemmän on korttelimaata.

Pukinmäessä on myös asuntovaltaista A4-aluetta. Näitä alueita kehitetään pääasiassa asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä lähipalvelujen käyttöön. Korttelitehokkuus on pääasiassa alle 0,4. Alueen pinta-alasta keskimäärin 70 % tai enemmän on korttelimaata. *A4 -alueisiin kuuluvat mm. Mikael Soinisen tien, Sinivuorentien, sekä Näre- ja Lustokujan varsilla olevat tontit. Toisen selkeän A4-alueen muodostavat Ruotorpantien, Tapperinkujan, Ruotumestarinkadun ja Pestikujan pientalotontit. Kolmas alue sijoittuu Myrtti- ja Murattitien varsille.*

Yleiskaavassa osoitetaan nykyisen pääradan (mustavalkoinen viiva) lisäksi itä-länsisuuntainen *Jokeri 2-pikaraitiotielinjaus* (musta viiva poikiväkäsillä). *Keltainen pisteviiva kuvaa pyöräilyn laatuikäyviä eli baanoja.* Sekä Jokeri 2-pikaraitiotielinjaus että pyöräilybaanojen linjaukset ovat ohjeellisia. Pikaraitiotien ja baanojen linjausten tarkempi suunnittelu ja linjausvaihtoehtojen tarkastelu etenevät omien suunnittelu- ja päätöksentekoprosessiensa kautta.

Samalla kun maankäyttöä tehostetaan, pyritään nykyiset viheryhteydet säilyttämään (vihreä neliöpisteviiva). Pukinmäen rantapuisto, Savelanpuisto sekä liikuntapuisto on merkitty virkistys- ja viheralueeksi. Aluetta kehitetään merkittävänä virkistys-, ulkoilu-, liikunta-, luonto- ja kulttuurialueena, joka kytkeytyy seudulliseen viherverkostoon ja merelliseen virkistysvyöhykkeeseen. Virkistys- ja viher-

alueiden kehittämisessä huomioidaan yleiskaavan teemakartalla esitetty metsäverkosto. Lähtökohdiana on säilyttää verkoston metsäinen luonne.

Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025

Ilmastonäkökulma huomioidaan erityisesti kaupunkirakentamisessa, liikkumisessa ja energiaratkaisuissa. Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelman osana laaditaan riittävät toimenpiteet mm. liikenteen ja rakentamisen päästöjen vähentämiseksi. Tavoitteena on Helsinki, joka on varautunut sään ääri-ilmiöihin ja niiden välillisiin vaikutuksiin. Varautumisen tulee näkyä kaupunkisuunnittelussa sekä uudis- ja korjausrakentamisessa. Kaupungin kasvu vaatii tiivistymisen ja lähiluonnon arvojen yhteen sovittamista.³⁵

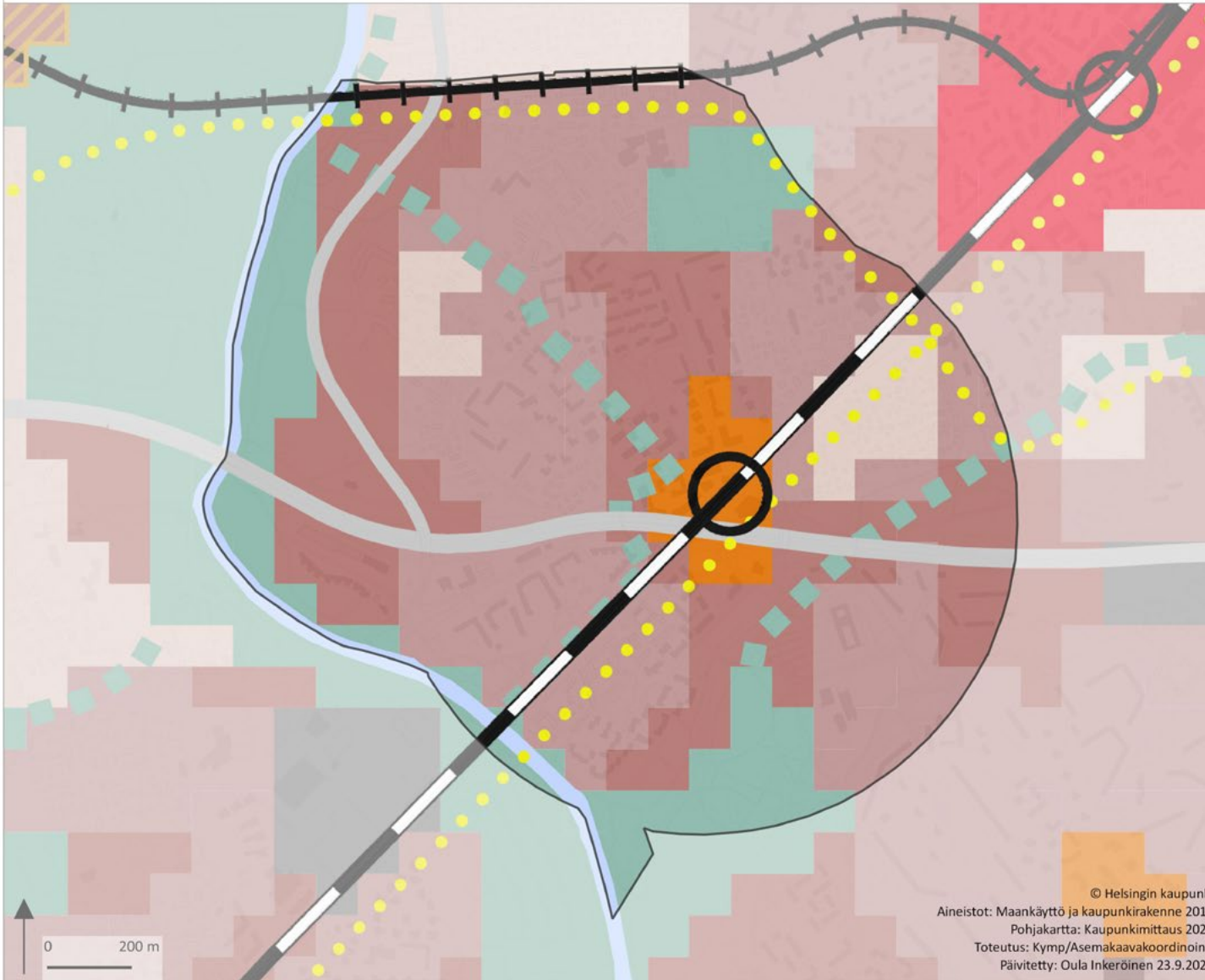
Kaupunkirakennetta kehitetään kestävästi, ensisijaisesti uudistamalla ja täydentämällä olemassa olevaa rakennettua ympäristöä huomioiden alueiden erityispiirteet. Helsinkiä kehitetään raideliikenteen verkostokaupunkina, eli täydennysrakentamista toteutetaan erityisesti raideliikenteen varrella ja asemien ympäristöissä. Tavoitteena on eri tyyppisten kaupunginosien kiinnostava ja elinvoimainen verkosto.³⁶

Maanalainen yleiskaava

Pukinmäessä on pintakalliolaluetta, josta osa näkyvää avokalliota. Alueen läpi kulkee kaksi maanalaista tunnelia, sekä varaus etelä-pohjois-suuntaiselle tunnelille.

YLEISKAAVA HANKERAJAUKSELLA
- Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)

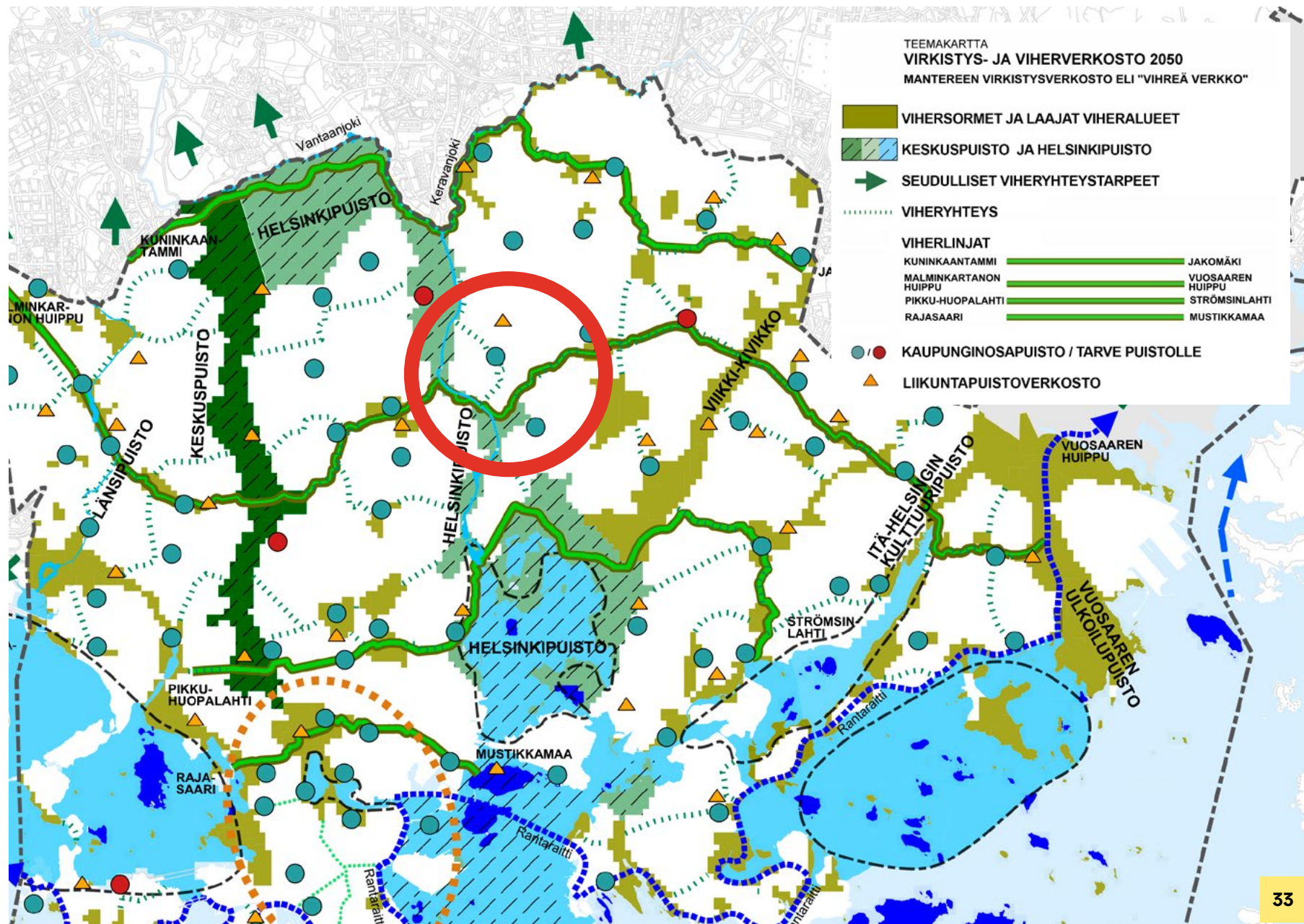
Yleiskaava 2016

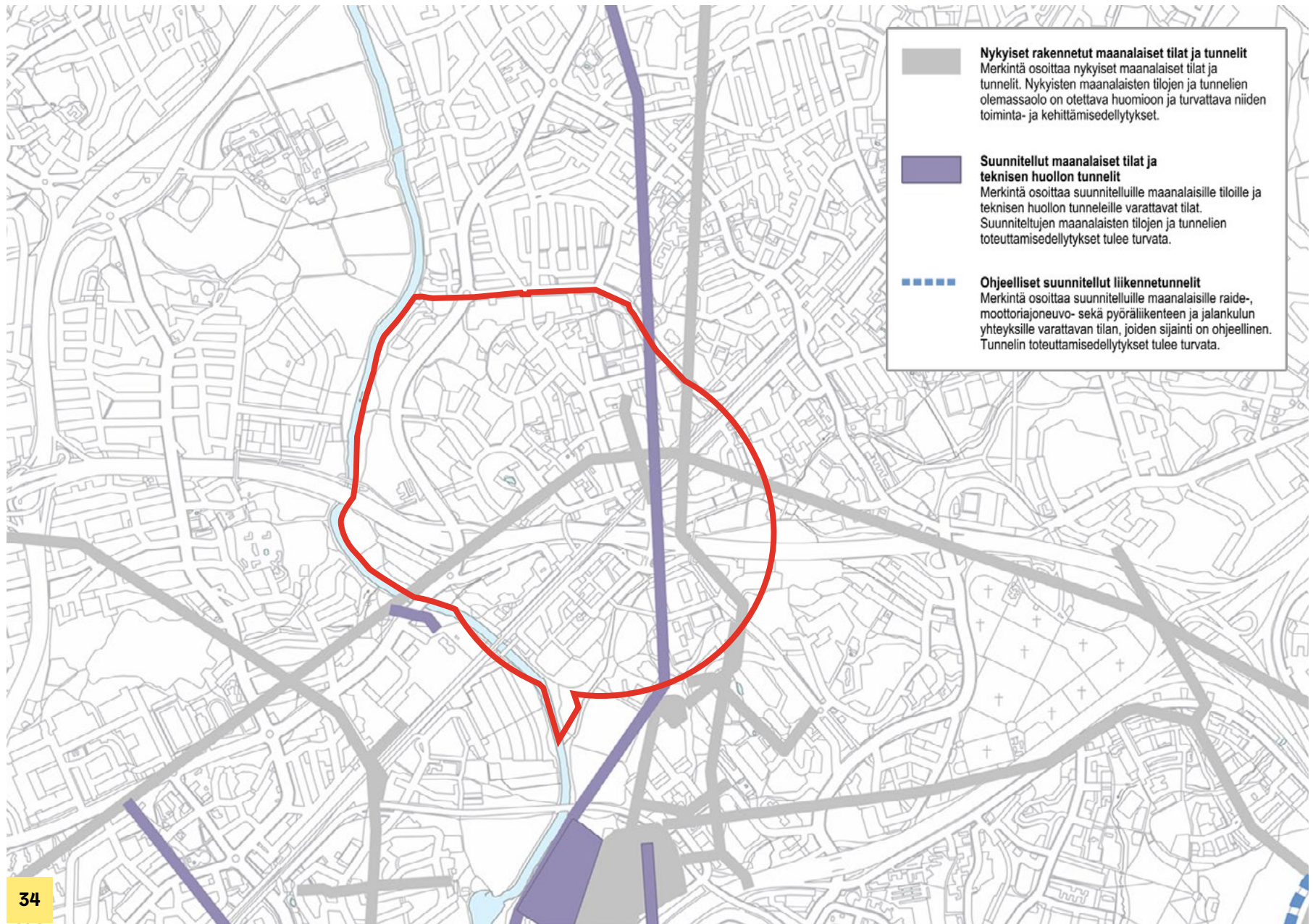
- Asuntovaltainen alue A1
 - Asuntovaltainen alue A2
 - Asuntovaltainen alue A3
 - Asuntovaltainen alue A4
 - Liike- ja palvelukeskusta C1
 - Kantakaupunki C2
 - Lähikeskusta C3
 - ▨ Puolustusvoimien alue
 - ▨ Yhdyskuntateknisen huollon alue
 - ▨ Kumottu ruutumuotoinen kaavamerk. *
 - Satama
 - Toimitila-alue
 - Suomenlinnan aluekokonaisuus
 - Virkistys- ja viheralue
 - Merellisen virkistys- ja matkailun alue
 - Vesialue
 - Baanaverkko
 - Kaupunkibulevardi
 - Kaupunkibul. maanalainen tai katettu osuus
 - ✕✕ Kumottu kaupunkibulevardimerkintä *
 - Metro asemineen
 - Pikaraitiotie
 - Pääkadun maanalainen tai katettu osuus
 - Pääkatu
 - Rautatie asemineen
 - Rautatie asemineen
 - Rautatieliikenteen yhteystarve
 - Valtakunnallisesti/seudullisesti tärkeä tie/k.
 - Valtak./seud. tärkeä maanal./katettu tie/k.
 - Viheryhteys
 - Rantareitti
 - Hankerajaus
- Östersundom ei kuulu kaava-alueeseen
- * Merkinntä osoittavat KHO:n päätöksellä (8.11.2018) kumotut ruutumuotoiset kaavamerkinnät ja kaupunkibulevardit.

© Helsingin kaupunki
 Aineistot: Maankäyttö ja kaupunkirakenne 2016
 Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
 Toteutus: Kymp/Asemakaavakoordinaatio
 Päivitetty: Oula Inkeröinen 23.9.2021

Kuva 33: ote Helsingin yleiskaavan 2016 Virkistys- ja viherverkosto 2050 -teemakartasta. Helsingipuisto seuraa Vantaanjoen vartta, viherlinja Longinojaa.

Kuva 34: ote Helsingin maanalaisesta yleiskaavasta 2021.

Luontoarvot

Tarkastelualueen luontoarvot on esitetty Helsingin karttapalvelussa olevien luontotietojärjestelmän perusteella, kesäkuun 2021 tilanteen mukaisesti.

Tarkastelualueella ei sijaitse luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaisia rauhoitettuja luonnonsuojelualueita. Vantaanjoki on Natura 2000 -aluetta, jolla suojellaan luontodirektiivin liitteen II mukaisia vuollejokisimpukkaa. Myös Luontodirektiivin liitteen II lajia saukkoa esiintyy säännöllisesti Vantaanjoen pääuomassa. Tarkastelualueella on yksi luonnonsuojelulain nojalla *rauhoitettu luonnonmuistomerkki*: Asteritie 1:n pihassa kasvava *Mantsurianjalopähkinä*. Tarkastelualueen rajalla *Rapakiventien varressa on hiidenkirnuja*. Longinoja on merkittävä meritaimenen kutupaikka. Longinoja ja sen uoman suojavyöhykkeitä on suojeltu asemakaavojen suojelumerkinnöillä.

Pukinmäessä on useita uhanalaisiksi tai silmälapidettäviksi luokiteltuja luontotyypppejä (kartassa turkoosilla), jotka edustavat arvoluokkia 1–3 (luokka 1 arvokkain). Pukinmäen kohteet ovat enimmäkseen pieniä asutuksen välissä olevia vaahteralehtoja. Närepuistossa on yksittäinen pähkinälehto. Pieksupolun päässä, Soinisenpolun päässä ja Vantaanjoen varrella on tuoreita keskivinteisiä lehtoja. Pukinmäenkaaren varrella on rehevä, leveä, savinen oja, jossa kasvaa runsaasti ojatädykettä. Oja on arvoluokan 2 kasvikohte.

Loginojan varsi, Tuomarinkartanon pellot ja etenkin Savelanpuisto ovat tärkeitä lintualueita, samoin Närepuisto. Myrttipuistossa on arvoluokan 1 kalkkipitoinen kallio ja arvoniitty.

Tarkastelualueella ei ole tärkeitä lepakoalueita, matelija- ja sammakkokohteita, kääpäkohteita eikä lahokaviosammaleen elinympäristöjä tai tukialueita. Ei myöskään liito-oravan pesimis- tai elinalueita. Liito-oravaverkosto on tarkistettu vuonna 2021. Lähimmät havainnot liito-oravien ydinalueista on tehty Pihlajamäessä, Aarnikanmäen pohjoispuolella ja Rapakivenpuiston länsirinteessä, missä on myös liito-oravien todennäköinen liikkumisreitti. Toinen olemassa oleva liito-oravien liikkumisreitti seurailee Longinojan varren puustoa. Aarnikanmäen pohjoispuoliselta alueelta löytyy myös Lahokaviosammalta. Oulunkylän rantapuistossa on orvakkakohde (kääpäkohde).

Metsäverkosto

Laajat mereltä metsiin ulottuvat vihervyöhykkeet, kuten Vantaanjoen varret ja viheryhteydet ovat osa laajempaa metsäverkostoa. Metsä- ja puustoisien verkoston yhteyksien säilyttäminen ja kehittäminen ovat verkoston toimivuuden kannalta tärkeitä tavoitteita. Vantaanjoen varrella on paljon alueita, joissa puustoinen yhteys katkeaa. Longinojan varren puustoyhteys katkeilee monissa kohdissa, mikä hankaloittaa eläinten liikkumista alueella. *Metsäverkoston jatkuvuuden kannalta*

tärkeitä alueita ovat myös Pukinmäen läntiset selännemetsät, Närepuisto ja Sinimetsä. Niiden säilyttäminen metsäverkoston osina tulee huomioida maankäytön muuttuessa myös tulevaisuudessa.³⁷

Niittyverkosto

Longinojan laakso ja Vantaanjoen varsi muodostavat myös *niittyverkoston ydinalueet*. Ne kytkeytyvät alueen ulkopuolelle jatkuviin laajoihin niittyalueisiin, kuten Oulunkylän ja Tuomarinkylän ja edelleen Haltialan niittykokonaisuuksiin sekä Fallkullan ja Malmin entisen lentokentän niittyalueeseen. Sekä niitty- että metsä- ja puustoista verkostoa voidaan kehittää samanaikaisesti.

Niittyalueita hoidetaan säännöllisellä (vuosittaisella) niittämällä. Arvoniittyjä hoidetaan vuosittain käsityövaltaisella ja maisemapeltoja viljellä. Myös ulkoilureittien varsia hoidetaan niittämällä.

Longinojan laakson niittykokonaisuudella on eniten potentiaalia Malmin ja Pukinmäen pienenevien niittyjen avoimien elinympäristöjen korvaamiselle³⁸. Matalan kasvillisuuden luontotyypppejä (kulttuuribiotooppi) esiintyy myös Riihenkulman ympäristössä maanviljelyn ja laiduntamisen jäljiltä. Nykyisiä maisemapeltoja voidaan muuttaa niittyalueiksi.

LUONTOARVOT HANKERAJAUKSELLA
- Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)

Luontoarvot 2021

Rauhoitettut kohteet

- Luonnonsuojelualueet
- Natura-alueet
- Suojellut luontotyytit
- Luonnonmuistomerkit
- Luonnonsuojeluohjelma

Uhanalaiset luontotyytit

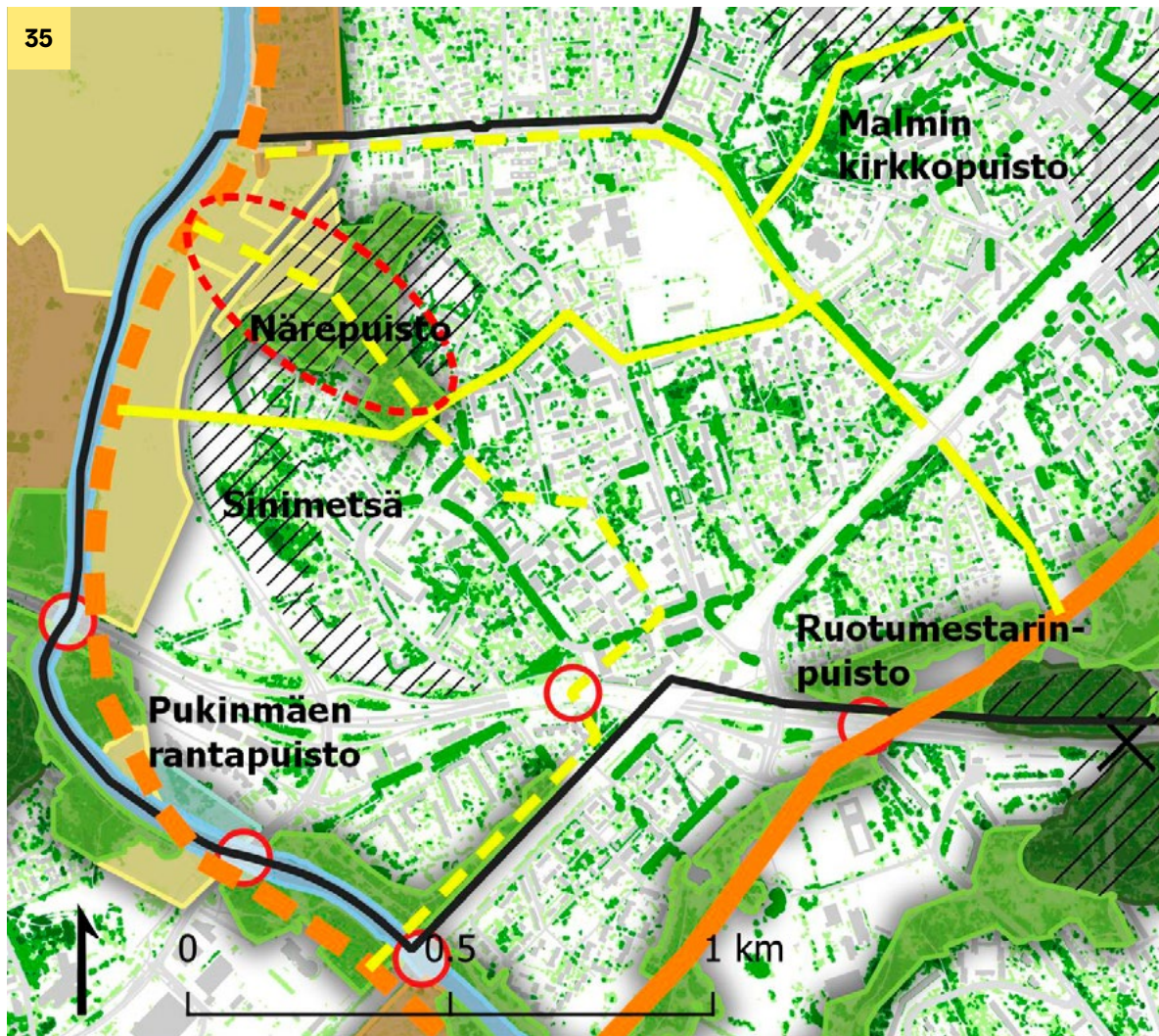
- Uhanalaiset luontotyytit

Arvokkaat luontokohteet

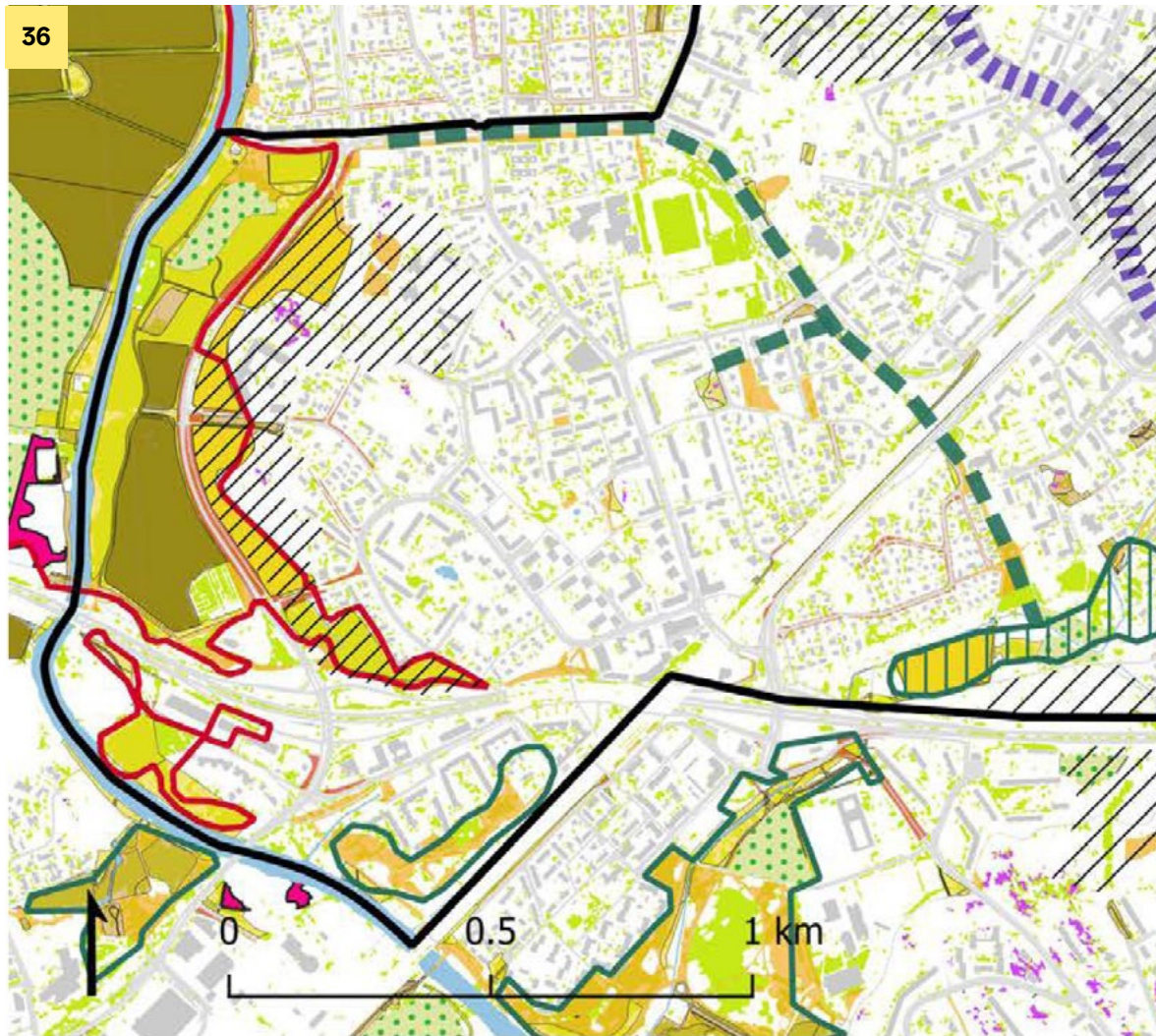
- Arvokkaat kasvikohteet
- Metsäkohteet
- Kääpäkohteet
- Lahokaviosammalen elinympäristöt
- Lahokaviosammalen tukialueet
- Arvoniitty
- Perinnemaisemat
- Tärkeät lepakoalueet
- Liito-oravan elinalueet
- Liito-oravan ydinalueet
- Tärkeät lintualueet
- Tärkeät matelija- ja sammakkoeläinalueet
- Taimenpurot
- Taimenpurojen valuma-alueet
- Arvokkaat geologiset kohteet
- Arvokkaat geologiset kohteet, viivamaiset
- Hankerajaus

© Helsingin kaupunki
 Aineistot: LTJ 2021, Ylre 2021
 Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
 Hankerajaukset: Kympp/Aska 2021
 Toteutus: Kympp/Asemakaavakoordinaatio
 Päivitetty: Susanna Rutqvist 15.9.2021

Kuvat 35-36: Metsä- ja puustoinen verkoston sekä Niittyverkoston kartat. Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030.

Niityt ja kalliokedot

- B1 Maisemapelto
- B2 Käyttöniitty
- B3 Maisemaniitty ja laidunalue
- B4 Avoin alue ja näkymä
- B5 Arvoniitty

Niittyajiston tukialueet

- Avokalliot
- Siirtolapuutarhat ja palstaviljelyalueet
- Puistojen nurminiitty
- Katualueiden niityt
- Matala kasvillisuus
- Perinnekasvillisuus

Niittyverkoston rakenteellinen luokittelu

- Niittykeskittymä
- Niittyverkoston askelkivi

Niittyverkoston kehittämistavoitteet

- Avoimien elinympäristöjen laadun ja monimuotoisuuden kehittäminen
- Niittyverkoston uusi paikallinen yhteys
- ViiMa-ratikan ympäristön kehittäminen tukemaan niittyverkostoa

Maankäytön muutosalueet

- Yleiskaavan maankäyttötarkastelujen keskeiset alueet
- Asemakaavojen maankäyttötarkastelujen keskeiset alueet

Kuva 37: Longinoja

Kuva 38: Vantaanjokivarren avointa maisemaa

Sininen verkosto

Vantaanjoki, Longinoja sekä niiden rannat ovat monella tapaa arvokkaita. *Niillä on sekä maisema-, virkistys- että luontoarvoja. Ihmiset hakeutuvat vesistöjen äärelle, mikä näkyy myös asukaskyselyiden vastauksissa.* Vantaanjoen Vuollejokisimpukkasiintymä on Suomen merkittävin. Fallkullasta Malmin ja Savelan kautta Vantaanjokeen virtaava Longinoja on yksi Helsingin merkittävimmistä purouomista. Longinojaan valuvat lähes koko Malmin ja Pukinmäen alueen hulevedet. Uomaa on kunnostettu talkoovoimin vuodesta 2001 alkaen.

Puroaktiivit tarkkailevat puron tilannetta, erityisesti mereltä vaeltavia taimenia. Jotta merkittävät luonto- ja virkistysarvot säilyisivät tulevaisuudessakin, on näihin vesistöihin kohdistuvien riskien hallinta tärkeää. Riskien hallinta tarkoittaa käytännössä valuma-alueiden hulevesien hallintaa sekä määrällistä ja laadullista käsittelyä³⁹. Rakentamisen aikaista hulevesien hallintaa tarvitaan koko valuma-alueella. Katualueilta ja hulevesiviemäreistä tulevaa kiintoainesta voi käsitellä kosteikoissa ja laskutusaltaissa ennen purouomaan johtamista.

Longinojan uoman varrella olevat rehevät lehtopensaikot ja metsiköt ovat itsessään luonnon arvokohteita, jotka säilytetään hoitotoimenpiteiden ulkopuolella⁴⁰. Uoman virtausta voi tehostaa istuttamalla sen varteen lisää puustoa, sillä puusto varjostaa ja siten ennaltaehkäisee uoman tukkivaa vesikasvillisuutta, pitää veden viileämpänä ja estää penkkojen eroosiota. Hydraulinen ja vedenlaadullinen toimivuus edellyttävät säännöllistä uoman huoltoa ja esimerkiksi kiintoaineksen poistoa rummuista ja hulevesirakenteista.⁴¹

38

Maisema ja kulttuuriympäristöt

Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviä kohteita on selvitetty muun muassa yleiskaavojen 2002 ja 2016 yhteydessä. Myöhemmissä tarkasteluissa aluerajauksia on tarkistettu. Tarkastelualueella ja välittömästi sen ulkopuolella on useita maiseman ja kulttuurihistoriaan liittyviä arvoja. Maisemavai-
kutukset korostuvat etenkin Pukinmäen länsiosan rakentamisessa.

Vantaanjokivarsi

Tiivistyvän yhdyskuntarakenteen keskellä on säilynyt pääkaupunkiseudulla harvinainen avoin maisematila. *Vantaanjokiouma on Helsingin kaupungin ja asutushistorian kannalta arvokasta aluetta*. Jokivarresta on tunnistettu useita arvoja, jotka limittyvät osin päällekkäin. Osa jokilaak-
sosta, kuten *Tuomarinkylän kartanon alue*, on *valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä* (Museoviraston inventoimaa RKY-alueita). *Haltiala ja Pakilan siirtolapuutarha* ovat *Valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita* (Suomen ympäristökeskuksen inventointi). 1930-luvun lopulta oleva *Oulunkylän siirtolapuutarha* on *Maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä* (inventoitu osalta Uudenmaan 2. vaihe-
maakuntakaavan laadintaa). *Koko Vantaanjoen varsi on vanhaa kartano- ja tilakeskusten kulttuuriympäristöä*.

Pihlajamäki

Toinen kulttuuriarvojen kerrostuma sijaitsee Pihlajamäessä, joka ei pääosin kuulu tarkastelualueeseen, mutta mikäli Savelanlaaksossa päädyttäisiin täydennysrakentamiseen, tulisi siinä yhteydessä huomioida suunnittelussa paikalliset maisemavai-
kutukset. Pihlajamäen ensimmäisen asemakaavan 4766 (1960) laati *Olli Kivinen* Helsingin kaupungin toimeksiannosta. 1960-luvulla rakennettu *Pihlajamäen asuinalue koulurakennuksineen lukeutuu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin ja (RKY) ja maakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin*. Lisäksi se on *Docomomo-kohde* eli kuuluu kansainvälisen Docomomo-järjestön ylläpitämään modernin arkkitehtuurin kohdelistaan. Se on myös Suomen ensimmäinen asemakaavalla suojeltu elementtilä-
hiö. Asemakaava on **11520 (2008)**.

Teollisia rakentamismenetelmiä ja täyselementtijärjestelmää sovellettiin Pihlajamäessä ensimmäistä kertaa suurella mittakaavalla. Pihlajamäen näköalakaupunki edusti 1960-luvun metsäkaupunki-ideologiaa ja ilmensi suurveistosmuotojen estetiikkaa. Tornitaloista avautuvat panoraamamaiset näkymät yli kaupungin. Nelikeroksiset pitkät muodostavat metsäistä rinnettä rajaavia muureja. Tunnuksomaisia ovat myös suuret, kolmikerroksisten lamellien rajaamat U:n muotoiset metsäpihat.⁴²

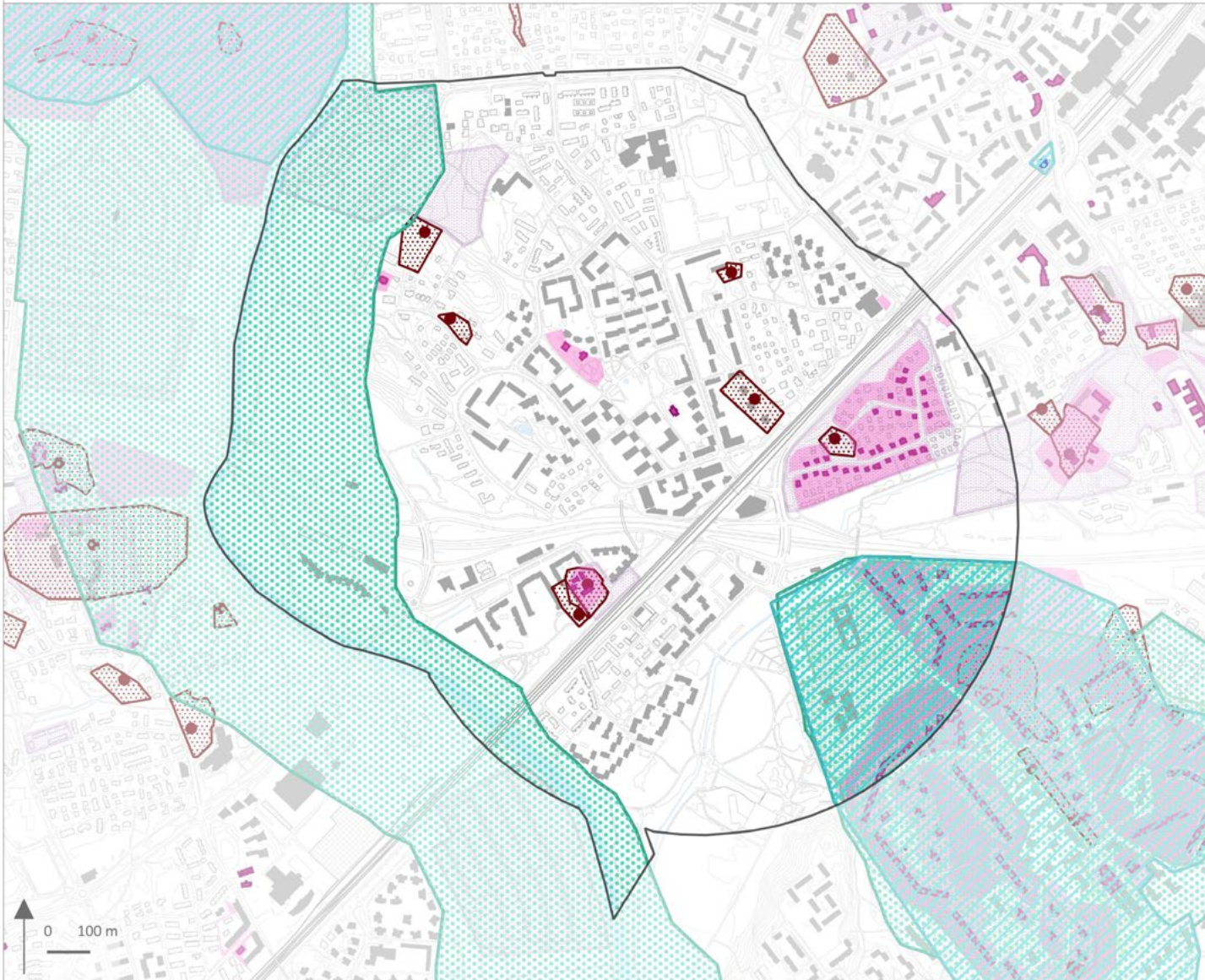
Muinaisjäännökset

Bocksbackan säteri eli *Pukinmäen kartano* Bockinpuistossa on ainoa vanhan Sonaby malmin kylään kuuluneista taloista Pukinmäen alueella. Säterin paikka on edelleen käytössä. Bocksbackan kartanon nykyinen päärakennus ja pihaa reunustavat sivurakennukset ovat peräisin 1800-luvulta.

Malmin puolella on lisää samaan kylään kuuluneita taloja tai niiden jäänteitä. Vanhan Helsingintien molemmin puolin heti Longinojan länsipuolella sijaitseva tonttimaan osa (Örskis ja Philpus) on edelleen käytössä. Paikalla on vanhoista puutaloista koostuva pihapiiri. Nykyisen Riihenkulmanpolun päässä Longinojan itäpuolella sijaitsevat Sonaby malmiin kuuluneet Brusas ja Ströms. Tonttimaan on edelleen käytössä ja se on säilyttänyt hyvin vanhakantaisen ilmeensä. Brusasin tontilla on pihamaan ympärillä vanhoja punaisia puutaloja. Brusasin pohjoispuolella sijaitsevan Strömsin tontti on asuinkäytössä. Nykyinen päärakennus on 1900-luvun alusta.

Alueella on useita muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja tukikohtia XI-XII kuuluvia rakennelmia ensimmäisen maailmansodan ajalta (1915-1918). Puolustusasemia on mm. Närepuistossa Närekujan pohjoispuolella olevilla kallioilla, Myrttipuistossa, ja Tapperinpuistossa. Tukikohtaan nro XII kuuluneita tykkipatterien jäänteitä löytyy Bockinpuiston koillisestä, aivan rautatien vierestä.

KULTTUURIYMPÄRISTÖT HANKERAJAUKSELLA
- Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)

Kulttuuriympäristöt

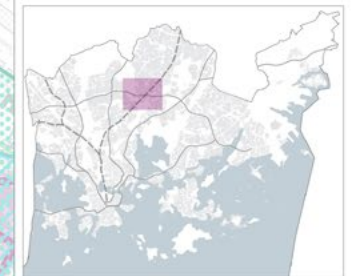
Huomioitavat erityisalueet

- RKY-alue
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
- Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö
- Helsingin kulttuuriympäristöt (2002)
- Unesco:n maailmanperintökohde
- Suomenlinnan suojavyöhyke
- Docomomo-kohde

Suojellut kohteet ja alueet

- Rakennussuojelulla suojeltu rakennus
- Muut erityisalueilla suojellut alueet
- Muut erityisalueilla suojellut kohteet
- Asemakaavalla suojeltu alue
- Asemakaavalla suojeltu rakennus
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- Hankerajaus

Huom. Katso ajantasainen tieto rakennussuojelulla suojelluista rakennuksista ja muinaisjäännöksistä Museoviraston aineistoista sekä asemakaavalla suojellut ajantasaisista asemakaavoista.

© Helsingin kaupunki
 Aineistot: Museovirasto 2009, Uudenmaan liitto 2016, Unesco 2017, Docomomo 2018, Yleiskaavoitus 2002, Asemakaavoitus 2021, Kaupunkimittaus 2021
 Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
 Hankerajaukset: Kympp/Aska 2021
 Toteutus: Kympp/Asemakaavakoordinointi
 Päivitetty: Susanna Rutqvist 12.10.2021

Myrntitie 2:ssa ja Mikael Soinisen tie 5:ssä sijainneet patterit ovat jääneet tonttialueiden alle. Lisää vanhoja puolustusrakennelmia löytyy tarkastelualueen ulkopuolelta Tapaninvainiolta, Malmilta kuin Pihlajamäestä.

Kaavoissa suojellut rakennukset

Villa Weiste (sr-1), Bocksbackan säteri (sr-1), Madetojanpolun varrella olevat Villa Öller ja Villa Björkbacken sekä Palsamipolku 10 (sr-1) ovat asemakaavoissa suojeltuja rakennuksia. Sr-1 merkintä tarkoittaa että rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien korjaustöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne säilyy ja mikäli rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu korjaustoimenpiteitä jotka tarvelevät kohteen rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista arvoa tai tyyliä, on rakennus korjaus- tai muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan rakennuksen tyyliin hyvin soveltuvalla tavalla.

Pihlajamäen aluekokonaisuuteen kuuluvat Rapakivenkujan rakennuksilla 1-3 ja 9 on suojelumerkinnyt asemakaavassa (sr-2). Rakennustaiteellisesti, kaupunkikuvallisesti, ja asemakaavahistoriallisesti arvokas rakennus, jota ei saa purkaa. Rakennuksessa tehtävät korjaustyöt tehtävä ensisijaisesti säilyneet, alkuperäisteutuksen mukaiset rakennusosat korjaten. Julkisivuissa sallittu ainoastaan sileät betoni- ja rappauspinnat. Muutostyöt toteutettava siten että ikkuna-aukotuksen ja parvekekaiteiden asema suhteessa julkisivupintaan säilyy alkuperäisenä tai alkuperäisen kaltaisena.

Osa tarkastelualueen pientaloista on suojeltu asemakaavoissa sr-merkinnöillä, kuten Ruutorpantien ja -kujan sekä Tapperinkujan varrella olevat rintamamiestalon (sr-3). Merkintä tarkoittaa, ettei rakennuksia saa purkaa kuin pakottavasta syystä. Rakennuksen ulkoasua koskevat muutos- ja korjaustyöt sekä lisä- ja muu täydennysrakentaminen tulee toteuttaa rakennuksen tyyliin hyvin soveltuvalla tavalla. Jos rakennus pakottavasta syystä puretaan, sen tilalle tulee rakentaa korkeudeltaan ja kattokaltevuudeltaan samankaltainen rakennus. Uusi rakennus on rakennettava pääosin vanhan rakennuksen paikalle.

Suojellut alueet

Ruutorpantien pientaloalue on varustettu asemakaavassa merkinnällä AO/s.

Villa Weisten korttelialue on merkitty teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi (T), mutta huvilarakennuksen ympärillä on vyöhyke, joka on merkitty säilytettäväksi (s). Myös Päiväkoti-käytössä olevien Villa Öllerin, Vila Björkbackenin Bocksbackan kortteleissa on ympäristön säilyttämiseen velvoittava lisämerkintä s. Lisäksi osa Säveltäjänpuistoa Björkbackenin edessä on määrätty säilytettäväksi merkinnällä VP/s.

Pieni osa edellä kuvatusta Pihlajamäen alueesta jää tarkastelualueen sisälle. Pihlajamäki on kokonaan suojeltu ja jopa Rapakivenkujan talojen piha-alueilla on merkintä s-5: kaupunkikuvallisesti ja maisemarakenteen kannalta tärkeä puistopiha-alue. Alueen avoin ja puistomainen ilme tulee säilyttää.

Asteritie 1 pihalla oleva Mantsurianjalopähkinä ja sen juuriston alue on rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla (sl).

39

Kuva 39: Vantaanjokilaakson kerrostunutta Kulttuuriympäristöä.

Arvoympäristöt ja maisemakulttuuri

Maisemakulttuurikartassa on esitetty Helsingin keskeisimmät *kulttuurimaisemakohteet, puistot, puutarhat ja maisemakokonaisuudet*. Kartan lähtökohtana ovat yleiskaava 2002:n yhteydessä tehdyt kulttuuriympäristöselvitykset, joita on tarkennettu ja päivitetty. Kohteiden valinnassa on käytetty valtakunnallisessa kartoitustyössä hyväksytyjä valintakriteerejä: paikan historiallista, puutarhataiteellista, maisemakuvallista tai puutarhakulttuurista arvoa. Valintakriteereissä on painotettu erityisesti helsinkiläisen kulttuurimaiseman kannalta keskeisiä erityispiirteitä ja helsinkiläisten vapaa-ajan vietosta kertovia paikkoja. Monet alueet ovat kerroksellisia. Kohteet on luokiteltu alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaan. Tarkastelun rajavuotena on ollut 1980-luku, tätä uudempia kohteita ei sisälly tarkasteluun.

Kaupunkiympäristön toimialan inventoimat yleisten alueiden *arvoympäristöt* ovat historiallisesti tai kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita tai edustavat tietyn aikakauden kaupunkirakennustaidetta, suunnitteluihanteita tai tunnettujen suunnittelijoiden töitä esimerkillisellä tavalla. Arvoympäristöt ovat katuja, siltoja ja toreja tai puistoalueita.

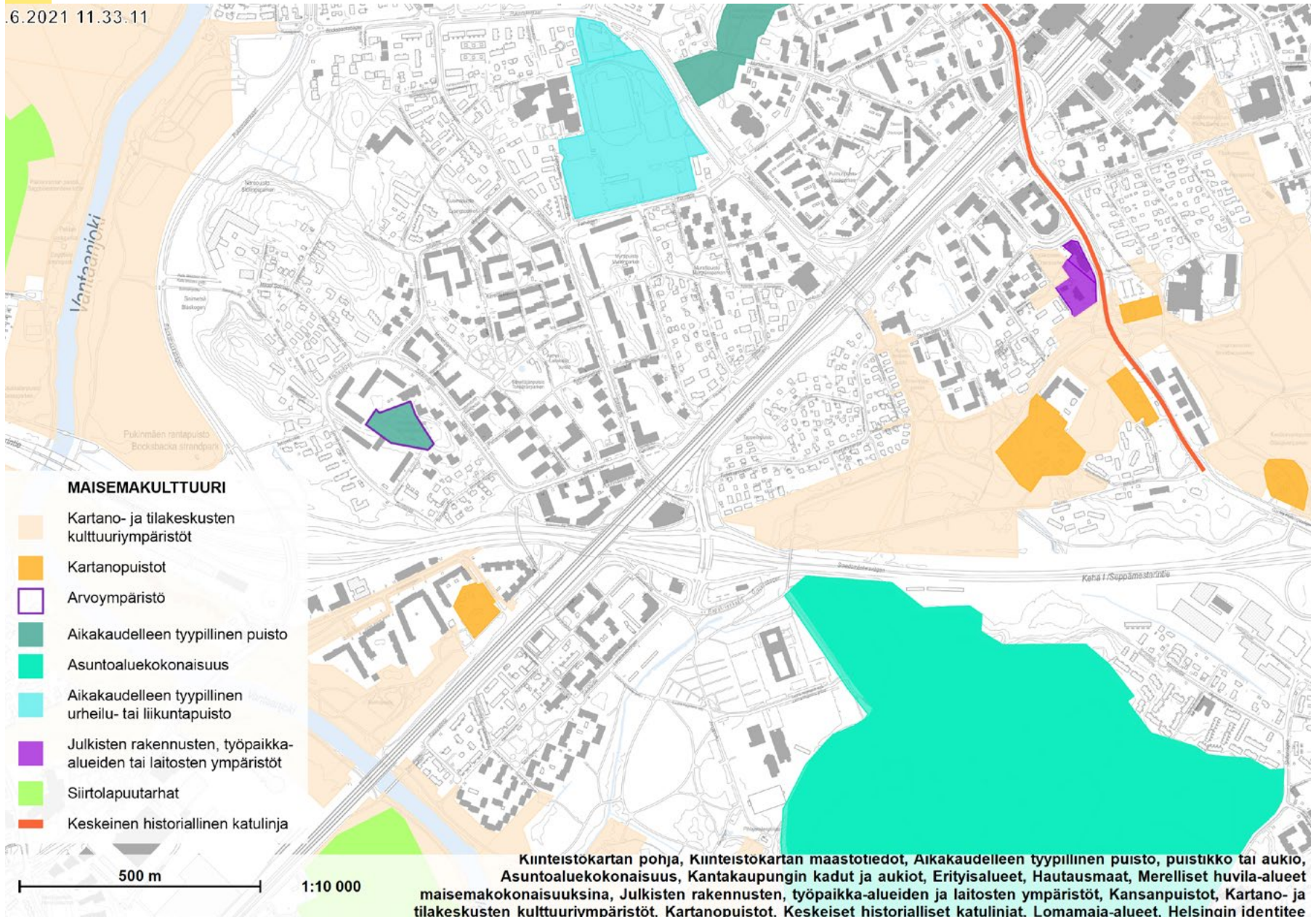
Vantaanjokilaakso ja Longinojan varsi ovat kartano- ja tilakeskusten kulttuuriympäristöä, Pihlajamäki eheä asuntoaluekokonaisuus. Pakilan ja Oulunkylän siirtolapuutarhat liittyvät puutarhakulttuuriin ja vapaa-ajanviettoon. Bocksbackan sekä Brusasin ja Strömsin pihapiirit on merkitty kartanopuistoiksi. Vanha Helsingin tie on historiallinen katulinja, jonka varrelle sijoittuu useita vanhoja rakennuspaikkoja ja kulttuuriympäristöjä.

Sunilanpuisto on aikakaudelleen tyypillinen puisto ja lisäksi se kuuluu Helsingin Kaupunkiympäristön toimialan yleisten alueiden arvoympäristöjen inventointikohteisiin, Arvoluokka III. *Sunilanpuisto on Helsingissä ainutlaatuinen lampipuisto, joka sijaitsee mäen harjalla. Vesiaihe on harvinainen.* Keinosaalet ovat mahdollisesti puutarhataiteellinen elementti, joka on todennäköisesti 1800-luvun yksityisen huvilapuutarhan osa. Kaavoituksen myötä arvokkaiden maisemaelementtien käyttö tarkoitus on kuitenkin muuttunut. Hienoimmat aiheet on säästetty ja kohde on kaavoitettu ja rakennettu puistoksi 1960–1970 lukujen taitteessa. Kohteesta suositellaan tehtäväksi historiaselvitys, johon korjaustyöt tulee perustaa.

Pukinmäen liikuntapuisto on merkitty aikakaudelleen tyypilliseksi urheilu- tai liikuntapuistoksi.

Kuva 40: Maisemakulttuurikartassa on Pukinmäen kulttuuriympäristö- ja maisemakulttuurikohteet.

6.2021 11.33.11

Viher- ja virkistysverkosto

Helsingin viherverkoston rungon muodostavat säteittäiset, mereltä metsiin ulottuvat *laajat viher- vyöhykkeet eli Vihersormet*. Pukinmäkeä lähinnä oleva, Vantaanjokilaaksoa seuraileva vihersormi, *Helsinkipuisto*, ulottuu Vanhankaupunginlahdelta Haltialaan, missä se yhtyy Keskuspuiston muodostamaan vihersormeen. Longinojan varsi on osa *Vuosaaresta Malminkartanoon ulottuvaa, viherlinjaa*, joka risteää Helsinkipuiston vihersormen Savelanpuiston ja Oulunkylän rantapuiston kohdalla.

Kaupunginosien omat viheralueet, kuten kaupunginosapuistot, muut viher- ja virkistysalueet sekä pyöräilyn ja jalankulun reitit, täydentävät viherverkostoa. Pukinmäen *kaupunginosapuistoja* ovat *Säveltäjänpuisto* ja *Aarne Laitakarin puisto* sekä *Pukinmäen liikuntapuisto*. Kaupunginosien paikallisen verkoston jatkuvuuteen on kiinnitettävä huomiota. Pukinmäessä tuo verkosto rakentuu Bockinpuiston, Säveltäjänpuiston sekä Närepuiston ja asuinkorttelien väleihin jäävien kaistaleiden varaan. Viher- ja virkistysverkostoa täydentävät yhteydet ovat tärkeitä alueen sisäisen liikkumisen kannalta.

Helsingin kaupungin julkisten ulkotilojen suunnittelua ohjaa Helsingin yleiskaavan 2016 yhteydessä laadittu Viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma (VISTRA II). Lisäksi erityisissä *yleisten alueiden suunnitelmissa* kuvataan Helsingin kaupungin hallinnassa ja ylläpidossa olevien katu-, aukio-, tori- ja viheralueiden säilytettävät ja kehittävät ominaispiirteet sekä pitkän aikavälin tavoitetila. Osille alueista on laadittu myös maisemanhoitotavoitteet, joiden lähtökohtina ovat alueen kulttuurihistoriallisten arvojen, maiseman ominaispiirteiden ja ekosysteemipalvelujen säilyttäminen ja ekologisten verkostojen kehittäminen tai palauttaminen. Helsingin kaupunki on laatinut *Malmin ja Pukinmäen alueista Yleisten alueiden suunnitelman vuosille 2021–2030*. Suunnitelma käsittää valtaosan tämän selvityksen tarkastelualueesta, pois lukien Savela, jota puolestaan on käsitelty Pihlajamäen, Pihlajiston ja Savelan aluesuunnitelmassa 2013–2022.

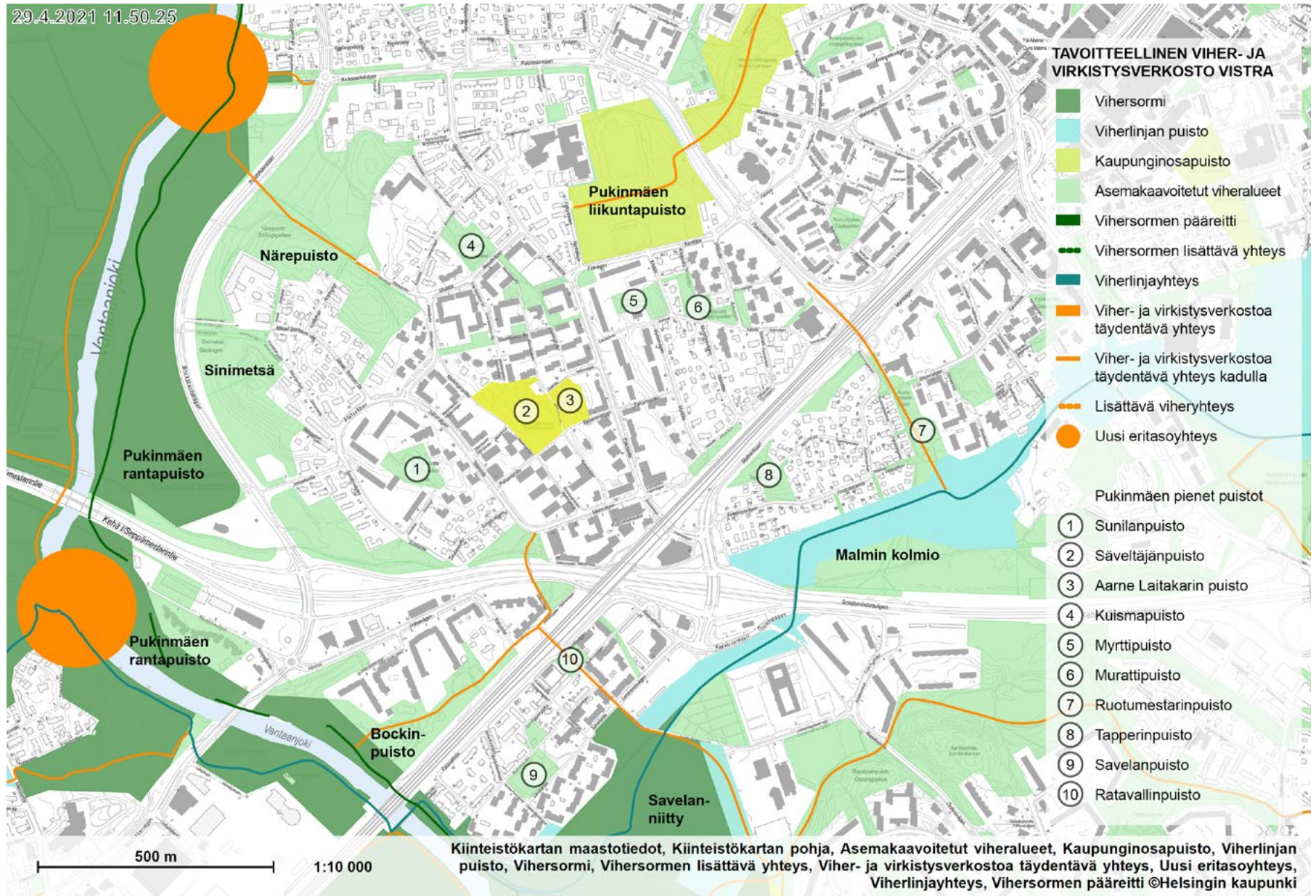
Kuva 41: Pukinmäen rantapuisto

Tarkastelualueella on kattava ulkoilu- ja virkistysreittiverkosto erityisesti laajoilla viheralueilla. Pukinmäen rantapuiston reitit ovat osa Vantaanjoen rantojen reittiverkostoa, ja Longinojan laaksoa pitkin kulkevat reitit yhdistyvät Malmin entistä lentokenttää kiertävään ulkoilu- ja latureittiin. Ulkoilu- ja virkistysreittiverkoston jatkuvuudessa ja valaistuksessa on myös puutteita. Pukinmäen rantapuistossa ulkoilureitti katkeaa Käskeynhaljantiehen, jonka ylitys tapahtuu kaukana reitistä eikä yhdisty siihen loogisesti. Käskeynhaljantiele tulisikin rakentaa reittiin liittyvä alikulkuyhteys. Pukinmäenkaaren länsipuolella ei ole reitti yhteyttä jokivarteen.⁴³

41

29.4.2021 11.50.25

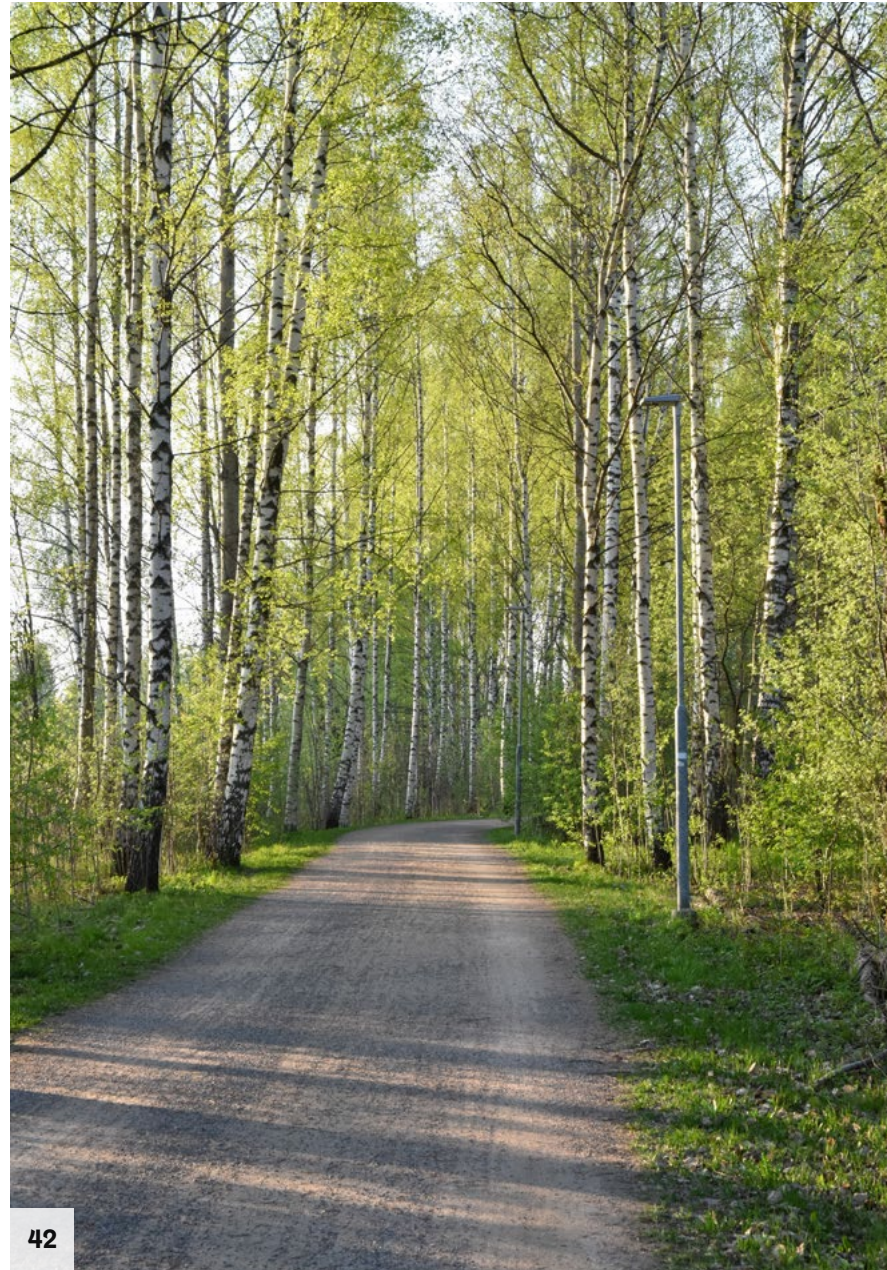
Puistot

Pukinmäen rantapuisto ulottuu Käskynhaltijantiestä Pukinmäenkaaren ja Tapaninvainiontien risteykseen asti. Rantapuisto on entistä peltoa. Puiston pohjoisosa on nykyisinkin avointa maisematilaa. Viheralueen palveluita ovat viljelypalstat, uimapaikka, ulkokuntoiluvälineet, lentopallokenttä ja matonpesupaikka. Vihersormen pääreitti kulkee Vantaanjoen suuntaisesti. Vantaanjoen yli pääsee kävelyn ja pyöräilyn siltaa pitkin heti Kehä I pohjoispuolella.⁴⁴

Pukinmäen rantapuiston vaalittavia erityispiirteitä ovat laajojen peltoalueiden muodostama avoin kulttuurimaisema Vantaanjoen varressa, johon kuuluu avoimempia ja metsäisempiä osuuksia, näkymiä Vantaanjoelle ja joen yli, sekä Pukinmäenkaaren koivukujanteet.

Pukinmäen rantapuiston eteläosa on kapeahko puistoalue Kehä I:n ja Käskynhaltijantien välissä. Alueen läpi kulkee reitti. Puistoa rajaa melko uusi kerrostalokortteli. Syksyllä 2020 valmistunut Pukinmäen rantapuiston eteläosan rakentaminen vahvisti Vantaanjoen varren kävelyn ja pyöräilyn reittiä ja paransi joenvarren saavutettavuutta ja palveluita.⁴⁵

Viher- ja virkistysalueet eivät ole vain katsomista varten, vaan myös toiminnallisuus on tärkeä arvo. Helsingin puiston vihersormi on tärkeä yhteys ja suosittu kävelyn ja pyöräilyn pääreitti, jota tulee ylläpitää ja kehittää.

Savelanpuisto on maanviljelyksen muovaamaa avointa kulttuurimaisemaa, josta löytyy niin viljeltyjä alueita, kuten peltoa ja viljelypalstoja, kuin luonnonmukaisia niittyjä, reheviä ojanvarsi-pensaikkoja ja nuoria lehtipuumetsiköitä. *Alue on elinympäristöiltään (biotoopeiltaan) ja lajistoltaan hyvin monipuolinen ja arvoluokan 2 linnustokohde.* Longinojan varsi on lehtomaista. Alueella on kattava reitistö ja nuorisopuisto. Puiston eteläosan reitistö jää herkästi hulevesien alle pienemmänkin sateen jälkeen. Vantaanjoen varrella ja sen tulva-alueella, johon myös Savelan puisto kuuluu, tulva-aallon leviäminen tulvalaaksoon on myös luonnollinen asia⁴⁶. Puiston erityispiirre on sinne rakennettu huomaamaton tulvavalli.

Suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon tulisi kunnioittaa maiseman pinnanmuotoja ja alueelle tyypillistä kasvillisuutta sekä vastata erilaisten käyttäjien tarpeisiin. Tämä tarkoittaa, että suunnittelualueella tarvitaan niin liikkumiseen ja harrastamiseen soveltuvia alueita varusteineen, kuin riittävästi levähdyspaikkojakin.

Ratavallinpuisto on pieni puistikko Pukinmäen aseman Savelanpuoleisen sisäänkäynnin edustalla.

Bockinpuisto on junaradan, Rälssintien, ja Vantaanjoen rajaama kiilamainen puistoalue, joka liittyy Helsingipuiston suosittuun kävelyn ja pyöräilyn pääreittiin. Joenvarressa ja radan varressa on luonnonmukaisia alueita. Puisto muuttuu rakennetummaksi siirryttäessä kauemmas rannasta. Puistossa on leikkipaikka ja pitkospuureitti. Pukinmäen kartanon vanha pihapiiri ja siinä toimivan päiväkodin leikkipiha ovat puiston pohjoisosassa.

Bockinpuiston tärkeimmät arvot liittyvät Pukinmäen kartanon pihapiiriin ja siihen liittyvä kulttuurikasvillisuuteen sekä Joenvarren luonnonmukaisiin alueisiin.

43

Kuva 42: Koivikot hallitsevat näkymiä Vantaanjoen reitillä.
Kuva 43: Rantareitti ja tulvapenger Savelassa.
Kuvat 44–45: Bockinpuiston rantareitti

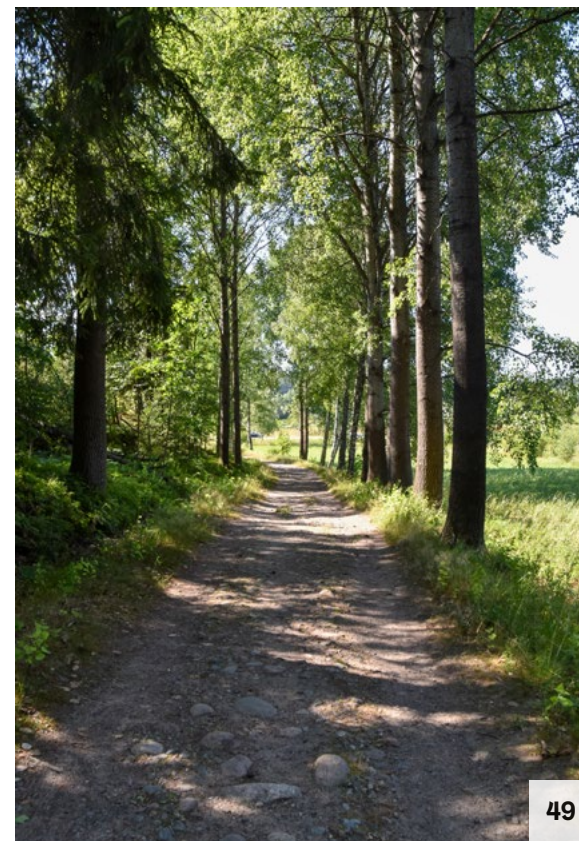
44

45

Närepuisto ja *Sinimetsä* ovat Pukinmäen laajimmat metsäalueet ja ne ovat hyvin suosittuja ulkoilualueita. Jyrkkien rinteiden ja avokallioiden ansiosta niistä on komeat näköalat jokilaaksoon. Närepuistossa sijaitsee I maailmansodan aikaisia puolustusvarusteita ja taistelukaivantoja. Närepuiston keskiosalla ja Sinimetsän pohjoisosassa on voimassa asemakaava **8 270** (1981), Närepuiston pohjoisosassa **7 538** (1977) ja Sinimetsän eteläosassa **5 656** (1968).

Närepuiston ja Sinimetsän vaalittavia erityispiirteitä ovat kaukomaisemassa merkittävät yhtenäiset metsä- ja avokallioalueet sekä kiinteä muinaisjäänös, joka on osa Närepuiston näköalapaikkaa.

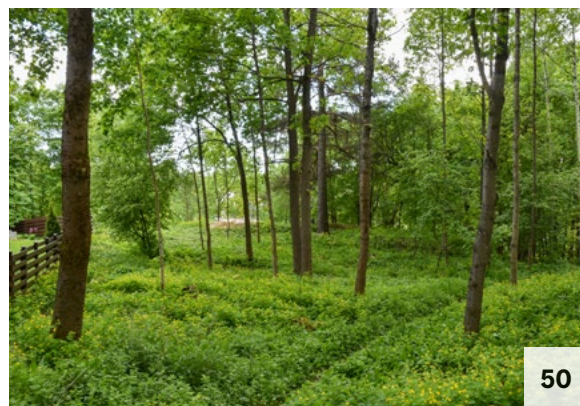

Sunilanpuisto on III luokan arvoympäristö. Se on *Helsingille ainutlaatuinen pieni lampipuisto jyrkän mäen laella*, asuinrakennusten keskellä. Puisto ja lampi ovat jääneet 1800-luvulta. Mäellä sijaitsee Sonabyn tila, johon rakennettiin uusi päärakennus 1860-luvulla (Sonabystä on kerrottu Pukinmäen varhaista historiaa kuvaavassa luvussa).

Pihapiiri on rakennettu puistoksi 1960–1970 -lukujen vaihteessa, kun tilan rakennukset purettiin rakentamisen alta. Puiston etelärinteessä kasvaa muutamia vanhoja puita. Lammessa on puurakenteilla tuettuja keinosaaria, mikä on mahdollisesti ollut englantilaistyyppinen puutarhataiteellinen elementti. Puistoa ei ole valaistu. Suunnittelijat *Carstens (1973)*, *Ruokokoski (1991)*. Ensimmäinen asemakaava **5656** (1968). *Jotta puiston arvot säilyisivät jatkossakin, tulisi siitä laatia puistohistoriallinen selvitys ja kasvillisuusinventointi sekä kunnostussuunnitelma.*

Sunilanpuiston lammen rakenteiden kunnosta huolehditaan puistohistoriallisen selvityksen ja kunnostussuunnitelman mukaisesti⁴⁷.

Kuva 46: Närepuistosta näkee pitkälle Tuomarinkylän puolelle.
 Kuva 47: Pallokenttä Pieksupulun päässä.
 Kuva 48: Närepuistossa on myös tiheähköä kuusikkoa.
 Kuva 49: Närepuiston rinteitä kiertää vanha kärrytie.
 Kuva 50: Sinivuoren vaahteralehtoa.
 Kuva 51: Rantapuiston maisemapeltoa kohti etelää.
 Kuva 52: Sunilanpuiston erityispiirre on lampi. Lammessa on tekosaaria.

”Korttelipuistot”

Pukinmäessä sijaitsee monia pieniä puistoja, joiden käyttöpaine ja kulutus on suurta. Siksi niiden ylläpidossa korostuu puistoketjun katkeamattomuus, kulutuksenkesto, turvallisuus ja laatu. Puistojen luonne vaihtelee historiallisesta huvilaympäristöstä toiminnallisiin urbaaneihin puistoihin. Puistojen vaihteleva kasvillisuus sisältää sekä luonnonlajistoa että istutettuja koristekasvilajeja.⁴⁸

Säveltäjänpuisto on Pukinmäen alueen keskeinen puisto. Säveltäjänpuisto muodostaa leikkipuisto Unikon ja Aarne Laitakarin puiston kanssa yhtenäisen puistokokonaisuuden. Villa Björkbackenin entiseen puutarhaan liittyvä osa Säveltäjänpuistosta on suojeltu asemakaavassa. Puistossa sijaitsee Aurinkolabyrintti-niminen ympäristötaideteos.

Pienehköt, metsäiset *Maasalonpuisto*, *Erkki Melartinin puistikko* ja *Kuismapuisto* muodostavat Säveltäjänpuistosta alkavan puistoketjun, jota yhdistää Maasalonpolun kävelyn ja pyöräilyn reitti.

Myrttipuisto ja *Murattipuisto* ovat maastonmuodoiltaan ja kasvillisuudeltaan vaihtelevia pieniä puistoja asuinrakennusten keskellä.

Pukinmäen liikuntapuisto on Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hallinnassa. Liikuntapuistossa on eri palloilulajien kenttiä, yleisurheilukentät, ulkokuntoilupiste ja parkourrata. Liikuntapuiston kohdalla Pukinmäenkaarella on poikkeuksellisen monilajista puustoa ja tienvarren ojassa on arvokasta kasvillisuutta.

53

54

55

Vanhan Helsingintien varsi ja Malmin kolmio⁴⁹

Alue kuuluu virallisesti Malmin kaupunginosaan, mutta sisältyy tämän selvityksen tarkastelualueeseen. Vanhan Helsingintien varrelle ja Malmin kolmion alueelle on muodostunut pienipiirteistä maisematilaa, jossa on historiallista kerrostumaa. Longinoja virtaa alueen läpi puuston kehystämänä. Kehä I:n laidalla on kapea, yhtenäinen suojametsä, jonka läpi kulkee ulkoilureitti. Vieressä on puistomainen, kukkivalla pensasaidalla rajattu viljelypalsta-alue.

Longinojan puustoista yhteyttä tulee kehittää. Pientareita on tarpeen suojata kulumiselta, erityisesti siltojen kohdalla, esimerkiksi uusien oleskelurakenteiden avulla. Riihenkulman kulttuuriympäristöä tulisi säilyttää ja vaalia, eriluonteisten niittyjen laatua kehittää ja vieraslajeja torjua.

Luonnon monimuotoisuutta on tarpeen lisätä metsissä ja niityillä, keinoina mm. puuston eri-ikäisrakenteen kehittäminen, hoidon ulkopuolelle jätettävien suojatiheikköjen säästäminen eläimistöille, sekä haitallisten vieraslajien poisto ja lahoppuun jättäminen.

Kalusteet, varusteet ja valaistus

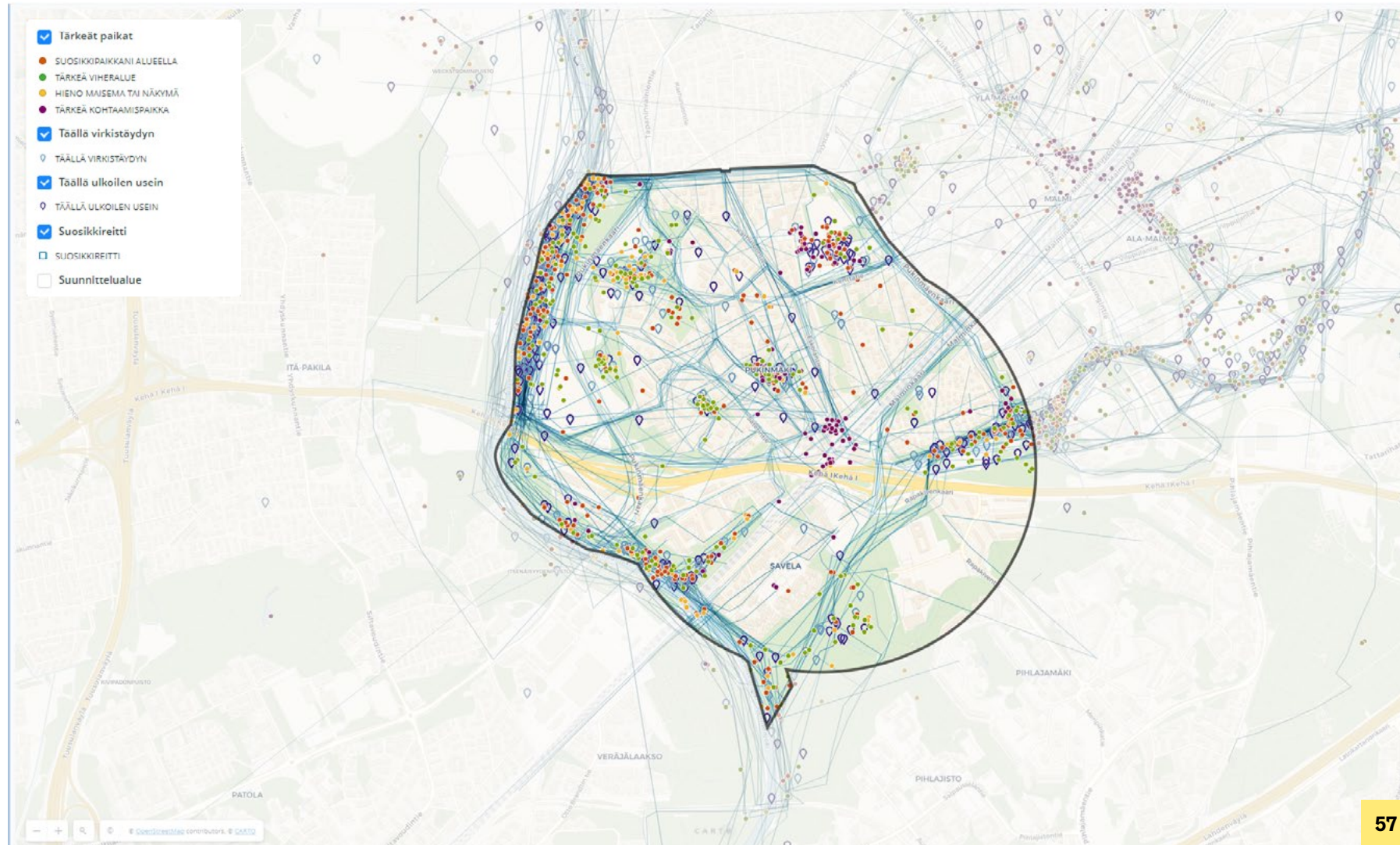
Osa puustoista on valaistuja. Jalankulun ja pyöräilyn reitit ovat pääosin valaistuja. Erityisvalaistuksella korostetaan alueen erityiskohteita, kuten Säveltäjänpuistoa. Varsinkin penkkejä toivotaan tasaisesti joka puolelle, missä liikkuu ulkoilijoita. Kalusteita vaihdetaan Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukaisiksi kunnostusten yhteydessä. Laajemmat puistoalueet on varusteltu penkein ja roska-astioin.

Asukasmäärän lisääntyessä käyttöpaine viheralueilla tulee kasvamaan. Tästä syystä viheralueiden kehittämiseen tulee jo nyt kiinnittää erityistä huomiota myös viheralueiden palveluiden näkökulmasta. Pukinmäen rantapuistossa Vantaanjoen varrella sijaitsee tällä hetkellä uimapaiikka ja matonpesupaikka. *Asukaspalautteessa on noussut esiin tarve viheralueiden palveluille, mm. leikkipaikoille. Osallistava budjetointi -hankkeessa on toivottu myös onkilaituria, joista lähimmät ovat Savelassa ja Tapaninvainiolla. Jokivarren käyttöä monipuolistaisi, jos siellä olisi enemmän oleskelualueita.*

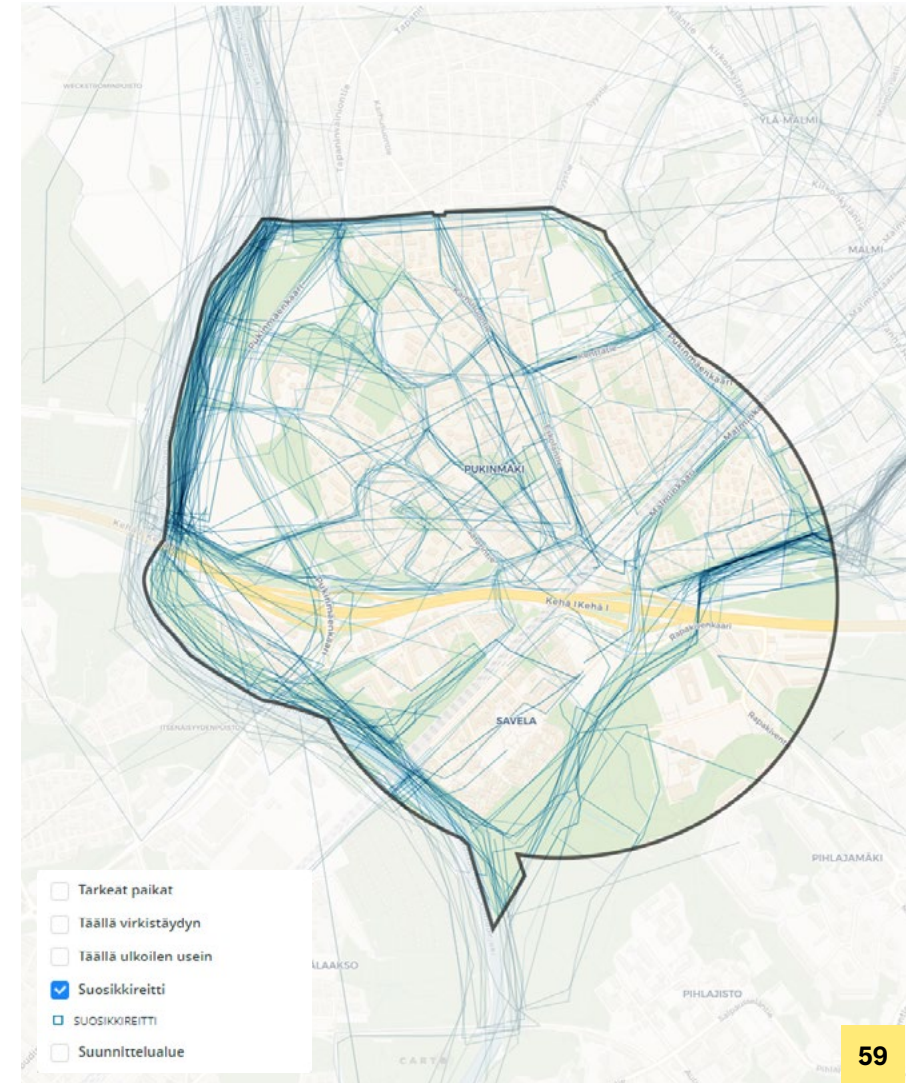
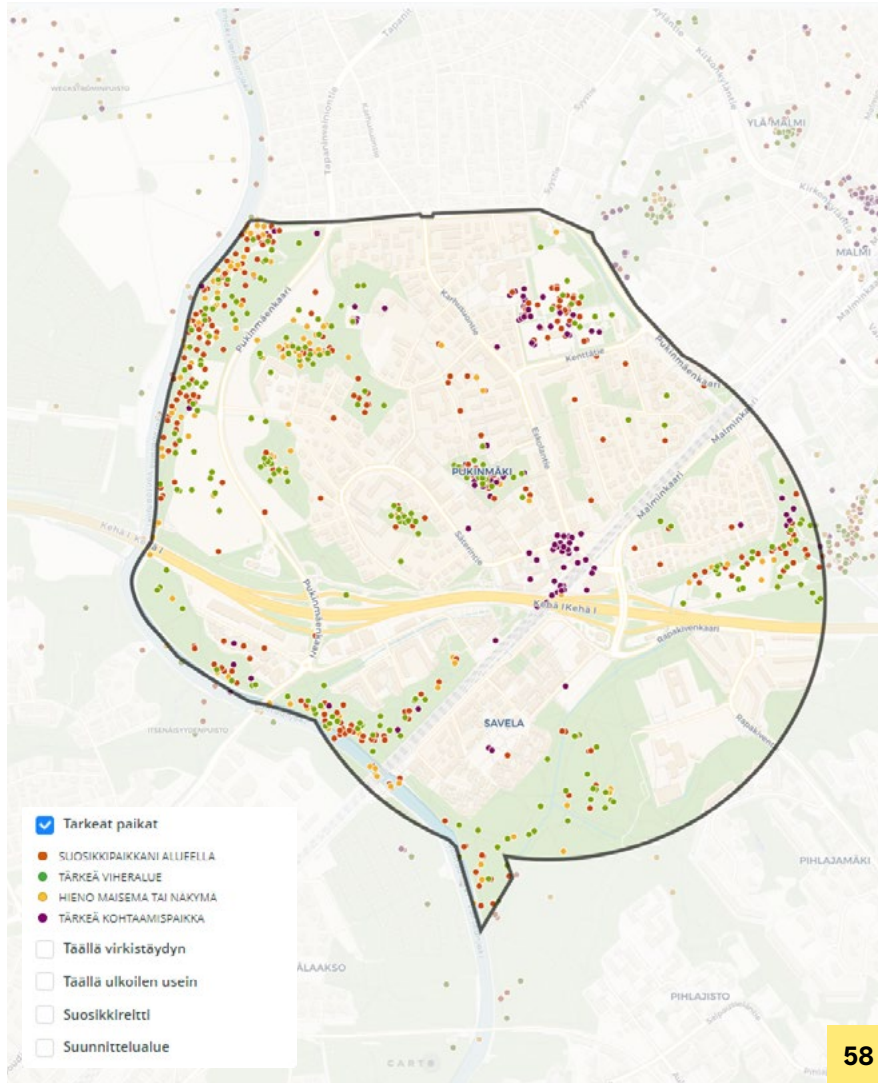
Alueen katupuina on käytetty pääosin puistolehmuksia, metsävaahteraa ja pihlajia. Pukinmäen aukiolla on poppeleita. Pukinmäenkaaren liikuntapuistolta Vantaanjoelle johtavaa osuutta on tarkoitus kehittää kasvillisuuden kokeilukohteena, esim. katupuuarboretumina ja vaihtelevana niitty-
mäisten osuuksien sekä monilajisten pensasistutusten kokonaisuutena.

Kuva 53: Liikuntapuisto on tärkeä kohtaamispaikka.
Kuva 54: Pikkuruinen Kuismapuisto on rakentamatta jätetty jyrkkä rinne.
Kuva 55: Istutuksia Villa Björkbackenin edustalla Säveltäjänpuistossa. Puistokäytävien linjaukset ovat huvilan peruja.
Kuva 56: Muuten melko paljaassa Myrttipuistossa on yksinäinen komea mänty.

Kuva 57: Kaupunkilaisille tärkeät paikat jakautuvat eri puolille Pukinmäkeä. Vastauksissa korostuvat etenkin puistot ja rannat. Karttakysely oli osa Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelmaa vuosille 2021-2030. Kyselyt laati Maptionnaire Oy.

Kuvat 58–59 Tärkeät paikat ja reitit erillisinä karttoina. Kohtaamispaikkoja ovat etenkin aseman alue ja liikuntapuisto, rannoilla ja puistoalueilla ihailaan maisemia ja virkistäydytään. "Rantojen imu" korostuu entisestään, kun tarkastellaan pelkkiä reittejä. Kehä I katkoo reittejä selvästi. Karttakysely oli osa Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelmaa vuosille 2021-2030.

Asemakaavojen valmistumisvuodet

Pukinmäen asemakaavat ovat 1960–2010 -luvulta. Osalla alueesta on edelleen voimassa ensimmäinen asemakaava **5 656** (1968). Malmin kolmion nykyisin maisemapeltona oleva alue kaavoitettiin vieläkin aikaisemmin, vuonna 1964. *Etenkin vuosien 1974–1987 välillä asemakaavoja, laadittiin tiheään tahtiin.* Toinen aktiivinen kaavoitusjakso näyttää käynnistyneen 2005 jälkeen. Tuolloin tehtiin suojelukaavat Ruotorpantien pientaloalueelle ja Pihlajamäkeen. Uusimmat, 2010-luvun kaavat liittyvät täydennysrakentamiseen ja keskusta-alueen kehittämiseen mm Eskolanatien varrella ja Isonpellontien varressa. Asemakaavoja on esitelty tarkemmin kaavoitus- ja rakentamishistoriaa koskevassa luvussa.

Rakennukset

Seuraavilla kolmella aukeamalla on kuvattu alueen rakennuskantaa karttojen avulla.

Rakentamisen tehokkuus s. 64–65

Pukinmäen asuinkortteleiden asemakaavojen mukainen korttelitehokkuus vaihtelee välillä $e=0,25-1,8$. Tehokkaimmin rakennettuja ovat Säterintien ja Eskolantien väliset korttelit, joiden tehokkuus vaihtelee välillä 1,0–1,6. Myös Savelasta löytyy kortteita, joiden tehokkuus on 1,2–1,3.

Erillispientalojen korttelit ovat alueen väljimpiä, $e=0,3$. Väljimmät kerrostalokorttelit on toteutettu vuoden 1968 kaavan mukaan tehokkuudella $e=0,5$. Pukinmäenkaareen rajautuvat korttelit on kaavoitettu matalalla tehokkuudella $e=0,3-0,4$. Myös Kristillisen koulun korttelissa kaavanmukainen tehokkuusluku on vain 0,3. Sen sijaan Pukinmäen peruskoulun tontti on tehokkaammin kaavoitettu, $e=0,5$, mutta saman korttelin pientalotontit laskevat korttelitehokkuuden 0,4:ään.

Rakennusten käyttötarkoitukset s. 66

Alueen rakennukset ovat pääosin asuinrakennuksia (ruskeat). Julkisista rakennuksista (violetit) suuremmat ovat kouluja, pienemmät päiväkotia. Aseman ja Kehä I eritasoliittymien vieressä on myös liike- ja toimistorakennuksia (keltaiset ja oranssit). Lisäksi alueella on yksittäisiä muita rakennuksia, kuten kokoontumistiloja (vihreät). *Alueen ainoat teollisuusrakennukset ovat Pukinmäenkaaren varrella.* Ne kuuluvat Weisteelle ja erottuvat muista rakennuksista kokonsa puolesta, samoin kuin uudehkot liikerakennukset Pukinmäen rantapuistossa Kehä I eteläpuolella.

Rakennusten valmistumisvuodet s. 67

Vanhimmat rakennukset ovat 1800-luvulta ja sijaitsevat Pukinmäen kartanon pihapiirissä. Seuraava kerrostuma ajoittuu vuosiin 1900-1919 jota edustavat alueen säilyneet huvilat ja asuinrakennukset, joita oli vuonna 2020 kymmenkunta. *Huomattava osa alueen pientaloista on rakennet-*

tu ennen ensimmäisen asemakaavan voimaantuloa 1968. Osa taloista on sittemmin purettu, mutta alueella on edelleen useita kymmeniä asemakaavaa vanhempia rakennuksia.

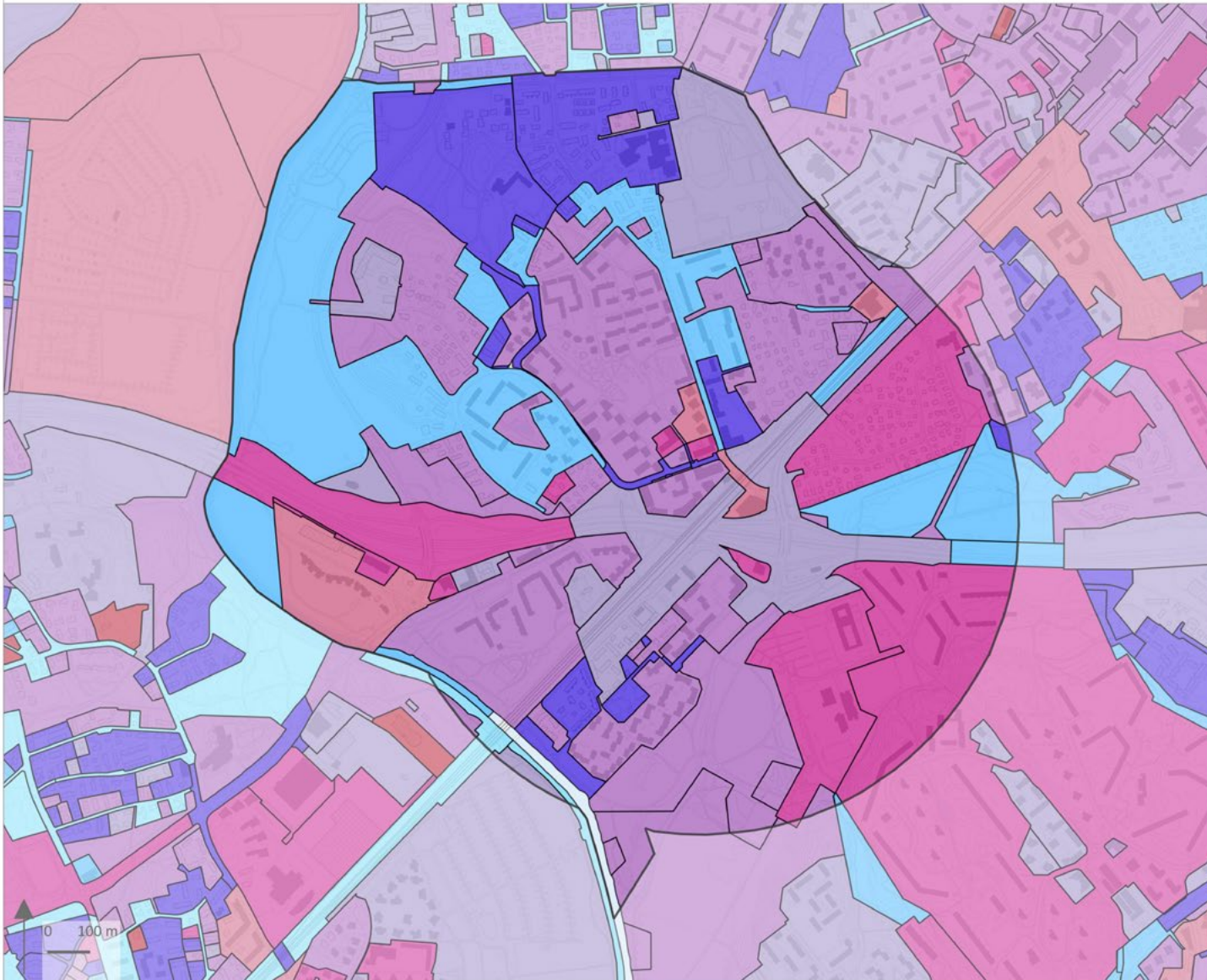
Ensimmäiset kerrostalot nousivat alueelle 1960-luvun loppupuoliskolla. Rakentamisen pääajanjakso osui 1970- ja etenkin 1980-luvulle. 1990-luvullakin rakennettiin vielä kokonaisia kortteleita, 2000-luvulla rakennettiin vain yksittäisiä taloja.

Kerrosluvut ja hissit s. 68–69

Alueen rakennusten kerroskorkeudet vaihtelevat välillä 1-7. *Kaupunkikuvallinen tavoite on ollut sijoittaa korkeimmat rakennukset alueen keskiosan kortteleihin ja matalampaa rakentamista laidolle.* Erillispientaloja on ohjattu kahteen kerrokseen jo ennen varsinaista asemakaavaa. *Uudemmat täydennysrakennukset pääsääntöisesti pyrkivät ympäristöönsä suurempiin kerroslukumääriin.* Alueen korkein rakennus löytyy osoitteesta Eskolantie 4 (7 kerrosta). Matalimmat rakennukset ovat rivitaloja ja erilaisia apurakennuksia.

Kaikissa viisikerroksisissa ja sitä korkeammassa rakennuksissa on hissit. Nelikerroksisissa rakennuksissa on sekä hissillisiä että hissittömiä taloja. Yksittäisiä poikkeuksia voi olla. Kartan perusteella Savelassa ei ole juuri lainkaan hissitaloja.

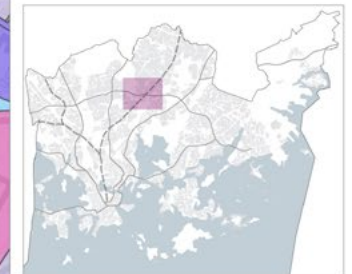
**KAAVAN VOIMAANTULOVUOSI HANKERAJAUKSELLA
- Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)**

**Kaavojen voimaantulovuosi
(tilanne 09/2021)**

- Hankerajaus
- ennen 1890
- 1890 - 1899
- 1900 - 1909
- 1910 - 1919
- 1920 - 1929
- 1930 - 1939
- 1940 - 1949
- 1950 - 1959
- 1960 - 1969
- 1970 - 1979
- 1980 - 1989
- 1990 - 1999
- 2000 - 2009
- 2010 - 2019
- 2020 -
- Ei tietoa

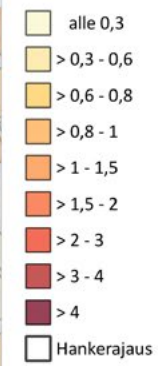
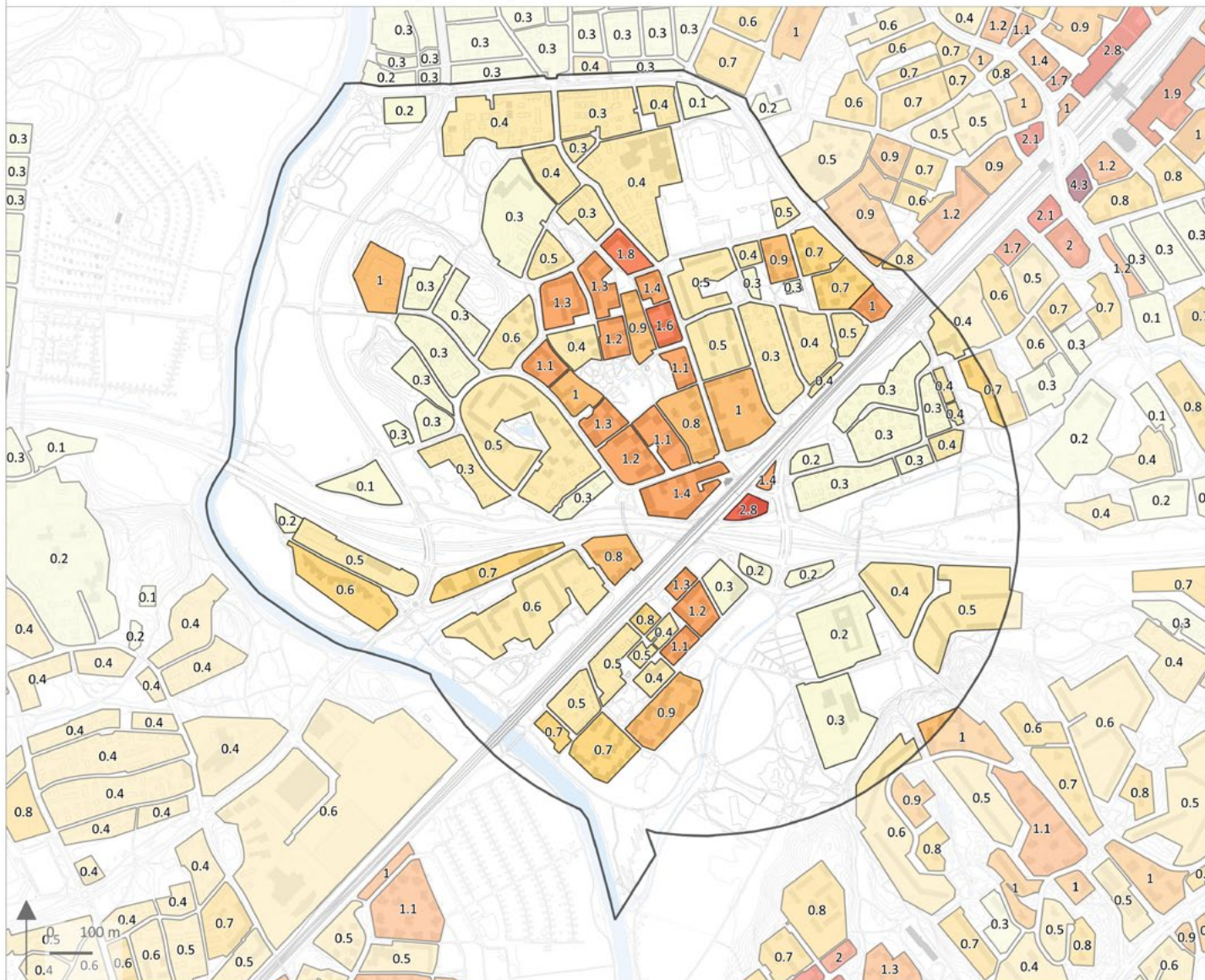
Huom. Jos voimaantulopäivä ei ole tiedossa,
vuosiluku perustuu vahvistamispäivämäärään.

© Helsingin kaupunki
Aineistot: Kaupunkimittaus 9/2021
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
Hankerajaukset: Kympp/Aska 2021
Toteutus: Kympp/Asemakaavakoordinointi
Päivitetty: Susanna Rutqvist 21.9.2021

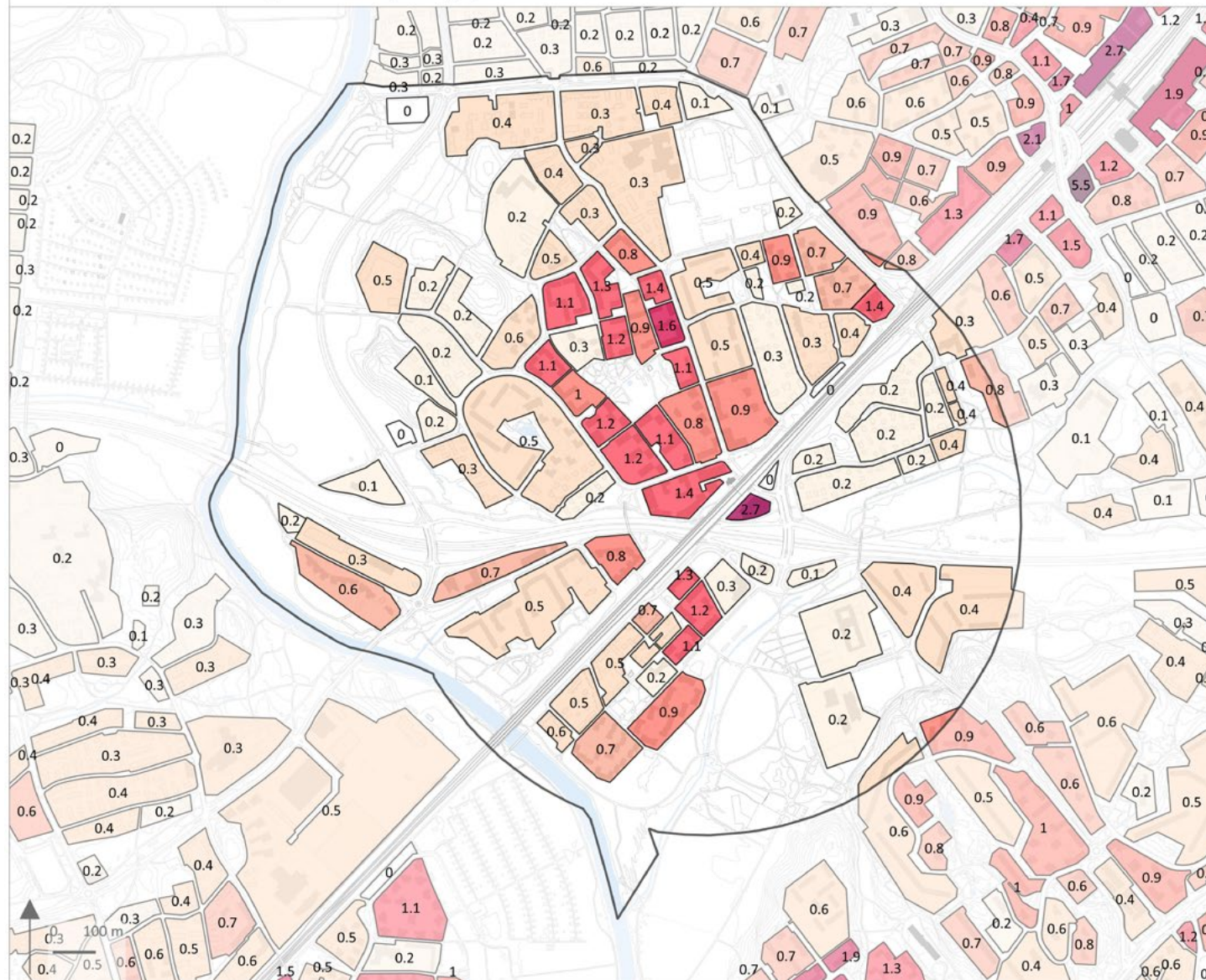
**KAAVANMUKAINEN KORTTELITEHOKKUUS HANKERAJAUKSELLA
- Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)**

Kaavanmukainen korttelitehokkuus 05/2021

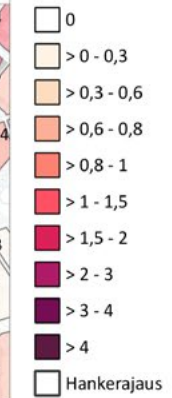

© Helsingin kaupunki
Aineistot: HSY/SeutuRAMAVA 2021
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
Hankerajukset: Kympp/Aska 2021
Toteutus: Kympp/Asemakaavakoordinointi
Päivitetty: Susanna Rutqvist 3.9.2021

**TOTEUTUNUT KORTTELITEHOKKUUS HANKERAJAUKSELLA
- Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)**

**Toteutunut
korttelitehokkuus**

© Helsingin kaupunki
 Aineistot: HSY/SeutuRAMAVA 2021
 Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
 Hankerajaukset: Kymp/Aska 2021
 Toteutus: Kymp/Asemakaavakoordinaointi
 Päivitetty: Susanna Rutqvist 16.9.2021

RAKENNUSTEN PÄÄKÄYTTÖTARKOITUS HANKERAJAUKSELLA - Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)

Rakennusten pääkäyttötarkoitus 02/2021

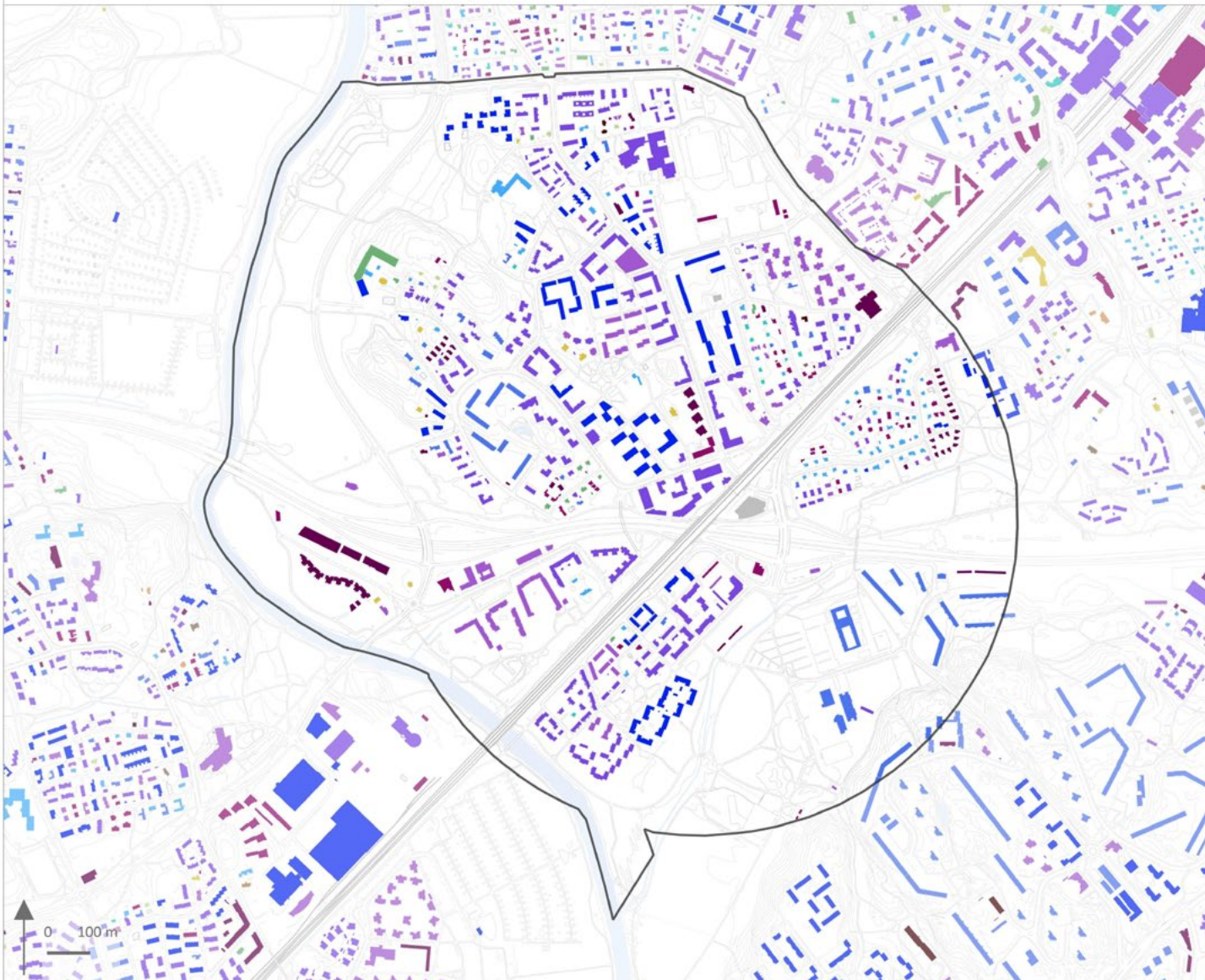
- Kerrostalot
- Rivi- ja ketjutalot
- Pientalot
- Asuntolat, vanhuspalvelutalot yms.
- Hotelli- ja majoitusrakennukset
- Toimistorakennukset
- Liike- ja ravintolarakennukset
- Teatterit, kongressi- ja konserttitalot, näyttelyhallit
- Julkiset rakennukset
- Teollisuusrakennukset
- Varastorakennukset
- Kokoukset- ja liikuntarakennukset
- Voimalaitosrakennukset
- Muut rakennukset tai ei tietoa
- Hankerajaus

Huom. Tieto on osittain viitteellinen, koska aineistossa kaksi eri käyttötarkoitusta voi olla yhdistettynä samaan rakennukseen. Tarkista tarkka ja ajantasainen tilanne Paikkatietovipusen rakennuspisteaineistosta.

© Helsingin kaupunki
Aineistot: Helsingin kuntarekisteri,
Kaupunkimittaus 02/2021
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
Hankerajaus: Kympp/Aska 2021
Toteutus: Kympp/Asemakaavakoordinaatio
Päivitetty: Susanna Rutqvist 21.9.2021

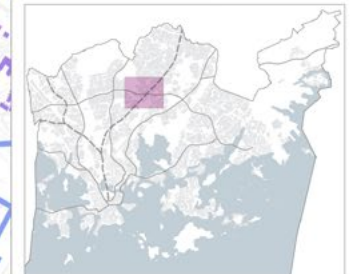
RAKENNUSTEN VALMISTUMISVUOSI HANKERAJAUKSELLA
- Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)

Rakennusten valmistumisvuosi 02/2021

- ennen 1890
- 1890 - 1899
- 1900 - 1909
- 1910 - 1919
- 1920 - 1929
- 1930 - 1939
- 1940 - 1949
- 1950 - 1959
- 1960 - 1969
- 1970 - 1979
- 1980 - 1989
- 1990 - 1999
- 2000 - 2009
- 2010 - 2019
- 2020 -
- Ei tietoa
- Hankerajaus

Huom. Tieto on osittain viitteellinen, koska aineistossa kaksi eri rakennusta voi olla yhdistettynä samaan rakennukseen. Tarkista tarkka ja ajantasainen tilanne Paikkatietovipusen rakennuspisteaineistosta.

© Helsingin kaupunki
Aineistot: Helsingin kuntarekisteri,
Kaupunkimittaus 02/2021
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
Hankerajukset: Kymp/Aska 2021
Toteutus: Kymp/Asemakaavakoordinointi
Päivitetty: Susanna Rutqvist 17.9.2021

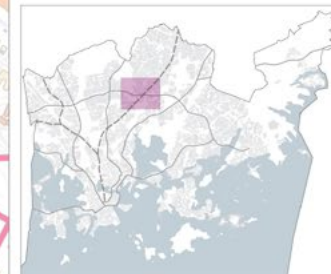
RAKENNUSTEN KERROSLUKUMÄÄRÄ HANKERAJAUKSELLA
- Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)

Rakennusten
kerroslukumäärä 02/2021

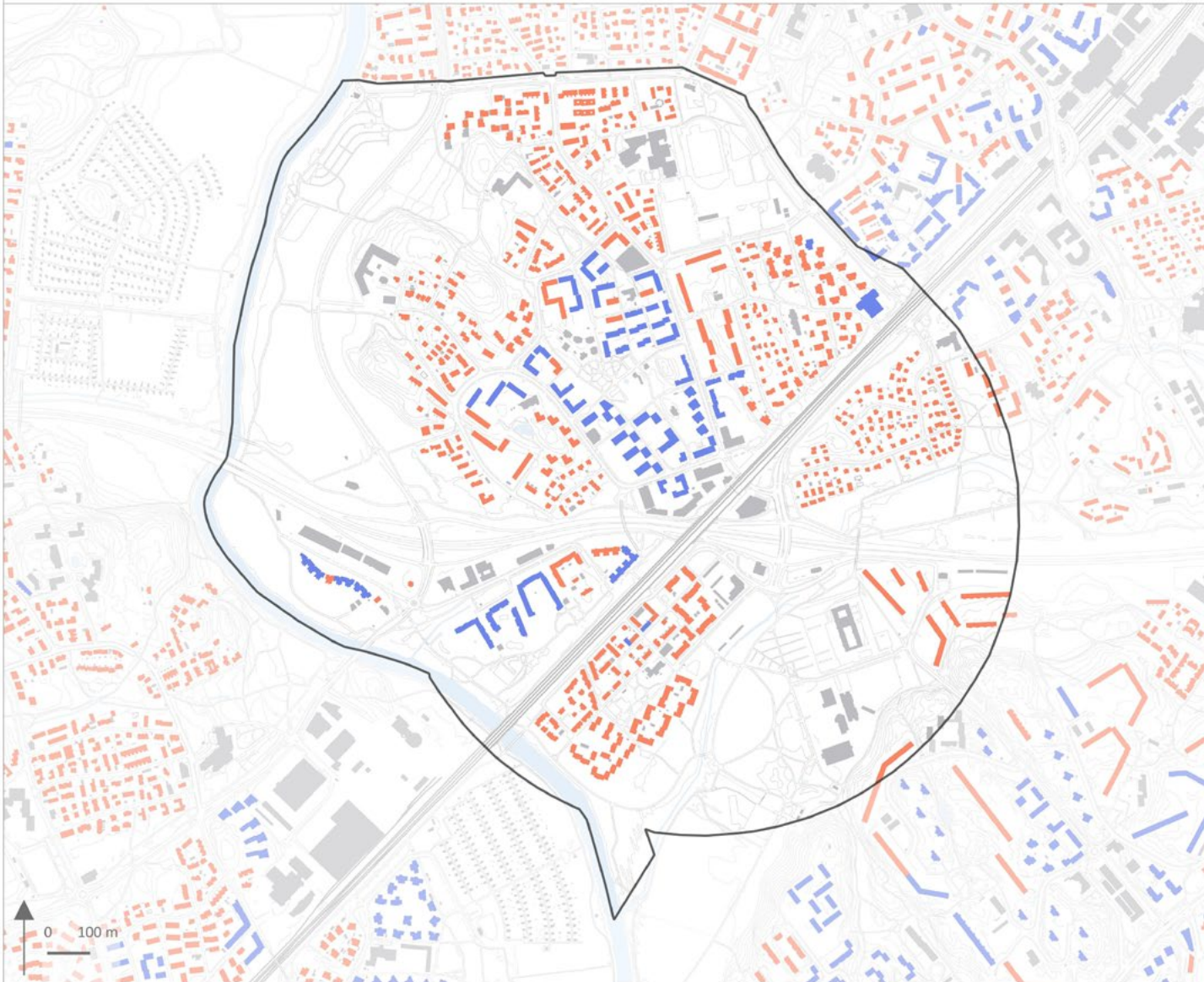

Huom. Tieto on osittain viitteellinen, koska aineistossa kaksi eri rakennusta voi olla yhdistettynä samaan rajaukseen. Tarkista ajankohtainen tilanne Paikkatietovipusen rakennuspisteaineistosta.

© Helsingin kaupunki
Aineistot: Helsingin kuntarekisteri,
Kaupunkimittaus 02/2021
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
Hankerajukset: Kympp/Aska 2021
Toteutus: Kympp/Asemakaavakoordinaointi
Päivitetty: Susanna Rutqvist 22.9.2021

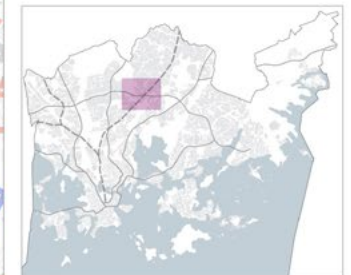
HISSILLISET ASUINRAKENNUKSET HANKERAJAUKSELLA
- Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)

Hissilliset asuinrakennukset
02/2021

- Hissi
- Ei hissiä
- Ei tietoa
- Hankerajaus

Huom. Tieto on viitteellinen. Rakennus luetaan hissilliseksi, jos yhdessäkin rapussa on hissi.

© Helsingin kaupunki
Aineistot: Helsingin kuntarekisteri 02/2021
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
Hankerajukset: Kympp/Aska 2021
Toteutus: Kympp/Asemakaavakoordinointi
Päivitetty: Susanna Rutqvist 23.9.2021

Liikenne

Päärata ja Kehä I risteävät Pukinmäen kohdalla. Kaupunginosa on toisaalta harvinaisen hyvien liikenneyhteyksien ääressä, toisaalta vilkkaasti liikennöidyt väylät erottavat kaupunginosan alueita toisistaan ja tuottavat myös suoranaisia haittoja, kuten melua ja pölyä. Kehän keskimääräinen arkivuorokausiliikenne on noin 75 000 ajoneuvoa vuorokaudessa. *Suurten liikennemäärien ja lähellä olevan Kehä I liittymärampin vuoksi Malminkaaren ja Eskolankaaren risteys ruuhkautuu ajoittain.* Pukinmäenkaaren Vantaanjoen ja Tapaninvainiontien välisellä osuudella keskimääräinen arkivuorokausiliikenne on 11 500 ajoneuvoa vuorokaudessa. Malminkaaren liikenne Eskolankaaren eteläpuolella on 20 000 ja pohjoispuolella 12 000 ajoneuvoa vuorokaudessa. Eskolantie – liki 10 000 ajoneuvoa/vrk – on paikallinen kokoojajatu. Sillä on enemmän alueen sisäistä liikennettä, joka suuntautuu paljon etenkin Kenttätielle.

Joukkoliikenne

Junat I ja K pysähtyvät Pukinmäessä. Helsingin sisäisiä bussilinjoja on useita. Eskolantietä pitkin ajavat bussit 61 Rautatientori-Siltämäki, 61T Rautatientori-Tapaninkylä, 69 Kamppi-Jakomäki ja 70 Kamppi-Malmin asema. Malminkaarta ajavat linjat 70 ja 71: Rautatientori-Malmi. Linja 702 ajaa Savelan ja Jakomäen väliä, mutta sen reitti kulkee Pukinmäen läpi Säterintien ja Säveltien kautta.

Seutulinjat 552 ja 553 vievät Espooseen. 552 ajaa Otaniemen ja Ala-Malmintorin väliä, 553 Lep-

pävaaran ja Vantaan Hakunilan väliä. Niiden reitti kulkee Käskynhaltijantieltä Kehän kautta Malminkaarelle. Myös Pitäjänmäen ja Itäkeskuksen väliä ajava linja 54 pysähtyy Kehällä.

Kaupunkipyöräasemia alueella on viisi-kuusi: Pukinmäen aukiolla ja kolme asemaa isommilla kaduilla. Savelan Ratavallinpuistossa ja Pihlajamäen ala-asteen luona on asema. Kaupunkipyöräasemia on yhteensä 90.

Pyöräily- ja jalankulku

Suurimmalla osalla alueen kaduista on yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie tai vain jalkakäytävä. Erillinen pyörätie on ainoastaan osalla Pukinmäenkaarta. Yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie on päätetty muuttaa jalkakäytäväksi Säterintiellä, Savelantiellä ja Rälssintiellä Johan Bockin kujan itäpuolella kesään 2022 mennessä. Vilkkaimmat pyörätieosuudet kulkevat Pukinmäenkaarella, Vantaanjoen rantojen varressa, sekä itä-länsi-suunnassa Kehä I tuntumassa. Eskolantiellä, Karhusuontiellä ja Kenttätiellä on alueen sisäistä pyöräliikennettä. Etenkin radanvarren pyöräliikenneyhteyksissä on epäjatkuvuutta.

Liikenneturvallisuus

Liikenneonnettomuuksia tarkastellaan 5 vuoden jaksoissa. Viimeisimmällä saatavilla olevalla tarkasteluvälillä Pukinmäessä ei ollut yhtään kuolemaan johtanutta onnettomuutta.

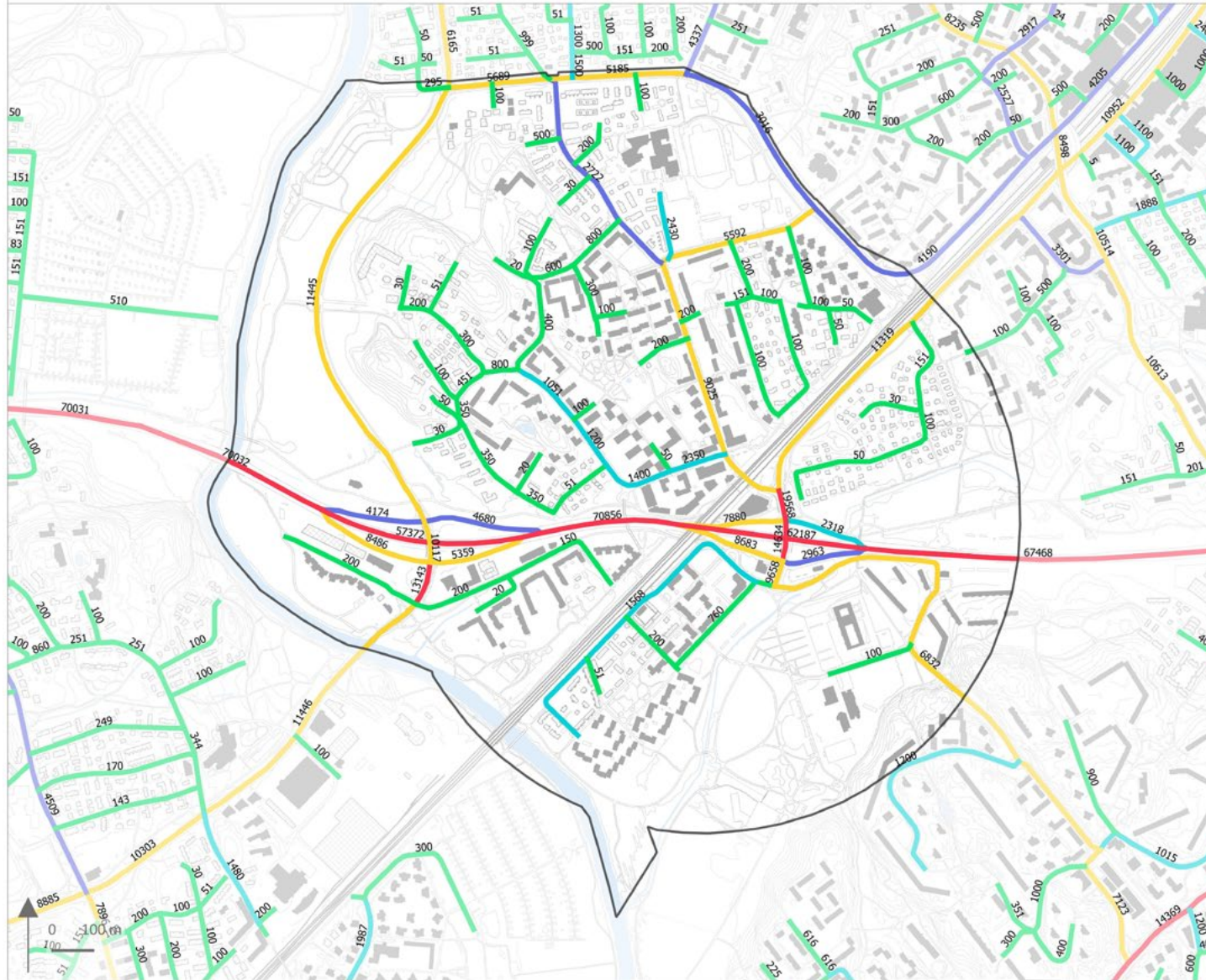
Liikenneonnettomuuksien määrä kasvaa, kun liikenteen määrä ja ajonopeudet kasvavat. Siksi *Pukinmäenkin liikenneonnettomuudet kasautuvat etenkin Kehä I:lle, Malminkaarelle, asema-alueelle ja Pukinmäenkaarelle.* Eskolantien ja Säterintien risteyksessä on paitsi ajoneuvoliikennettä moneen suuntaan, myös liityntäpysäköintipaikka. *Risteyksen pyöräliikennejärjestelyt ovat sekavat.* Vaikka Pukinmäen asemanseudun liikennesuunnitelmassa varauduttiin S-Marketin liikenteeseen ja tonttiliittymä sovitettiin parhaaksi katsottuun paikkaan, on kaupan edustan järjestelyt koettu puutteellisina: autoilijoilla on näkemäesteitä alikulun suuntaan ja Eskolankaaren jalankululle ja pyöräilylle varattu alikulku on pimeä ja ahdas. Alikulusta on portaat asemalle, joten siinä on myös eri suuntiin liikkuvia jalankulkijoita.

Eskolantiellä ylinopeudet ovat yleisiä. Sen suojatiet koetaan turvattomiksi, samoin Karhusuontien ja Pukinmäenkaaren risteys. *Säveltäjänpuistossa ja siihen liittyvillä jalankulku- ja pyöräteillä on liikennesääntöjen vastaista autoliikennettä, mikä ei näy onnettomuustilastoissa, mutta vähentää puiston turvallisuutta ja koetaan häiritsevänä.*

Eteläniitynpolun, Isonkaivontien ja Savelankujan ympäristön asemakaava ei ole toimiva liikenteen kannalta eikä risteyksen liikennejärjestelyitä ole toteutettu liikenteen ohjaussuunnitelman mukaisesti. Risteyksessä on kauppa ja päiväkoti. Isonkaivontieltä Savelankujalle ja päinvastoin ajaa

**KESKIVUOROKAUSILIIKENNE HANKERAJAUKSELLA
- Pukinmäen suunniteluperiaatteet (6564_1)**

**Keskivuorokausiliikenne
2019**

- 0 - 1000
- 1000 - 2500
- 2500 - 5000
- 5000 - 12000
- 12000 -
- Hankerajaus

© Helsingin kaupunki
Aineistot: Liikenne- ja katusuunnittelu 2019
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
Hankerajaukset: Kymp/Aska 2021
Toteutus: Kymp/Asemakaavakoordinaointi
Päivitetty: Oula Inkeröinen 16.9.2021

läpiajokielloista ja Stop-merkeistä huolimatta jatkuvasti ajoneuvoja pysähtymättä läpi muodostaen vaaratilanteen Eteläniitynpolkua pitkin kulkevien jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden kanssa. Myös alueen asukkaat ovat olleet huolissaan risteysalueen turvallisuudesta ja huoli on noussut jatkuvasti esiin muun muassa asukaspalautteissa. *Liikennejärjestelyiden parantaminen edellyttää asemakaavan muutosta.*

Nykytilassa esteettömyys toteutuu heikosti erityisesti asemaseuduille johtavilla yhteyksillä. *Koko aluetta ja erityisesti asemaseutuja koskee esteettömyyskriteerien huomioiminen uusia ja kunnostettavia katuratkaisuja suunniteltaessa.*⁵⁰

Pysäköinti

Alue ei kuulu asukaspysäköintijärjestelmään. Pysäköinti tapahtuu kaduilla, sekä keskitetyissä pysäköintilaitoksissa, LPA-korttelialueilla, että tonteilla. Pysäköintipaikkoja tarvittaisiin lisää Pukinmäen rantapuistoon matonpesupaikan ja viljelypalstojen läheisyyteen.

Tulevat liikennesuunnitelmat

Yleiskaava 2016:ssa on esitetty Vuosaaresta alka-va *Jokeri 2 -pikaraitiotielinja*. Se on joukkoliikenteen nopea runkoyhteys, jota liikennöi toistaiseksi linja-autoliikenteen runkolinja 560. Pikaraitiotie on suunniteltu alustavasti Malmilta Tuomarinkylän ja Paloheinän kautta Kuninkaantammeen. Luonnostasoisten suunnitelmien linjaus kulkee Pukinmäenkaarella, mutta voi muuttua vielä. Hankkeen toteutusaikataulu ei ole selvillä.

Baanalinjaukset sekä niiden tavoiteltava järjestely on kuvattu Helsingin pyöräliikenteen tavoiteverkossa⁵¹. Baanat ovat pyöräliikenteen runkoväyliä, jotka yhdistävät seudun suurimmat asuinalueet työpaikkakeskittymiin ja mahdollistavat nopean ja suoran pyöräliikenteen kaupungissa. Ne vastaavat erityisesti pitkän matkan (5-20 km) kysyntään.⁵²

Baanaverkko rakentuu sekä nykyisistä, parannettavista pyöräreiteistä että uusista osuuksista. Baanosten tavoiteverkon linjaukset ohjaavat yleis- ja asemakaavan liikennesuunnittelua sekä katu- ja puistosuunnittelua. Baanosten linjaukset tarkentuvat jatkosuunnittelussa. Pyöräilyn tavoiteverkon rungon Malmien ja Pukinmäen alueella muodostavat pääradan suuntainen baana ja suunnittelualueen halki itä-länsisuunnassa kulkeva kaksisuuntainen reitti. Verkostoa täydentävät pyöräilyn muut reitit, jotka kulkevat pää- ja kokoojakaduilla.

Pääradan varteen linjatun Pohjoisbaanan yleisuunnittelu on käynnistynyt syksyllä 2021. Yleisuunnitelmassa tutkitaan erilaisia vaihtoehtoja, joista vertaillaan, minkä jälkeen ehdotus parhaasta vaihtoehdosta etenee toteutukseen. Tavoitteena on parantaa reitin sujuvuutta.

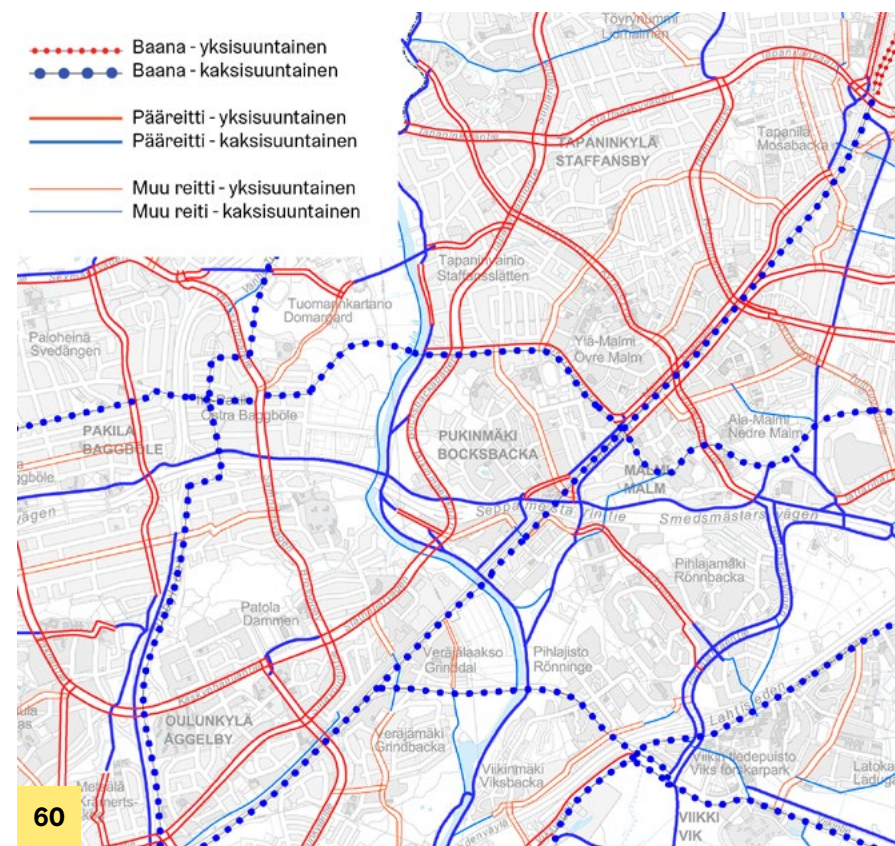
Ympäristöhäiriöt

Tieliikenne on merkittävin ympäristömelun lähde Helsingissä, toiseksi merkittävin melulähde Helsingissä on raitiotieliikenne. Tieliikenne huonontaa myös ilmanlaatua, paikoin merkittävästikin. Lisäksi junarata aiheuttaa tärinähaittaa, joka on huomioitava radan lähistön rakentamisessa.

Melutasoon vaikuttavat ratkaisevasti liikennemäärä, nopeustaso, liikenteen sujuvuus sekä raskaan

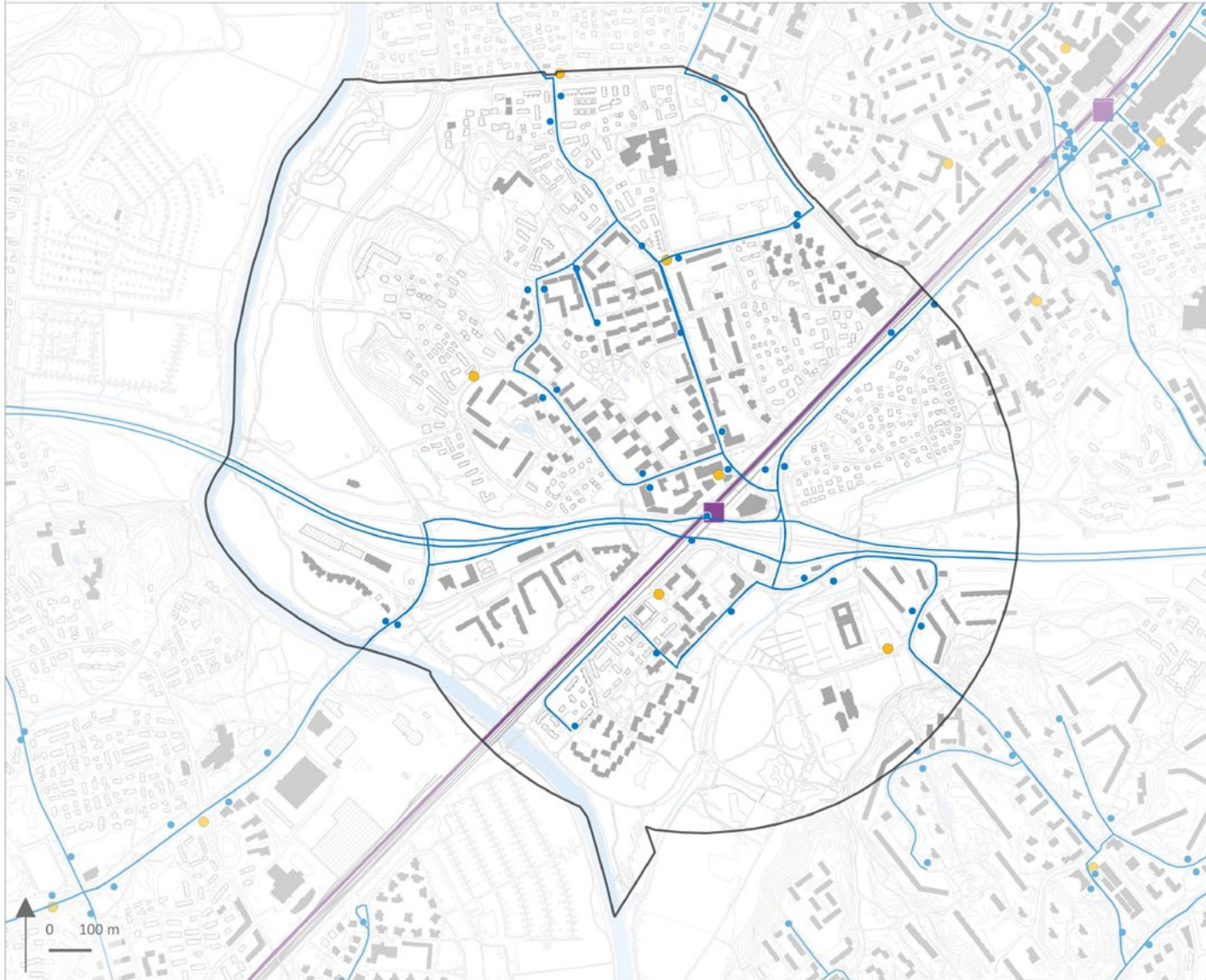
liikenteen osuus. Kehä I meluntorjunnasta ja pääteiden varteen rakennettavista melusteista, pääteiden nopeusrajoituksista sekä päällystevalinnoista vastaa pääosin Uudenmaan ELY-keskus. Maanteiden melusteet suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa.

Pukinmäkeen ei ole tehty alueellisia melu- tai tärinäselvityksiä. Selvityksiä tehdään tarkempien suunnitelmien yhteydessä.

Kuva 60: ote pyöräreiteiden tavoiteverkkoa Pukinmäessä ja sen ympäristössä. Kuva muokattu.

JOUKKOLIIKENNELINJAT JA PYSÄKIT HANKERAJAUKSELLA - Pukinmäen suunnitteluperiaatteet (6564_1)

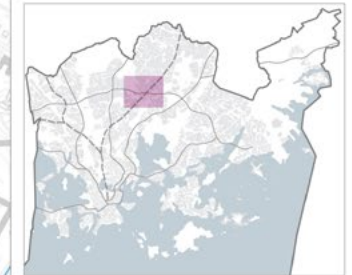
Joukkoliikennelinjat ja -pysäkit 2021

Pysäkit ja laiturit

- Juna-asema
- Metro
- Raitiovaunu
- Linja-auto
- Lautta
- HSL:n kaupunkipyöräasemat

Joukkoliikennelinjat

- Junarata
- Metro
- Raitiovaunu
- Linja-auto
- Lautta
- Hankerajaus

© Helsingin kaupunki
Aineistot: HSL joukkoliikenneverkosto syksy 2021, Seutukartta 2020
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2021
Hankerajaukset: Kympp/Aska 2021
Toteutus: Kympp/Asemakaavakoordinointi
Päivitetty: Susanna Rutqvist 15.10.2021

Palvelut

Koulut

Tarkastelualueella on neljä koulua, joissa on luokkien 1-9 opetusta. *Pukinmäenkaaren peruskoulussa* on luokat 1-9, oppilaita noin 1000. Koulussa on liikuntapainotus. Koulussa on opetusta erityisryhmille. Koulun yhteydessä toimii Pukinmäen kirjasto. *Kristillinen koulu* tarjoaa kristilliseen maailmankatsomukseen perustuvaa opetusta. Koulu toimii Helsingin kaupungin sopimuskouluna ja siinä on luokat 1-9. Savelan ja Pihlajamäen välissä sijaitsevat *Pihlajamäen ala-asteen koulu* ja *Helsingin uusi yhteiskoulu* (yläaste ja lukio).

Tarkastelualue tai osa siitä kuuluu myös seuraavien, alueen ulkopuolella sijaitsevien koulujen oppilaaksiottoalueisiin: *Hietakummun ala-asteen koulu*, *Malmn peruskoulu*, *Staffansby Lågstadieskola*, *Åshöjdens grundskola*.

Nuorisotalo

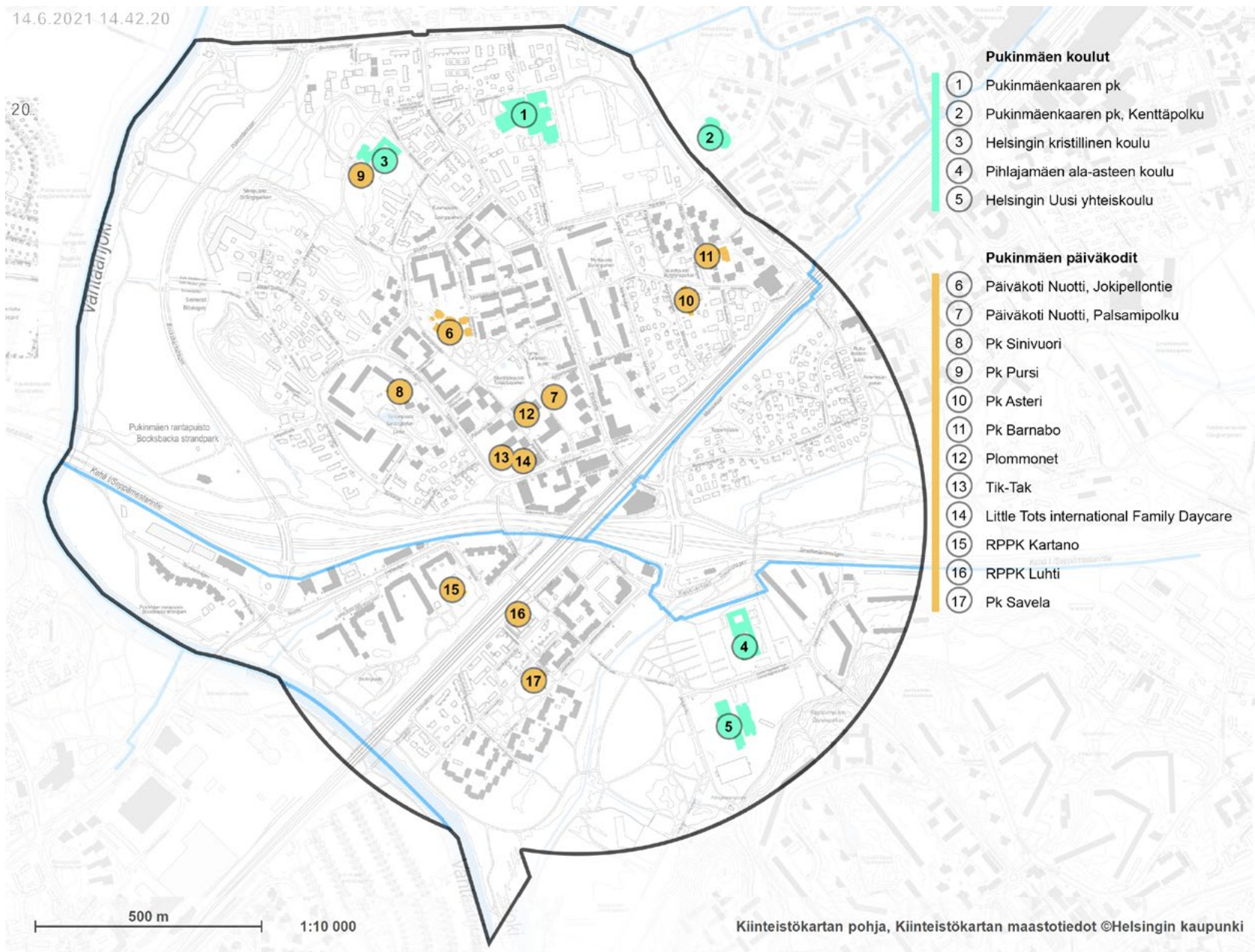
Toivon Talo on nuorison vapaa-ajantila, josta löytyy erilaisia tiloja leikkiin, pelailuun, oleskeluun ja askarteluun. *Pukinmäen mopohalli* on paikka nuorille omien mopojen ja moottoripyörien korjaamiseen. Molemmat tilat sijaitsevat Säteritie 2:ssa juna-aseman vieressä

Päiväkodit

Kehä I pohjoispuolisella osalla toimii useita päiväkoteja. *Päiväkoti Nuotti* toimii kahdessa toimipisteessä: Jokipellontie 15 ja Palsamipolku 10. Muita päiväkoteja ovat *Pursi*, *Sinivuori* ja *Asteri*. Savelan ja Pukinmäen kolmion puolella ovat päiväkotit *Savela* sekä ryhmäperhepäiväkodit *Kartano* ja *Luhti*. Muita kuin suomenkielisiä päiväkoteja ovat *Daghemmet Barnabo* ja *Plommonet* sekä *Little Tots International Family Daycare*. Paikallisena erityispiirteenä voi pitää sitä, että monet päiväkodit toimivat alueen vanhimmissa rakennuksissa. Hienon miljööön kääntöpuoli on se, että uniikeissa rakennuksissa toimivien pienten päiväkotien ylläpito on suurempia yksiköitä kalliimpaa eivätkä tilat ole esteettömiä.

Kuva 61: Päiväkoti Nuotin Palsamipolun yksikkö, tässä nähtynä Maasalonpolulta päin.

62

Puistojen palvelut

Ohjattua leikkipuistotoimintaa tarjoaa *Leikkipuisto Unikko* (Unikkotiellä). Malmin puolella lähin leikkipuisto on *Traktori* (Tyynelänkujalla). Bockinpuistossa ja Eteläniitynpolulla on leikkipaikat, joissa ei ole ohjattua toimintaa.

Pihlajamäen nuorisopuistossa on mahdollisuus liikkua monipuolisesti, maalata graffiteja tai vaikka vain hengaila kavereiden kanssa. Keinupuistossa on keinuja, karuselleja ja tasapainolautoja. Nuorisopuistosta löytyy Suomen suurin vanerinen skeittipuisto, pumptrack- ja dirt-rata sekä verttiramppi. Parkissa voi skeitata, scootata, pyöräillä tai vaikka rullaluistella. Parkki on yksi kaupungin virallisista graffitien maalauspaikoista. Alueella on koripallo- ja jalkapallokenttä, juoksurata sekä areena, jossa voi pelata niin sählyä kuin futsalia. Monitoimikentällä pelaillaan päivittäin pallopelejä, suunnistetaan ja geokätköillään. Lisäksi kentällä on frisbeegolf-rata, kuntosali ja koulujen loma-aikoina auki oleva kahvila.

Nuorisopalvelut tuottaa puistoon toimintaa koulujen loma-aikoina, jolloin puistoon palkatut kesätyöntekijät pyörittävät puistossa erilaisia nuorille suunnattuja toimintoja. Puistosta voi esimerkiksi lainata harrastusvälineitä BMX-pyöristä koripalloon ja työntekijät opastavat aloittelijoita eri lajien saloihin.

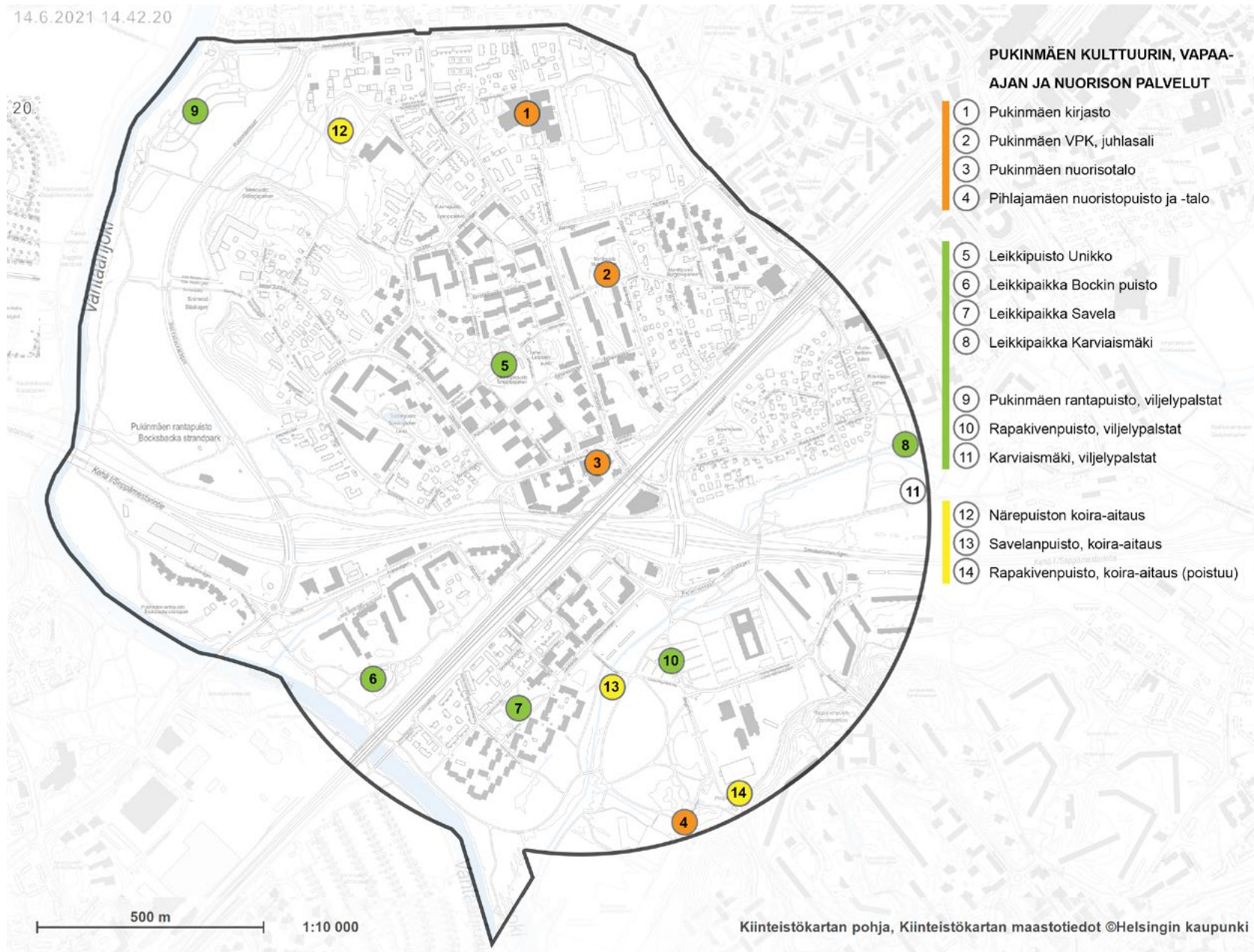
Koira-aitauksia on Närepuistossa Pieksupolulla sekä Savelanpuistossa Lucina Hagmanin polun varrella.

Viljelypalstoja löytyy Simpukkakujalta ja Rapakivenpuistosta. Lisää palstoja löytyy Malmin Karviaismäeltä sekä Pihlajamäen Aarnikanmäeltä. Simpukkakujalla on myös *matonpesupaikka*.

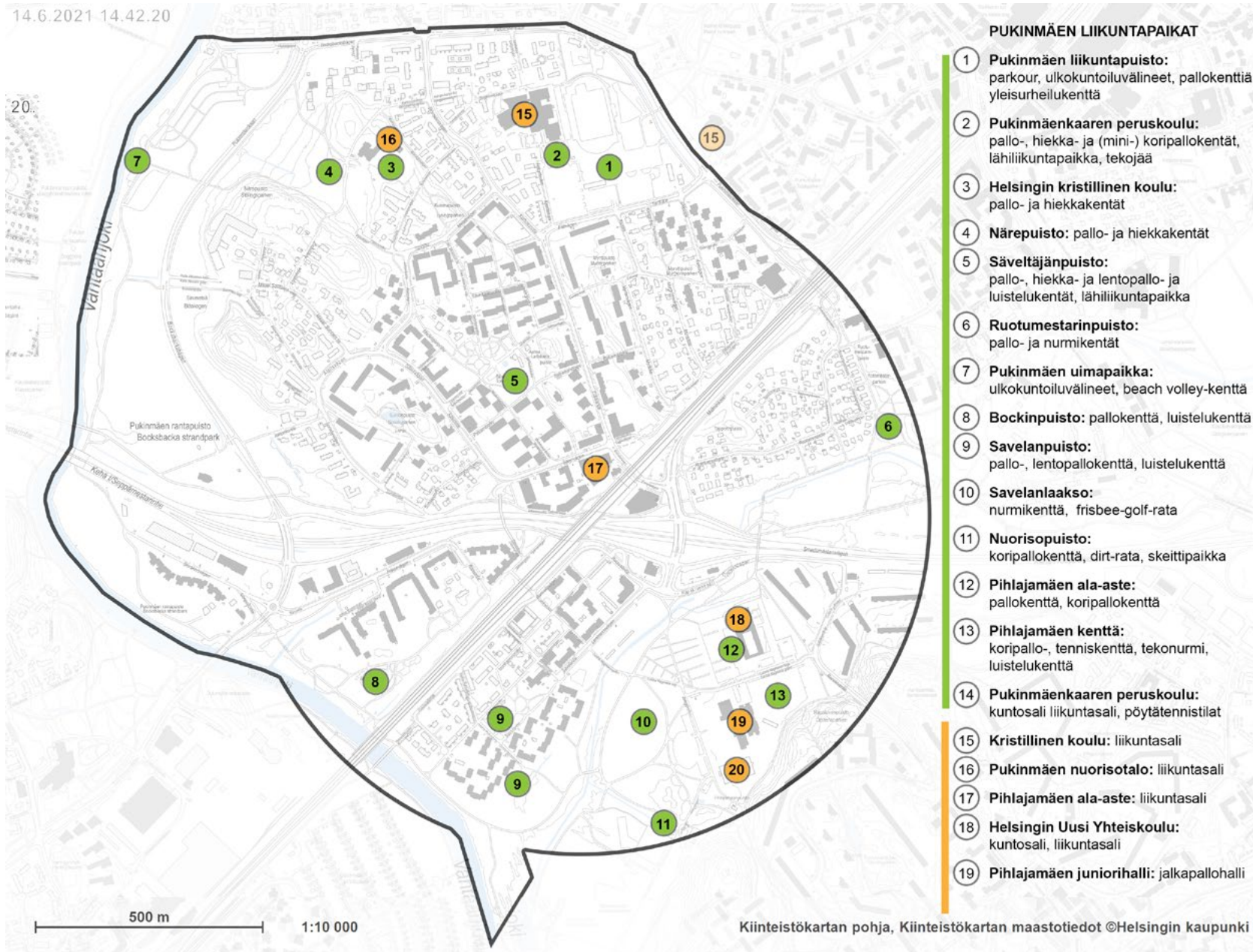
63

Kuva 62: Sunilanmäellä sijaitseva päiväkotikoti Sinivuori on 1980-luvulta.
Kuva 63: Päiväkotikoti Nuotin rakennuksia Lastenkylässä.
Huvilat ovat 1900-luvun alusta, uudemmat rakennukset 1980-luvulta.

14.6.2021 14.42.20

20.

Sosiaali- ja terveystalot

Säteritiellä toimii *Pukinmäen terveysasema*. Pukinmäen toimipiste on osa Malmin terveysasema ja se palvelee Malmin asiakkaita. Pukinmäen palvelut toimivat samassa rakennuksessa kuin entinen Pukinmäen terveysasema. Palveluvalikoimaan kuuluvat lääkärin ja hoitajien kiireettömät ja kiireelliset vastaanottoajat ajanvarauksella, kiireellinen ensiapu ja toimistopalvelut. *Koulujen yhteydessä toimii kouluterveydenhuolto*. Pukinmäen *hammashoitolan* tilat sijaitsevat osoitteessa Säterintie 2.

Madetojan palvelutalo tarjoaa ikäihmisille tehostettua palveluasumista viidessä eri ryhmäkodissa. Lisäksi Madetojalla on päivätoimintayksikkö Näpsäkkä. Pukinmäen kotihoidosta vastaa Koillinen kotihoitoyksikkö. Pukinmäessä on myös asunnottomille miehille suunnattu tukikoti. Aikuissosiaalityöhön kuuluvaa avotyötoimintaa järjestetään alueella. Unikkopolulla toimii lastenkoti.

Kaupalliset palvelut

Kaikkia alueen palveluja ei ole tämän työn yhteydessä ole inventoitu. *Pukinmäen kaupalliset palvelut keskittyvät aseman ympärille. Aseman yhteydessä olevat palvelut ovat hyvin saavutettavissa vähintäänkin 3/4:lle alueen asukkaista ja noin 1/4:lle työpaikoista. Mittarina on 600 m kävelytäisyys asemasta*. Aseman viereisessä ostoskeskuksessa ja sen ympäristössä on muutama ruokakauppa, ravintola ja apteekki, kioski ja pizzeria. Asemansseudulla on tyhjillään olevia liiketiloja. Savelan puolella on bensa-asema, pikaruokaravintola ja lähikauppa. Päivittäistavarakaupan lisäksi Pukinmäen alueella on joitakin erikoistuneempia palveluja. Rälssitien varressa on useita yrityksiä talotekniikasta maahantuontiin ja ICT-palveluihin. Käslynhaltijantien varressa on Pukinmäen

puutarha. Isonpellontien varressa useita palveluja autoilijoille ja konevuokraamo.

Koulu- ja päiväkotiverkon tulevat muutokset

Pukinmäkeen ennustetaan uutta asuinrakentamista noin 95 000 k-m² vuoteen 2050 mennessä. Se vastaa 2100–2400 uutta asukasta. Palvelujen mitoituksessa oletetaan, että 6 % asukkaista on päiväkotikiikisiä ja 13 % peruskouluikäisiä. Varsinkin peruskouluikäisten määrä kasvaa Pukinmäessä vuoteen 2040 runsaasti. Alueen nykyiset kasvatuksen ja koulutuksen tilat ovat hallinnollisesta näkökulmasta pieniä ja sijaitsevat hajanaisesti. Nykyiset päiväkodit ovat myös täynnä, eli niissä ei juurikaan ole täyttämättömiä tilapaikkoja. Päiväkoteja ei toteuteta enää pieninä toimipisteinä, kuten asuinrakennusten kivijalkoihin. Suomenkielisissä päiväkodeissa pyritään jatkossa noin 200 lapsen toimipisteisiin. Uudet päiväkodit voivat sijaita koulujen kanssa samassa rakennuksessa.⁵³

Uusien koulujen tavoitteellinen oppilasmäärä on 500–1000. Uudet koulurakennukset pyritään toteuttamaan niin, että kukin peruskoulu toimii yhdessä rakennuksessa. Tilankäyttöä pyritään tehostamaan sekä vanhoissa että uusissa kohteissa.

Toimiviksi todettujen kulttuurin ja vapaa-ajan tilojen toimintaedellytykset pyritään säilyttämään. Kirjastoa on ehdotettu siirrettäväksi Pukinmäen aseman lähelle nuorisotalon yhteyteen.⁵⁴

Pukinmäen peruskoulun perusparannusta on suunniteltu vuodelle 2026 (900 oppilaspaikkaa). Uusia kouluja ei ole suunnitteilla, perusparantamishankkeessa on huomioitava koko hallinnollisen yksikön oppilaiden tilantarve.⁵⁵

Talonrakentamisohjelmassa on kaksi uutta päiväkotia. Päiväkoti Nuotti korvataan Pieksupolun uudella päiväkodilla (210 paikkaa) vuonna 2023. Barnabon ja Asterin korvaa uusi päiväkotikiikentäpolulla (240 paikkaa) vuonna 2028. Pukinmäen tuleva täydennysrakentaminen painottuu Pukinmäenkaaren varteen. Asemakaavoituksen yhteydessä tulee varautua ainakin yhden päiväkotikiikentä sijoittamiseen alueelle.⁵⁶ Tontille tulisi varata noin 4 000 m². Tilantarpeeseen vaikuttavat muun muassa saattoliikenne, esteettömyys ja se, onko lähistön puistoalueita päiväkodin käytettävissä.

Työpaikat

Työpaikkoja oli Pukinmäen alueella vuonna 2018 noin 1650. Eniten työllistävät toimialat ovat terveys- ja sosiaalipalvelut (20 % työpaikoista) rakentaminen (15 %), tukku- ja vähittäiskauppa (14 %), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (13 %), ja koulutus (10 %). Pukinmäki on intensiivistä joukkoliikennevyöhykettä ja siten hyvin saavutettavissa. Paikka sopii sikäli esimerkiksi palvelutoimijoille. Urbaanissa rakenteessa on kuitenkin aina jonkinlaista kysyntää myös pienyritystoiminnalle. Pienyritykset tarvitsevat toimitilaa, ja ne voivat sijoittua myös liiketiloihin.⁵⁷

Toimistotyön muuttuessa tietointensiivisemmäksi ja aiempaa joustavammaksi toimistoissa tapahtuvan sekä ”perinteisen” kotona tapahtuvan etätyön rinnalle on syntynyt uudenlaisia työnteon muotoja. Tavanomaisten kaupunkitoimintojen eli asumisen, työn ja palveluiden rajat tulevat entistä epämääräisimmiksi ja erilaiset toiminnot elävät rinnakkain. Kysyntää tulee olemaan perinteisten työpaikkojen ohella myös yhteisöllisille ja avoimille työnteon paikoille, joita ovat mm. kahvilat, kirjastot ja erilaiset co-working-tilat.

Väestö

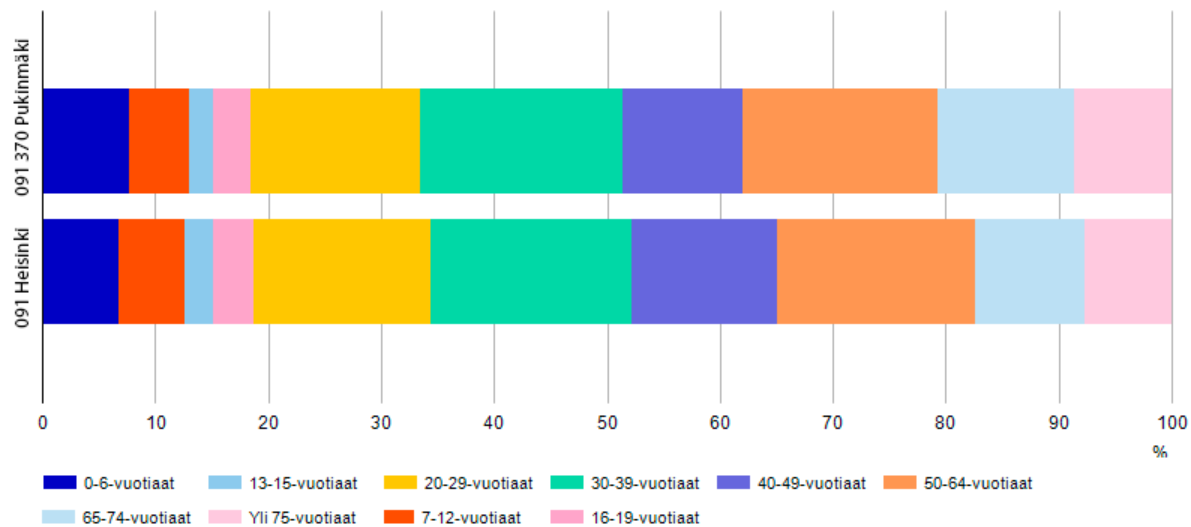
Pukinmäen väkiluku vuonna 2020 oli 8 786. Pukinmäessä 40–49 -vuotiaiden osuus asukkaista on pienempi kuin Helsingissä keskimäärin, mutta 0–6 -vuotiaita ja etenkin 65–74 -vuotiaita on Helsingin keskiarvoa enemmän.⁵⁸

Asuntotuotanto on asukasmäärän kasvun edellytys. Yleiskaavan pohjalta Pukinmäkeen ennustetaan uutta asuinrakentamista noin 95 000 k-m² vuoteen 2050 mennessä. Se vastaa asuntoja 2100–2400 asukkaalle. Käytännössä tämä tarkoittaa täydennysrakentamista nykyisten rakennusten sekaan, sillä alueella ei ole Weisteen tehdastonttia lukuunottamatta sellaisia rakennuksia, jotka voitaisiin muuttaa asunnoiksi käyttötarkoitusta muuttamalla.

Asumisolot

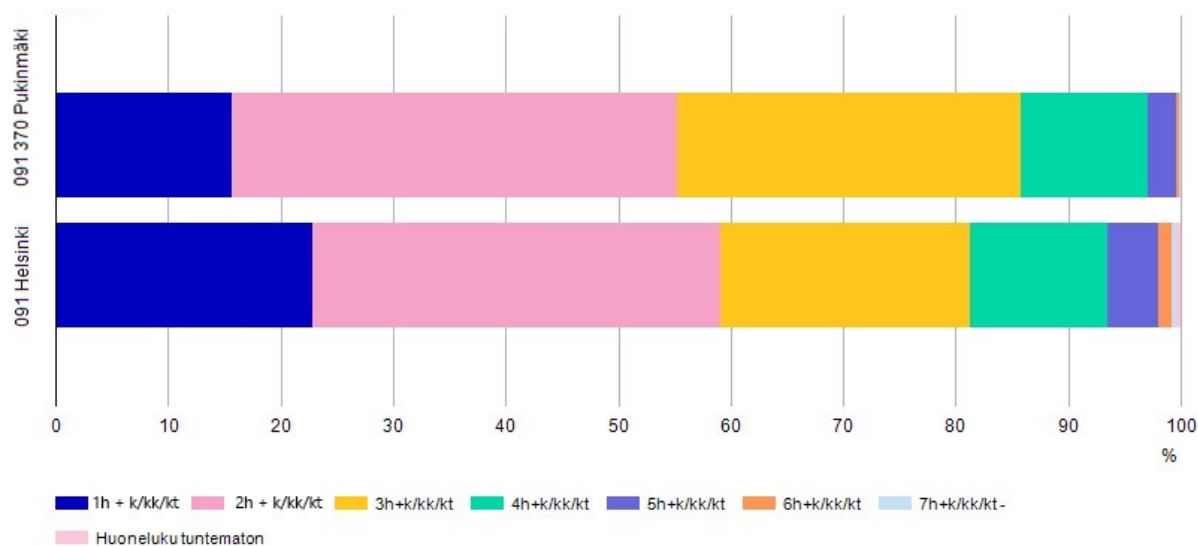
Alueen väljimmät asunnot sijaitsevat pientaloissa, kerrostaloissa asuntojen keskikoko on pientaloja pienempi. Alueen asuntojakauma poikkeaa joiltain osin Helsingin keskiarvoista. Kaksioita ja kolmioita on alueella enemmän kuin keskimäärin Helsingin alueella, yksiöitä ja yli 4h + k vastaavasti keskiarvoa vähemmän. Tämä puoltaa perheasuntojen lisäämistä alueelle. Perheasuntojen tarjonta lisääisi myös lasten ja nuorten osuutta väestöpyramidissa. Vuokra-asuntoja on runsaasti.⁵⁹

64

Kuva 64: Pukinmäen ja Helsingin ikäjakaumat. Kaaviota on muokattu tiiviimmäksi.

65

Kuva 65: Pukinmäen ja Helsingin asuntojen huoneistoja-kaumat. Kaaviota on yksinkertaistettu. Erityyppiset yksiot on yhdistetty yhteen luokkaan, samoin kaksiot. Alkuperäisessä kaaviossa pienten huoneistojen erilaiset variantit(k/kk/kt) oli esitetty eri väreillä.

III Alueen kaupunkirakenne

Kaupunkitilalliset ominaispiirteet

Pukinmäen alue muuttunut rajusti viimeisen sadan vuoden aikana: maaseudun avarasta, metsäisten mäkien ja Vantaanjoen rajaamasta peltomaisemasta osin tehokkaasti rakennetuksi esikaupungiksi. Rata ja Kehä I halkovat kaupungin osaa ja erottavat eri osat toisistaan.

Pukinmäen vaalittavia ominaispiirteitä ovat muun muassa **maastonmuotojen mukaan rakentaminen**, vanhoja maanteitä ja kärryiteitä seuraileva katuverkko, sekä liikennetarkaisu, jossa ajoneuvoliikenne ja jalankulku sekä pyöräliikenne on erotettu toisistaan korttelien, raittien ja yleisten alueiden avulla. Alueella on paljon korkeuseroja. Korkeuserojen, kaartuilevien tielinjausten ja erityylisten talojen sekamelskan ansiosta alueelle syntyy vaihtelevia näkymiä. **Närepuiston ja Sinimetsän lakialueet tarjoavat pitkät näkymät** Vantaanjoen yli Tuomarinkylän pelloille ja ne myös näkyvät maisemassa kauas. Mäenlakien puusto on tärkeä osa maisemaa.

Alue on ilmeeltään pääosin vihreä. Vihreys on seurausta paitsi esikaupungistumis- ja huvila-aikana lohkotuista suurista tonteista ja tavasta rakentaa tontin keskelle, myös määräyksestä istuttaa tontinreunat ja katuvarsi. Rakennusmääräys-/järjestys ja myöhemmät kaavat vuorostaan toistivat tonttijakoa rakennettujen tonttien osalta.

Koska Pukinmäkeä on rakennettu eri vuosikymmeninä, on **rakennuskanta** paikoitellen hyvin **moni-ilmeinen**. Tyyli, materiaalit ja väriytyvät vaihtelevat aikausien mukaan. 1970- ja 1980-luku hallitsevat aluetta. Yleisin talotyyppi on lamellikerrostalo. Samansuuntaiset, tasavälein sijoitetut talot muodostavat tietynlaisen rytmin omaavia ryhmiä. Sen sijaan "ylipitkiä", korkeita ja veistoksellisia lamellitaloja, jollaisia näkee esimerkiksi Pihlajamäessä, ei löydy alueelta. Ei myöskään kantakaupungille tyypillisiä umpikortteleita. Pistetaloryhmiä on vain muutama, mutta ne ovat yhtenäisiä.

Kauempana asemasta, pohjoisosassa, on tietoisesti tavoiteltu matalaa rakennuskantaa, minkä vuoksi siellä on paljon kaksikerroksisia kytkettyjä pientaloja. Vailla kiintopisteitä olevista korttelista muodostuu eräänlaista "asuntomattoa", johon avonainen liikuntapuisto tekee aukon. Rakennuksia ei pääsääntöisesti ole pakotettu yhtenäiseen koordinaatistoon, vaan suuntaus on lähinnä katuverkon ja maastomuotojen synnyttämää.

Käytännössä kaikki, mikä on säilynyt alueliitosta edeltävältä ajalta, on arvokasta alueen identiteetin kannalta: Pukinmäen kartano, esikaupungistumista ja huvilarakentamista edustavat rakennukset ja sotavuosien talot. Suuret huvilat – Villat Kotikumpu, Öller ja Björkbacken – on suojeltu, mutta niiden lisäksi alueella on siellä täällä vanho-

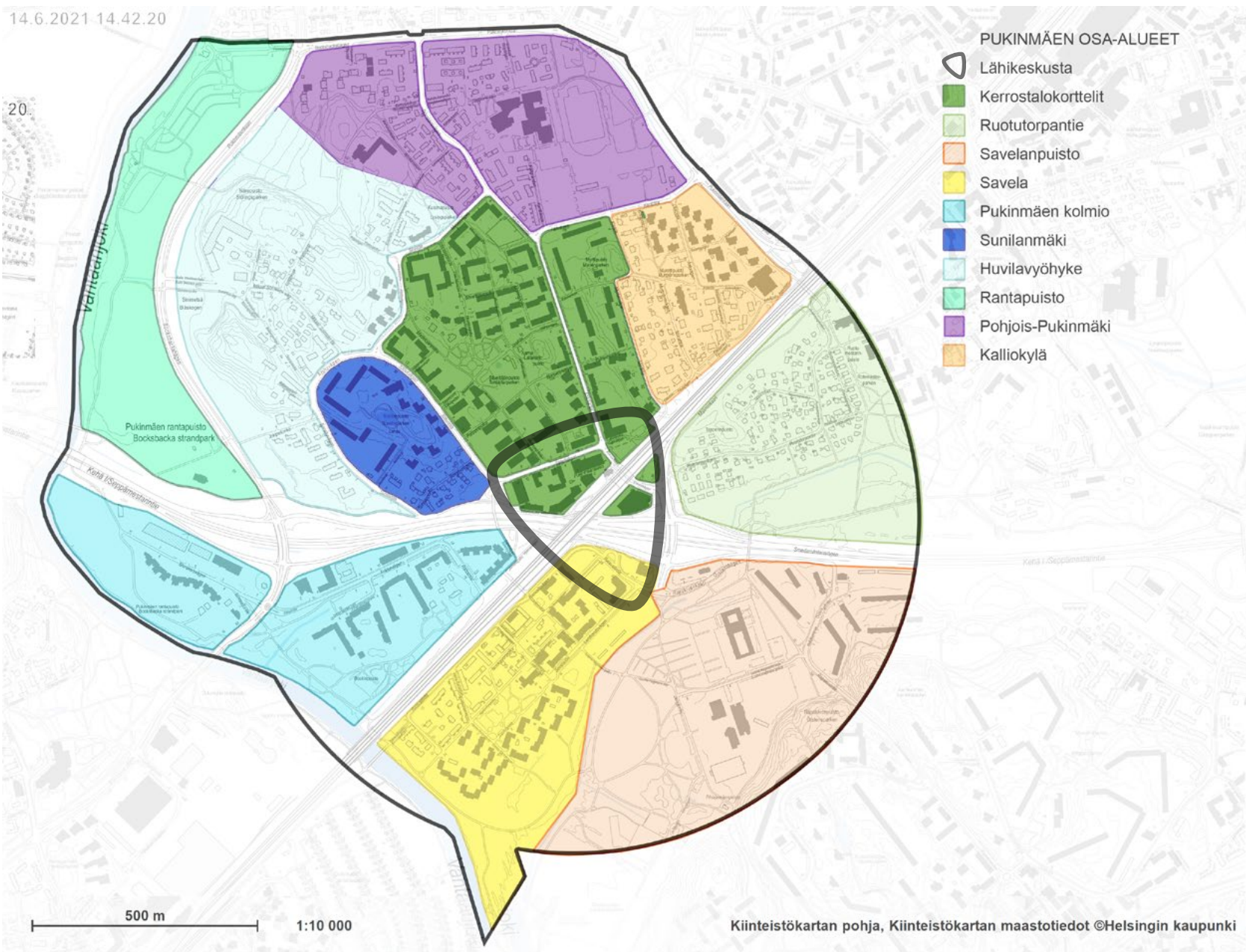
ja rakennuksia, jotka edustavat eri vuosikymmeniä, rakentamistapoja ja asumistottumuksia.

Huvila-ajan katutilaa lähimmäksi pääsee Sinivuorentielle, Mikael Soinisen tiellä ja varsinkin Näre- ja Lustokujalla, joilta löytyy vielä 1900-luvun alkuvuosikymmenten rakennuksia. Ne on alusta asti suunniteltu huvilamaiseksi alueeksi, nykypäivän mittapuulla matalalla tehokkuudella. Tonteilla ei ole paljoakaan alkuperäistä rakennuskantaa jäljellä. Useimmat pientalot ovat myöhempää perua, mutta ne on **maltettu rakentaa miljööseen sopivassa mittakaavassa.** 1900-luvun alkuvuosikymmenten rakennusjärjestysten logiikka tontilla vapaasti seisovista, istutusten ympäröimistä taloista pätee edelleen. Aluetta ei saisi täydennysrakentaa liikaa, jotta väljä ilme säilyisi. Toisaalta osalla tonteista rakentamista on jo tehostettu ja tontinomistajia on kohdeltava yhdenvertaisesti.

Samantapaista pienipiirteisyyttä ja yhtenäisyyttäkin on löydettävissä lisäksi **Sunilanpolulta**, missä rakennuksia on 1930-luvulta, sekä **Myrtti- ja Murattien** varsilta. Näiden katujen varteen rakennettiin jokunen talo jopa sotavuosina. Ruotutorpantien rakennukset on rakennettu lyhyesä ajassa 1950-luvun alkuvuosina. Yhtenäisyyttä onkin kenties helpointa tunnistaa juuri pientalorakennuksista.

14.6.2021 14.42.20

20

Pukinmäen alkuperäinen asemakaavaratkaisu **5 656 (1968)** perustuu tehokkaammin rakennettuun keskiosaan sekä sitä ympäröivään väljemmin rakennettuun pientalovaltaiseen osaan. Savela ja Pukinmäen kolmio eivät kuulueneet kyseisen kaavan alueeseen, vaan ne kaavoitettiin myöhemmin erikseen. Säterintien, Säveltien ja Eskolantien väliin sijoituvissa kortteleissa on pyritty ulkosyöttöisyyteen niin, että keskiosa, puistoalue, olisi rauhoitettu ajoneuvoliikenteeltä. Kokoojakaduilta lähtee alueen keskustaa kohti vain päätyviä tonttikatuja. Jyrkimmät rinteet ja korkeimmat mäenlaet ja alavimmat pellot – poikkeuksena Savela – on jätetty virkistysalueeksi. Alueen kaupalliset palvelut keskittyvät aseman viereen, koulut ja liikuntapaikat alueen pohjoisosaan. Myös Savelassa pyrittiin autottomuuteen. Sisäistä liikennettä palvelevat lukuisat jalankulun ja pyöräilyn raitit.

Pukinmäen asemakaavat edustavat 1960–1970-luvun rationaalista maankäyttöä, jossa pyrittiin vastaamaan rajuun väestönkasvuun sekä ratkomaan asutotototannon, liikenteen ja palvelutarjonnan haasteisiin. Suunnittelua ohjasi jossain määrin autoistuminen, mutta kaavoituksessa pyrittiin varmistamaan edellytykset myös vaihtoehtoisille liikkumistavoille. Koska asemakaavoja laadittiin jo entuudestaan asutettuun ympäristöön parinkymmenen vuoden ajanjaksolla, on kaupunginosan rakennuskanta kerroksellinen, jopa kirjava. Alueen sisällä on kuitenkin tunnistettavissa toisistaan selvästi eroavia, jossain määrin ehyitä osa-alueita tai rakennusryhmiä. Niitä käydään läpi tuonempana.

Vanhasta Pukinmäestä on säästyneiden rakennusten lisäksi jäljellä kasvillisuutta, piharakenteita ja puustoa. Maisemassa näkyvin elementti ovat

harsuuntuneet, paikoitellen hyvinkin korkeiksi kasvaneet kuuset, jotka alkavat olla elinkaarensa päässä. *Kuusirivit* ovat jäänteitä pihapiirejä ympäröineistä kuusiaidoista. Suurin osa kuusiriveistä on nykyisinkin tonttien rajoilla, poikkeuksena Säveltäjänpuisto, jonka kuuset kasvavat entisen Laitakarin huvilatontin rajoilla.

Ulkotilojen hierarkia

Ulkotilojen hierarkiaa kuvaavalla analyysikartalla ulkotilat on tyypitelty ryhmiin, jotka kuvaavat niiden asemaa ja merkitystä maisema- ja kaupunkirakenteessa. Tyypittely ja karttaesitys noudattaa löyhästi Mellunkylän (Ksv, 2010) ja Länsi-Herttoniemen (2019) ja Vanhan Ruskeasuon (2020) raporteissa käytettyä jakoa. Alueella sijaitsevien rakennusten suuren lukumäärän ja rakennuskannan sekoittuneisuuden vuoksi rakennuksia ja pihoja ei ole inventoitu yksitellen. Katu- ja pihamiljöötä on sivuttu osa-alueittain.

Vesialueista merkittävimmät ovat Vantaanjoki ja Longinoja, jotka ovat osa laajempia **viheralueita**: Vantaanjokilaakso on osa Helsingin viherosmaa, Longinojan purouoma osa poikittaista viheryhteyttä. Ne ja Savelanniitty sijoittuvat kaikki alaviin maastonkohtiin, jotka ovat väliin avoimempia, väliin puustoisempia. Viheralueet piirtävätkin kaupunginosien välille luonnollisen, "pehmeän rajan". Viheralueet palvelevat ulkoilun ja virkistystyksen lisäksi liikkumista kaupunginosien välillä.

Selänteiden viheralueet ovat mäkien rinteille ja lakialueille sijoituvia metsäalueita, kuten Sinimetsä ja Närepuisto. Lakialueiden puusto on maisemassa merkittävässä roolissa.

Yleiskaavapotentiali

Yleiskaava ohjaa ennen kaikkea asemanseudun tiivistämiseen ja kunnostamiseen.

A2 on kerrostaloaluetta, jonka tavoitteellinen tehokkuus on 1,0-2,0. Potentiaalisimmat täydennysrakentamiskohdat – muun muassa Pukinmäen länsiosa ja Savelan itäreuna ja useampikin kohta Longinojan varrella – on määritelty A2:ksi. Tätä tehokkaampi rakentaminen vaatisi rakenteellisia pysäköintiratkaisuja.

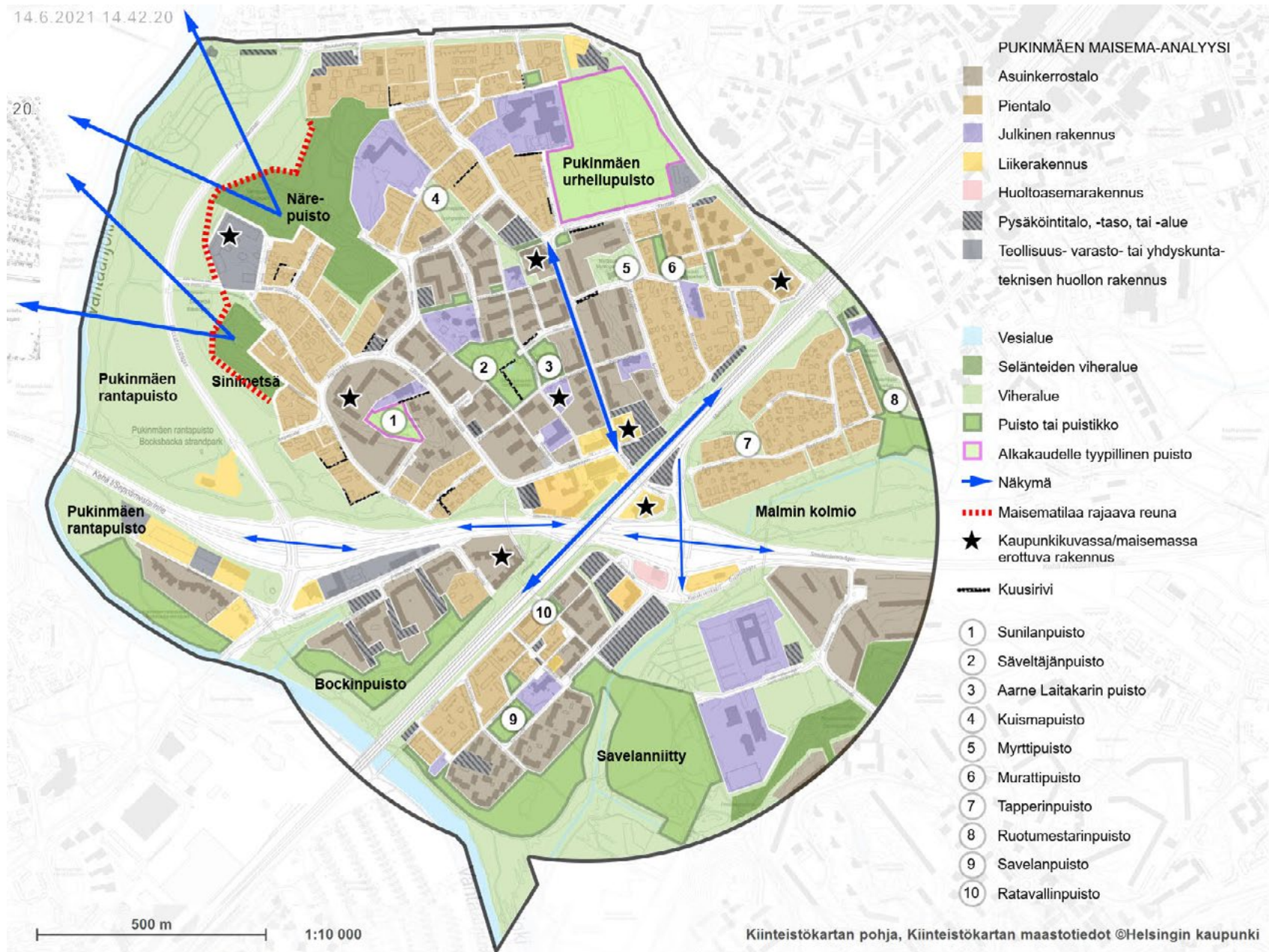
Suurin osa alueesta on välimallin korttelialuetta, A3, jonka tavoitteellinen tehokkuus on 0,4-1,2. Näillä alueilla on kuitenkin löydettävissä vain pis-temäistä tiivistämispotentiaalia.

A4-pientaloalueilla on suojelustatus kuten Ruutu-
torpantien ympäristössä, tai lähes suojelusstatus. Ne eivät palvele niinkään määrällisiä asutotototavoitteita, kuin sitä että alueella asuu monenlaisia, erilaisia ja erikokoisia kotitalouksia.

Kuva 66: Vanhan kuusaidan jäänne Unikkotiellä.

14.6.2021 14.42.20

Asuinaluekokonaisuuteen kuuluvat puistot

Kartalla näkyvät myös tarkastelualueen puistot. Ne ovat kaupunkirakenteen sisäisiä, alueen asemakaavoissa osoitettuja viheralueita. Puistoiksi on tavattu jättää korkeimmat mäenlaet ja alavimmat painanteet. Jos puiston ilme on säilynyt alkuperäisen kaltaisena, tai jos puisto on palautettavissa alkuperäiseen asuunsa, on kyseessä lisäksi aikakaudelle tyypillinen puisto. Esimerkiksi Sunilanpuisto on aikakaudelle tyypillinen puisto, samoin Pukinmäen liikuntapuisto, jossa on pelikenttiä ja suorituspaikkoja monille eri lajeille.

Pukinmäelle luonteenomaisia ovat useat jalankulun ja pyöräilyn raitit. Niiden hierarkiassa ja opasteissa on parantamisen varaa. Välillä reitit kulkevat ”ikkunan alla”, mikä osaltaan hämärtää reittien jatkuvuutta. Useilla osuuksilla on epäselvää, johtavatko raitit pihoilta vai ovatko ne julkisia kulkuväyliä.

Kuva 67: Säterintie 28 ja 30 välinen nimetön raitti johtaa Sunilanmäelle.

Kuva 68: Maasalonpolku kohti etelää. Raitti kulkee kiinni taloissa, joiden päädyt ovat umpinaiset.

Kuva 69: Melartininpolku kohti Säveltäjänpuistoa.

Kuva 70: Palsamipolku kohti Säveltäjänpuistoa.

Kuva 71: Leikkipuisto Unikko. Kuuset ovat jäännös vanhan huvilan pihapiiristä.

Kuva 72: Porrastettu, nimetön osuus johtaa Karhusuontien pysäköintikannelta Maasalonpolulle.

70

71

72

Kuva 73: Alikulku ja Eskolankaari.
 Kuvat 74–75: Eskolantien ja Säterintien risteys, näkymä kohti Säterintietä (2) ja kohti Eskolantietä (3).
 Kuva 76: Eskolantien 4-6 puiset kerrostalot poikkeavat punatiilisisistä naapuritaloista.
 Kuvat 77–78: Eskolantien ilme muuttuu pohjoiseen päin siirryttäessä vihreämmäksi, talot vetäytyvät kauemmaksi katulinjasta.
 Kuva 79: Eskolantien, Karhusuontien ja Kenttätien risteystä hallitsee yksi alueen korkeimmista kerrostaloista.
 Kuva 80: Jokipellontie 19–Säveltie 3–5 kerrostalojen pysäköinti on kolmessa tasossa. Tämä ratkaisu on peräisin alueen ensimmäisistä, 1970-luvun alkupuoliskon asemakaavoista, joissa varauduttiin autokannan merkittävään kasvuun.

Pukinmäen osa-alueet

Lähikeskusta

Pääosa Pukinmäen toimitiloista ja kaupallisista palveluista sijoittuu juna-aseman ympärillä oleviin kortteleihin. Ruokakaupat ja palvelut sijaitsevat liikerakennuksissa junaradan molemmin puolin sekä Eskolantien varressa. Ilme ei ole erityisen keskustamainen. Kaupunkitilat kaipaavat siivoamista, rakennukset kunnostamista. Katuvarsien ja ydinkorttelien tiivistäminen sekä nykyistä korkeampi rakentaminen aseman lähellä tekisi katutilasta urbaanimpaa ja helpommin keskustaksi tunnistettavaa.

Asema on tuulinen, sisäänkäynnit ja laituri ovat epäsiistejä. Yhteydet aseman eteläiseltä uloskäynniltä läntiseen Pukinmäkeen ovat epäselvät. Osallistuvan budjetoinnin vuoden 2020 rahoituksella on tehty ehostusta jalankulutusnelissä ja sen sisäänkäynnillä.

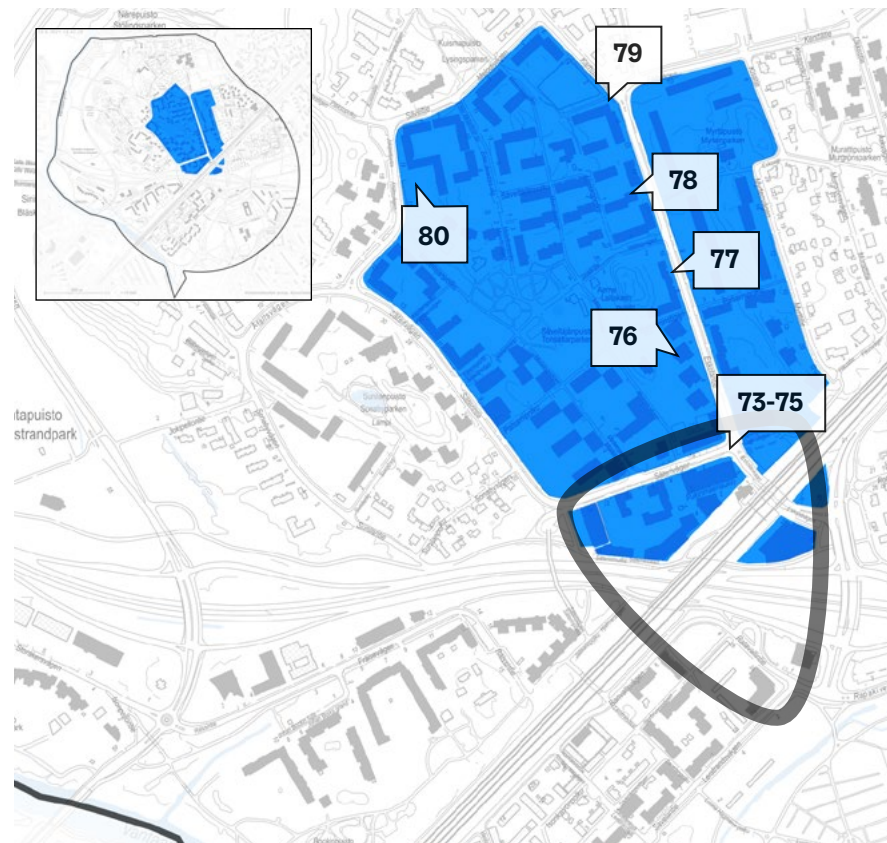
Kehä I ja junarata jakavat kaupunginosan toisistaan erillisiin alueisiin. Jalankulkuystejiä Pukinmäen keskustan, *Savelan* ja *Pukinmäen kolmion* sekä *Ruotorpantien* välillä tulisi kehittää.

Kerrostalokorttelit

*Eskolantien, Säterintien ja Säveltien väliin jäävä keskiosa on kaupunginosan tehokkaimmin rakennettua aluetta. Rakennukset ovat pääosin 1970–1980-luvuilta. Kolme–kuusikerroksiset lamellitalot muodostavat ryhmiä, joiden keskelle jää *Säveltäjänpuisto*. Suurin osa rakennuksista on sijoitettu tiiviisti katuvarteen. Suljetuimmat korttelit sijaitsevat *Jokipellontien* ja *Säveltien* varrella. Alueella on myös muutama useampikerroksinen pysäköintikansi. Eskolantien puukerrostalot tuovat vaihtelua punatiilivoittoiseen ilmeeseen.*

Säveltäjänpuiston ydin sijaitsee etelään viettävän rinteän juurella, vanhojen paikallisteiden risteyskohdassa. Rinteessä ja läheisillä mäen nyppylöillä sijaitsee muutama komea vanha huvila. Huvilat ovat nykyään Pukinmäen päiväkodin käytössä. Kaupunkikuvallisesti nämä eräänlaiset "maasaarilla sijaitsevat lasten linnakkeet" ovat kiehtovia. Varsinkin Lastenkylän rakennuskokonaisuus eri-ikäisine rakennuksineen ja pienimittakaavaisine pihajha-alueineen on riemastuttava miljö. Säterinportti 3:ssa on yksikerroksinen seurakuntasali, jonka tilalle suunnitellaan täydennysrakentamista.

Alueen täydennysrakentamispotentiaali on vähäinen ja sijaitsee tonteilla.

84

85

86

Kuva 81: Säterinportin julkisivuistaan ruudutetut rakennukset rajaavat Säveltäjänpuistoa lännessä ja kaakossa

Kuva 82: Maasalonpolun kerrostaloja

Kuva 83: Villat Öller (edessä oikealla) ja Björkbacken (keskellä) ovat päiväkotikäytössä.

Kuvat 84–85: Säterintie kulkee Sunilanmäen juurella. Katupuut luovat puistokatumaisen ilmeen.

Kuva 86: Kaartuileva Jokipellontie kohoaa kohti Säveltietä. Ylikasvaneet kuuset kertovat paikalla sijainneesta pihapiiristä, jota rajasi kuusiaita.

87

Ruotutorpantie

Radan ja Kehä I kiilassa sijaitsee jälleenrakennuskauden tyyliään ja mittakaavaltaan harvinaisen yhtenäinen rintamamiestaloalue. Sen talot on suojeltu asemakaavassa. Aluetta on täydennetty rakentamalla sen reunoille lisää erillispientaloja 2000-luvulla. Pientaloalueen ja Kehä I välissä on kiilanmuotoinen, Longinojan uoman rajaama maisemapelto, joka on Brusasin tai Strömsin tilan vanhoja viljapelloja. Pelto on osa poikittaista viheryhteyttä ja palvelee lähinnä ulkoilua. Vieressä on viljelypalstoja.

Yleiskaava 2016 osoittaa alueen reunoille lisärakentamista eri tehokkuuksilla. Kehä I melu ja päästöt on huomioitava tulevassa täydennysrakentamisessa, samoin junaradan lisäraidevarus ja Pohjoisbaanan tilavaraus. Jalankulkuyhteyttä Pukinmäen keskustaan tulisi kehittää.

88

89

90

Kuva 87: "Malmin kolmion" maisemapelto ja pyörätie.

Kuva 88: Ruotutorpantie kohti länttä.

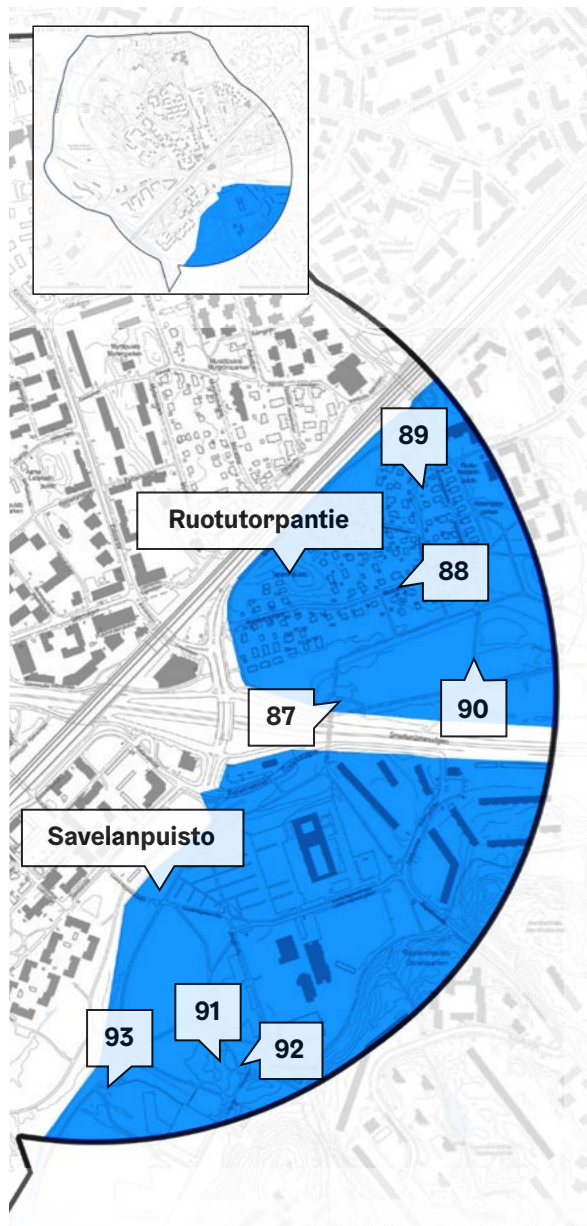
Kuva 89: Ruotutorpankuja kohti etelää.

Kuva 90: Näkymä pohjoiseen kohti Ruotumestarinpuistoa ja Longinojan uoma.

Kuva 91: Skeittipuisto on osa Nuorisopuistoa.

Kuva 92: Nuorisopuistossa on muun muassa keinuja ja pelikenttiä.

Kuva 93: Näkymä etelään kohti Vantaanjoen varren niittyjä.

Savelanpuisto

Savelanpuisto on Pihlajamäen ja Savelan väliin jäävä puistoalue. Se koostuu alavista niityistä, ja vanhoista pelloista, jotka ovat varsinkin purouoman kupeessa osittain metsittyneitä. Puistosta löytyvät Pihlajamäen 1960-luvulla rakennetut koulut, Nuorisopuisto, viljelypalstoja ja koira-aitaus.

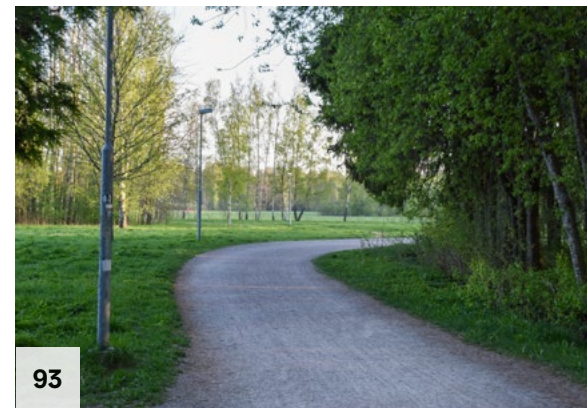
Longinojan itäpuoli ei ole huonoista perustamisolosuhteista ja useista luontoarvoista johtuen ole lähitulevaisuuden täydennysrakentamiskohde. Rapakivenkujan korttelit ovat osa Pihlajamäen RKY-aluetta, joten sinne voi tehdä vain hienoväraista täydennysrakentamista. Koulut jatkavat opetuskäytössä. Niiden yhteyteen on mahdollista kehittää palveluja.

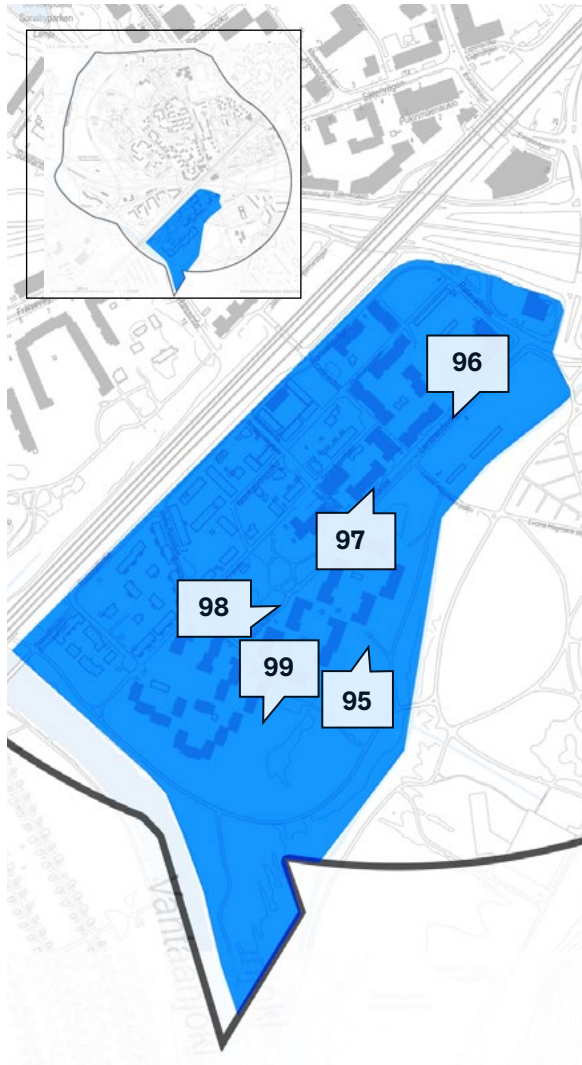
91

92

93

Savela

Junaradan ja Longinjan väliin 1970–1980-luvulla rakennettu asuinalue. *Asemakaavan idea oli auton alue.* Pysäköinti on keskitetty varsinkin alueen pohjoisosaan. *Alueella ei ole läpikulkuliikennettä.*

Katuverkko pohjautuu 1900-luvun alussa palstoitettun Savikylän katuihin. Yksittäisiä 1900-luvun alkupuoliskon vanhoja pientaloja on säilynyt uudemman rakennuskannan seassa, mutta päärakennuskausi on 1970–1980-luku. Kolmi- nelikerroksisia Lamellikerrostaloja ja kaksikerroksisia kytkettyjä pientaloja. Longinojan ja Vantaanjoen reunat on jätetty viheralueeksi.

Suunnittelun ja toteutuksen laatu vaihtelee, pääsääntöisesti pienimittakaavaisemmissa kortteleissa rakennusten ja piha-alueiden ilme on viimeistellympi, esimerkkinä *Vanha Puroniitynpolku 1-2.* Kerrostaloista *Vanha Puroniitynpolku 3-5* ja *Eteläniitynpolku 24-26* on miellyttävä mittakaava, eikä julkisivuja hallitse elementtijako. Savelanpuistoon rajautuvissa isoissa kerrostalokortteleissa olisi aineksia viihtyisille, keidasmaisille suurpihoille.

94

95

96

97

98

99

Kuva 94: Savelassa tulvi näin rajusti viimeksi 2004. Kuva: Aarno Laurila, HKM. Kuvan ottopaikka ei ole tiedossa.

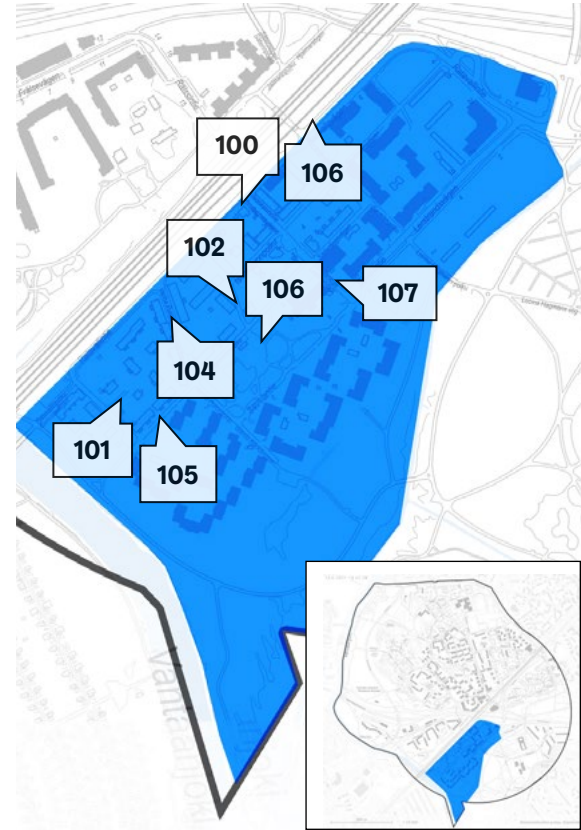
Kuva 95: Savelantie 6 kohti pohjoista päin katsottuna.

Kuva 96: Kadun itäpuolella on laajoja pysäköintikenttiä.

Kuva 97: Savelantie 5. Puuistutukset häivyttävät vastapäistä parkkikenttää.

Kuva 98: Savelantie 8 rajautuu molemmin puolin puistoon. Tässä talo nähtynä Savelanpuiston puolelta.

Kuva 99: Puistossa on laaja hulevesipainanne.

Alue on tulva-altis ja pohjavesi on lähellä pintaa, joten taloissa ei voi rakentaa maanalaisia tiloja. *Savelan tasainen, alava ja pehmeäpohjainen maasto on hyvin haasteellinen rakentamiselle ja vedenohjaukselle. Tämän vuoksi alueen kehityksessä tulisi keskittyä viheralueisiin ja hulevesien hallintaan.* Rakennetun alueen sisällä voisi vahvistaa alkuperäistä ideaa autottomasta kaupunginosasta. Radan läheisyys ja muu olemassa oleva joukkoliikenne, tulevaisuudessa myös Pohjois-Baana, luovat tälle erinomaisen perustan. Katujen ja nykyisten reittien rauhoittaminen tarpeettomasta liikenteestä ja olemassa olevien reittien kunnostaminen houkutteleviksi innostaa kävelyyn tai polkupyörällä liikkumiseen.

Täydennysrakentamisen painopiste on alueen itäreunassa ja Kehä I kupeessa. Tehokas asuntorakentaminen edellyttää rakenteellista pysäköintiä. Ratavallintien, Isonkaivontien ja Eteläniitynpolun välisten kortteleiden mittakaava on säilyttämisen arvoinen.

Kuva 100: Ratavallintien varressa on kytkettyjä pientaloja. Savikylän ajoilta on säilynyt pari vanhaa pientaloa.

Kuva 101: Ratavallintie 20 on yksi alueen alkuperäisistä taloista.

Kuva 102: Eteläniitynpolun ja Isonkaivonpolun yhdistävä raitti.

Kuva 103: Savelanpuiston leikkipaikka.

Kuva 104: Vanha Puroniityntie 2:n ryhdikkäitä, harjakattoisia taloja.

Kuva 105: Ratavallintie 22 taloihin on sisäänkäynti suoraan raitilta. Pieni korkeusero ja

istutukset osoittavat hienovaraisesti raitin ja tontin rajan. Katutasokerroksessa asunnoissa ei ole ikkunoita suoraan raitin suuntaan ja sisäänkäynnit ovat erillisten puuporttien takana.

Kuva 106: Yksi tulevan Pohjoisbaanan linjausvaihtoehdoista kulkee radan vieressä. Näkymä Ratavallintieltä.

Kuva 107: Isonkaivontien, Eteläniitynpolun ja Savelankujan risteys on liikenteellisesti ongelmallinen. Risteyksessä on alueen ainoa päivittäistavarakauppa ja päiväkoti. Kieltoimerkeistä riippumatta risteyksessä on läpiajoa.

Pukinmäen kolmio

Alue kattaa Rälssintien ja Isonpellontien korttelit. *Rälssintien varressa on useita U:n muotoisia, puolimpinaisia kerrostalokortteleita, joissa on hyvään ilmansuuntaan avautuvat piha-alueet.* Alueella ei ole läpikulkuliikennettä. U-korttelimuoto suojaa liikennemelulta ja puistomaiset suurpihat jatkuvat saumattomasti suoraan puistoon, esimerkiksi Johan Bockinkuja 6:n metsäinen, "puolivilli" piha. Myös Rälssintien liiketalot luovat suojaa melua vastaan, samoin V:n muotoinen, kärjestään korkein HOAS:in opiskelija-asuntola. *Rakennusten välit ovat pihakatumaisesti käsiteltyjä pysäköintialueita.* Rälssintien varsi on paikoitellen epämääräisen väljää, kun rinnakkain kulkee ajorata, yhdistetty jalkakäytävä-pyörätie ja vielä tontilla kulkeva ajoyhteys. Radan vierusta ja joenvarsi on jätetty viheralueeksi. Puiston keskikohdalla on tontti pienelle päiväkotirakennukselle. Rakennusta ei ole toteutettu. Osa-alueen uusinta rakennuskerrosta edustaa mutkittleva kerrostalo Isonpellontien varressa, Käskynhaltijantien länsipuolella.

Pukinmäen kartanon rakennukset ovat melko lailla asuinrakennusten saartamia eivätkä enää erota ympäristöstään. Kartanorakennusten "kutistuminen" ajan mittaan ei johdu yksin kerrostaloista, vaan myös muista lähiympäristössä tapahtuneista muutoksista: penkalle tehty junarata katkaisi näkymät koillisen ja kaakon välille jo 1800-luvulla ja sen jälkeen kartanon ja joen väliin nykyiselle puistoalueelle ajatut täytemaات ovat nostaneet maanpintaa niin, että kartano ei enää nouse esiin ympäristössään. Päärakennuksessa toimii ryhmäperhepäiväkoti.

Täydennysrakentamiselle otolliset paikat sijaitsevat Bockinpuiston eteläosassa.

Kuva 111: Bockinpuisto nousee loivasti kohti Pukinmäen kartanoa.

Kuva 112: Pukinmäen kartanon suojeltu päärakennus.

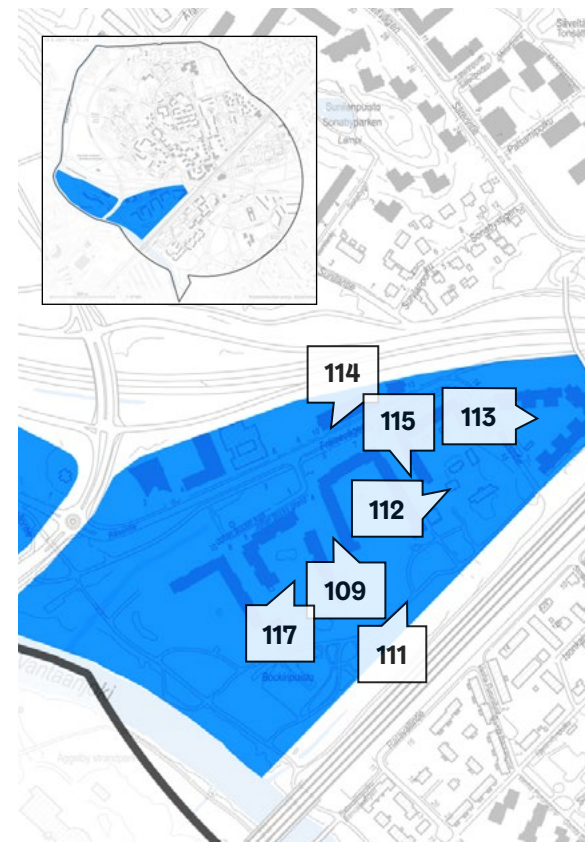
Kuva 113: HOAS:in opiskelija-asuntojen (Rälssintie 15) väliin jää kiilamainen, suojaisa piha.

Kuva 114: Rälssintie kohti lounasta.

Kuva 115: Pysäköintialue (Rälssintie 9) muistuttaa katua.

Kuva 116: Pysäköintialue (Johan Bockin kuja 4) on käsitelty samaan tapaan kuin Rälssintie 9. Maantasokerrokset ovat eläviä, sillä irtaimistovarastot on sijoitettu vinteilte.

Kuva 117: Johan Bockin kuja 6 taiten suunniteltu piha-alue on tunnelmaltaan "puolihuolimattoman" puistomainen.

Sunilanmäki

Sunilanmäkeä hallitsevat 1967 valmistuneet kerrostalot, jotka on suunnitellut *Osmo Lappo*. Pitkien rakennusten muodostama komea lamellitaloryhmä sijaitsee työväällä näkyvällä paikalla. Vieressä on 1988 valmistunut päiväkotirakennus. *Mäen laella talojen keskellä on pieni puisto ja harvinaisuus – lampi! Puiston potentiaali on jäänyt hyödyntämättä, vaikka se on tunnistettu arvoympäristöksi. Puistoa ei näy ympäristöön kuin yhdestä kohtaa Sunilantieltä – 5 ja 9 välisestä rinteestä – mistä ei ole reittiä puistoon. Sinne on vaikeaa päätyä sattumalta, kun mikään ei "syötä" sinne. Puiston lisäksi mäellä sijainneesta Sonabyin tilasta ei ole jäljellä kuin kivijalkoja ja harsuuntunut kuusiaita Säterintie 26–28 rajalla. Säterintien puoleisessa rinteessä on seitsemän pistetaloa vuosilta 1985–1986.*

Sunilanpolulla on pientaloja, joiden ikähaarukka on 80–90 vuotta. Ajallisesta kerrostuneisuudesta huolimatta tämä lyhyt tonttikatu on säilyttänyt alkuperäisen mittakaavansa, sillä se säästyi asukkaiden toiveesta tehokkaammalta rakentamiselta 1970-luvun kaavoituksen yhteydessä. Sunilanmäen alueen täydennysrakentamismahdollisuudet ovat vähäiset. Sunilantien varressa on yksittäinen rakentamiselle otollinen paikka.

118

119

120

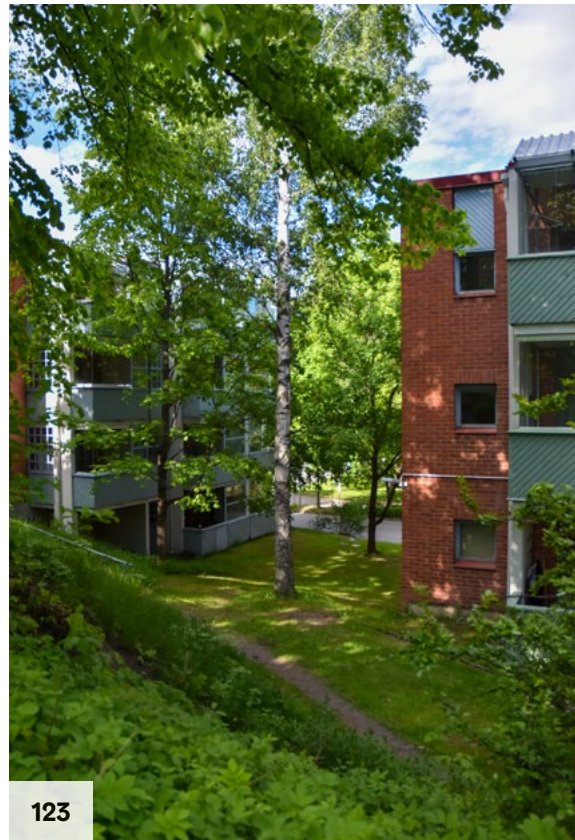
122

124

121

123

Kuva 118: Parkkipaikka ja puustoinen rinne ovat ainoa "näkyvä" puistoon.

Kuva 119: Sunilantien eteläpuolella on vanhojen kuusien muodostama jylhä seinämä. Kehä I suojaksi istutetut kuuset muodostavat sille parin.

Kuva 120: Sunilanpuistoon pääsee pihojen lisäksi vain Sunilankujalta...

Kuva 121: ... ja päiväkodin ja kerrostalojen välistä raittia pitkin. Raittien hierarkia on jolltain osin sekava. Kulkija ei tiedä, onko kulkuväylä yleisessä käytössä, vai viekö se johonkin pihaan.

Kuva 122: Sunilantie 9 talot muodostavat näkymäpäätteitä moneen suuntaan. Tässä näkyä Sinivuorentieltä.

Kuva 123: Säterintie 24–26 pistetalot ovat rinteessä.

Kuva 124: Sunilanpolun mittakaava on säilynyt, samoin useita vanhoja pientaloja. Kuusiaita on pysynyt muodossaan säännöllisen leikkaamisen tuloksena.

Huvilavyöhyke

Kokonaisuuteen kuuluvat Sunilantien, Sinivuorentien, Mikael Soinisen tien, Lustokujan, Närekujan ja Kuismakujan varrella olevat erillispientalojen ja kytkettyjen pientalojen korttelit. *Pientaloasutus on hyvin eri-ikäistä ja tyyllisesti kirjavaa.* Vanhimmat talot ovat tietyvästi 1910-luvulta, uusimmat 2010-luvulta. Weisteen alue asuin- ja teollisuusrakennuksineen kuuluu tähän kokonaisuuteen. *Mitä uudempi rakennus, sitä tehokkaampi tontinkäyttö, murroskohta tontinkäytön periaatteissa on 1960–1970-luvun taite.*

Näre- ja Lustokujalla sekä Sinivuorentien loppupäässä voi nähdä muutaman vanhemman rakennuksen kohdalla välähdyksiä lähiörakentamista edeltäneen ajan Pukinmäestä. Puustoisilla tonteilla pilkistää "metsähuviloita", vaikkakaan rakennukset eivät edusta herrasväen huvilakulttuuria samalla tavalla, kuin esimerkiksi Villa Björkbacken.

Suurimmat täydennysrakentamismahdollisuudet ovat Pukinmäenkaaren itäpuolisilla peltoalueilla sekä Weisteen teollisuustontilla. Yksittäisillä asuintonteilla voi muodostua täydennysrakentamismahdollisuuksia tehokkuuteen 0,4 asti lohkomalla.

Kuva 125: Lustokujalla on vielä tallella vanhan Pukinmäen tunnelmaa. Tämän talon valmistumisvuosi on 1929.

Kuva 126: Pukinmäki, Lustokuja 1966. Huvila tuotu Terijoelta, purettu 1980-luvun alussa. Raija Järvelä, HKM. Kuvaa on rajattu.

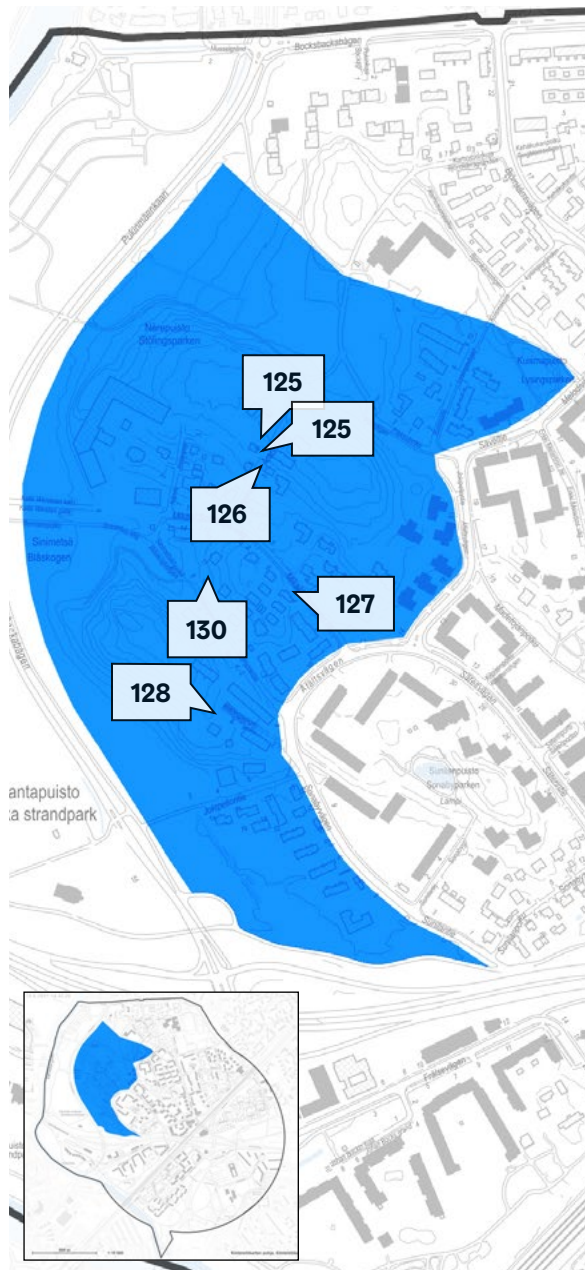
Kuva 127: Valkeat talot Mikael Soinisen tie 4 ja 6:ssa ovat kadun uusimmat talot, vuosilta 2017–2019.

Kuva 128: Sinivuorenpolku 4 on alueen vanhimpia rakennuksia. Jyrkkä, monimuotoinen katto on harvinainen.

Kuva 129: Sinivuorentie 7 (1965) ja 11 (1914) edustavat eri vuosikymmenten rakennustyyliä ja ideaaleja.

Kuva 130: Lustokuja 8 (1927).

SEURAAVAN AUKEAMAN KUVAT:

Kuva 131: Säveltien, Jokipellontien ja Pieksupolun risteys on ...
 Kuva 132: Pieksupolku 1.
 Kuvat 133, 135: Säveltie 2:ssa on jäljellä paikalla sijainneen huvilan kiviaita ja portinpielet. Pihapiirin mäntyjä määrättiin säästettäväksi asemakaavassa **8015** (1979).
 Kuva 134: Jokipellontie 18 talojen väliin ja miellyttävä piha-alue.
 Kuvat 136–137: Weisteen tontilla on suojeltu huvila ja tehdasrakennus, jota on laajennettu useaan kertaan 1950-luvulla lähtien.
 Kuva 138: Weisteen tehdas on maamerkki, joka näkyy kauas.

KUVATEKSTIT
EDELLISELLÄ
AUKEAMALLA

136

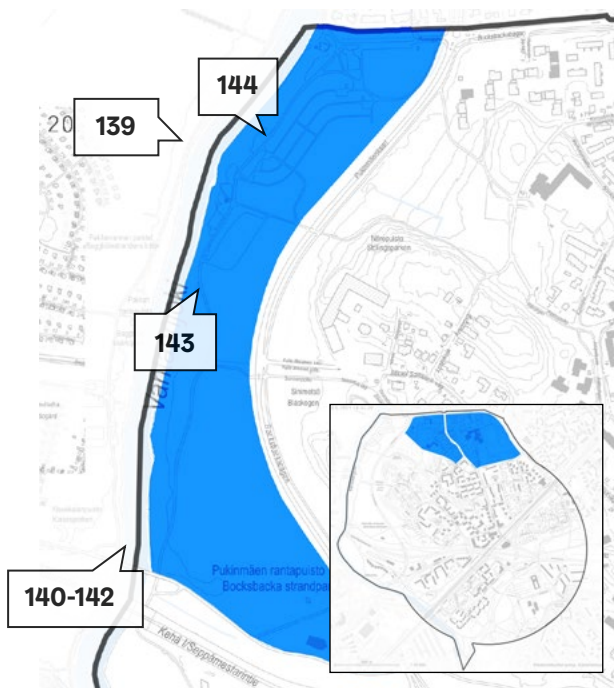
137

138

Rantapuisto

Pukinmäen rantapuiston pellot ovat vanhaa kulttuurimaisemaa ja osa Helsingipuiston viher-sormeaa. Avoin maisema on tiivistyvässä kaupunkirakenteessa erityisen arvokas. Alueen etelä- ja pohjoispäässä on tästä huolimatta täydennys-rakentamispotentiaalia. Eteläosa soveltuu tilaa vievälle kaupalle.

Kuva 139: Rantapuisto ja Närepuiston Pakilan puolelta nähtynä.
Kuvat 130–142: Pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden sillalta Kehä I kupeessa on pitkät näkymät moneen suuntaan. Weistein rakennukset näkyvät kauas.
Kuva 143: Beach Volley-kenttä käytössä kesällä 2021.
Kuva 144: Viljelypalstoja rantapuistossa.

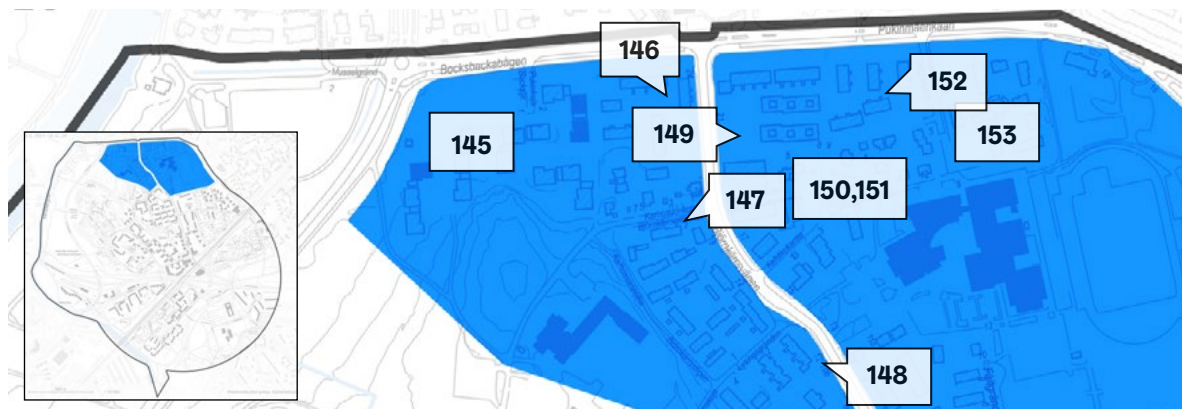

Pohjois-Pukinmäki

Matalaa, yksi-kaksikerroksista rakentamista Karhusuontien molemmin puolin, pientalomainen mitatakaava. Rakennukset ovat pääosin 1970–1980-luvuilta. Kehäkukantien ja Karhusuonkujan varressa on yksittäisiä vanhempia rakennuksia, Kehäkukantiellä myös uudehkoja pientaloja. Alueella ei ole oikein mitään selkeää ilmettä, vaikka siellä on tunnistettavissa useita rakennusryhmiä. Karhusuontie 21:n atriumrivitalot ovat alueen erikoisuus ja harvinainen talotyyppi Suomessa.

Liikuntapuisto on avoin kohta rakennusten ja istutusten muodostamassa "matossa". Liikuntapuisto tarjoaa puitteet monille liikuntalajeille ja toiminnalle. Puisto on asukkaille tärkeä kohtaamispaikka.

Alueen täydennysrakentamispotentiaali riippuu osittain tulevista liikennehankkeista. Mikäli Jokeri 2-raidelinja toteutuu, on Pukinmäenkaaren varren kerrostalovaltainen tiivistäminen perusteltua. Karhusuontien varsi on kerrostalorakentamiselle luonteva ympäristö.

Kuva 145: Pukinkujan pihapiiriä. Rakennusten väleissä on suoja- ja leikki- ja oleskelualueita.

Kuva 146: Karhusuontie 22–24 (1982).

Kuva 147: Karhusuonkuja 2 (1980).

Kuva 148: Karhusuontie 12 (1971) talot ovat huonossa kunnossa. Julkisivumateriaali on alueella harvinaisempi keltatilli. Paikalle valmistellaan kerrostalorakentamista.

Kuva 149: Karhusuontie 21 (1981). Atrium-rivitalot ovat Suomessa harvinainen talotyyppi.

Kuva 150: Kehäkukantie 5 (1964).

Kuva 151: Kehäkukantie 7 on alueen uusimpia asuintaloja (2021).

Kuva 152: Vuohikuja 1 (1984).

Kuva 153: Vuohikuja 2 (1980).

149

151

150

152

153

Kalliokylä

Tämä osa-alue on jo selvästi lähempänä Mal-
mia, eikä tukeudu niin selvästi Pukinmäkeen.
Rakennusten ikähaarukka on yli sata vuotta:
Myrntitie 1b:ssä on alueen vanhin talo, joka on
rakennettu jopa niinkin varhain kuin 1850/1904⁶⁰,
uusin on Asteritie 3 vuodelta 2019. Talotyyppien
perusteella alue jakautuu kahteen osaan: Kisa-
polun, Asteritien ja Pukinmäenkaaren välissä
on kerrostaloja, loput alueesta koostuu pienta-
loasutuksesta. "Jakolinja" kulkee Asteritietä ja
Eskolankujaa pitkin. Myrnti- ja Murattitiellä on
säilynyt lähiörakentamista edeltäneen aikakauden
henkeä, 1940-1950-luvun pientaloja, joiden reiluilla
tonteille on jonkin verran täydennysrakennettu.
Kadut ovat melko kapeita. Ilmakuvien perusteella
alue vaikutti olleen erillään varsinaisesta huvi-
la-asutuksesta. Se oli pääosin viljelykäytössä
ainakin 1930-luvulla. Alue ei edusta puhtaasti
jälleenrakentamiskautakaan, vaikka rakennusten
ja rakennusten mittakaava ja tontinkäyttö on ilma-
kuvien perusteella hyvin samanlaista kuin Ruotu-
torpantien alueella radan toisella puolella.

Aluetta on täydennetty 1980-luvulla kytketyin
pientaloin ja kerrostaloin. Ukkostien-Asteritien
kerrostaloryhmissä on enimmäkseen pisteta-
loja mutta sekaan on saatu mahdutettua myös
jokunen lamellitalo. Ryhmä on ilmeeltään mel-
ko yhtenäinen ja talojen väleissä on suojaisia,
mittakaavaltaan miellyttäviä pihapiirejä. Täyden-
nysrakentamismahdollisuuksia on vain parille
kerrostaloille. Pientalotonteilla saattaa lohkomalla
syntyä mahdollisuuksia lisää rakennusoikeutta
tonttitehokkuuteen 0,4 asti. Jos palveluverkko tu-
levaisuudessa muuttuu, päiväkotitontilla voi tulla
kyseeseen pientalojen kaltainen tehokkuus.

154

Kuva 154: Murattitie 1 b on alueen vanhin rakennus. Rakennusvuosi on lähteestä riippuen 1850/1904.

Kuva 155: Murattitie 5 (1965) on tyylipuhdas 1960-luvun pienkerrostalo.

Kuva 156: Murattitie 18 (2004) on harvinaisen kapearunkoinen pieni talo. Kapeus johtuu siitä, että rakennus oli alkuaan autotalli ja piharakennus.

Kuva 157: Katunäkymä, Murattitien ja Eskolankujan risteys.

Kuva 158: Etualalla Myrntitie 5 (1941).

Kuva 159: Myrntitie 11 (1942).

Kuva 160: Etualalla Myrntitie 27 (1995).

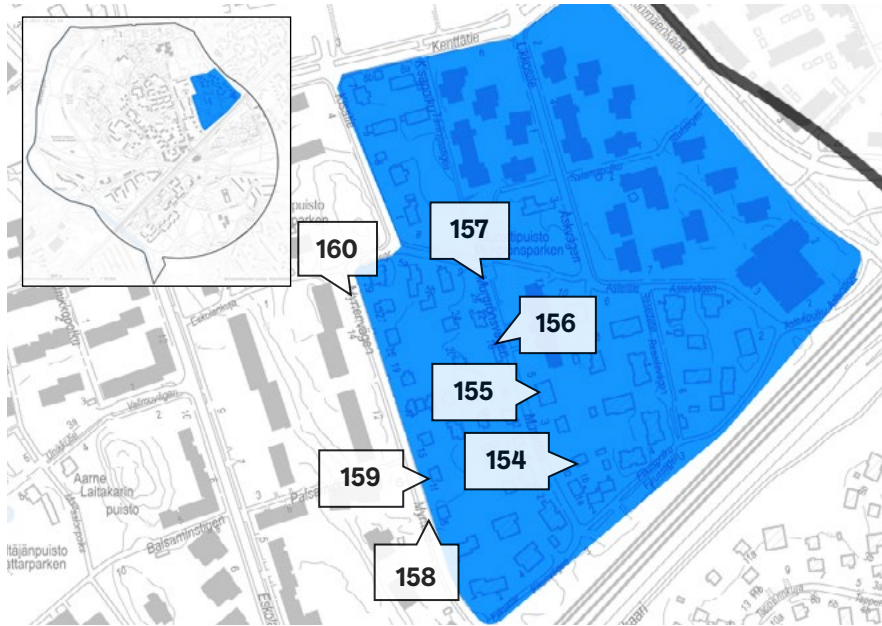
155

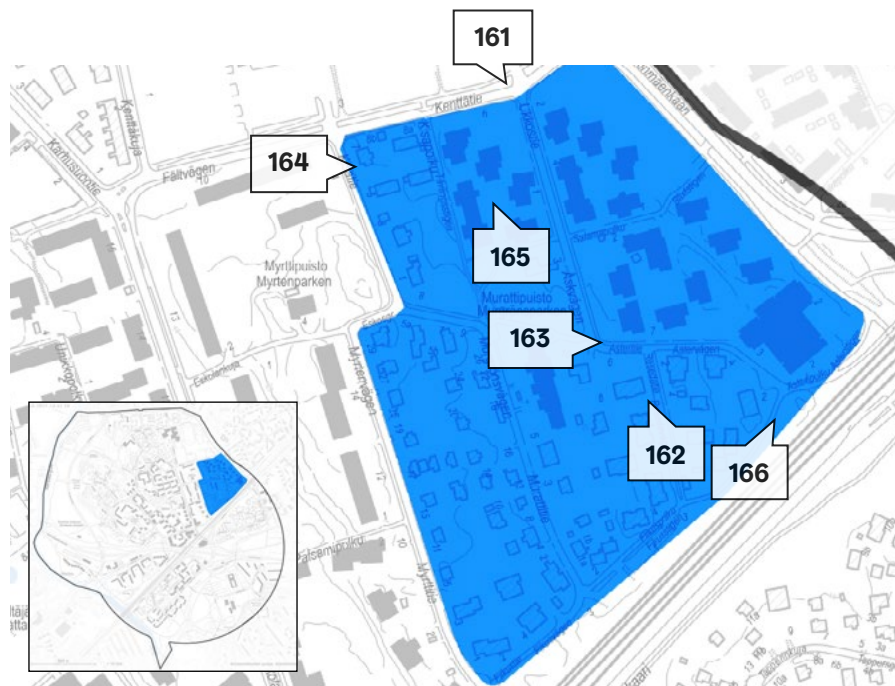

156

157

161

162

163

Kuva 161: Ukkostien kerrostalot rajaavat liikuntapuistoa.
Kuva 162: Resedatien katunäkymää elävöittää komea vaahtera.
Kuva 163: Eskolanpolulta pääsee Asteritielle. Näkymäpäätteneä alueen uusin kerrostalo.

Kuva 164: Kisatie 7 on komea kolmikerroksinen asuintalo. Sen alkuperäinen valmistumisvuosi ei ole tiedossa.
Kuva 165: Ukkostie 1:n pihapiirissä kasvaa komea mänty.
Kuva 166: Asteritie 3 näkyy moneen suuntaan. Tämä näkymä on Fiikuspolulta.

Viitteet

- 1 Rekola, L. & Tuomisto, T. Pukinmäki. Aikoja ja Ihmisiä, s. 20-22.
- 2 Rekola, L. & Tuomisto, T. Pukinmäki. Aikoja ja Ihmisiä, s.28.
- 3 Museovirasto 1.
- 4 Harvia, Y. Mietintö n:o 8: Erikoisselvitys Malmi-Tapanilan liitosalueesta. Teoksessa: Helsingin esikaupunkiliitos: Toinen nide: Erikoisselvitykset (Mietinnöt 2-16). s. 4.
- 5 Rekola, L. & Tuomisto, T. Pukinmäki. Aikoja ja Ihmisiä, s. 45.
- 6 Rekola, L. & Tuomisto, T. Pukinmäki. Aikoja ja Ihmisiä, s. 41-42.
- 7 Rekola, L. & Tuomisto, T. Pukinmäki. Aikoja ja Ihmisiä, s. 37.
- 8 Museovirasto 2.
- 9 Museovirasto 3.
- 10 Harvia, Y. Helsingin esikaupunkiliitos: ensimmäinen nide: Päämietintö (mietintö nro 1). s. 54.
- 11 Yrjänä, J. Maata näkyvissä - Helsingin maanhankinnan viisi vuosisataa, s. 46.
- 12 Yrjänä, J. Maata näkyvissä - Helsingin maanhankinnan viisi vuosisataa, s.51.
- 13 Harvia, Y. Helsingin esikaupunkiliitos: ensimmäinen nide: Päämietintö (mietintö nro 1). s. 112.
- 14 Yrjänä, J. Maata näkyvissä - Helsingin maanhankinnan viisi vuosisataa, s. 50, ja Rekola, L. ja Tuomisto, T. Pukinmäki. Aikoja ja Ihmisiä, s. 60.
- 15 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030. Aluekortit, s. 6.
- 16 Harvia, Y. Mietintö n:o 8: Erikoisselvitys Malmi-Tapanilan liitosalueesta. Teoksessa: Helsingin esikaupunkiliitos: Toinen nide: Erikoisselvitykset (Mietinnöt 2-16). s. 23.
- 17 Yrjänä, J. Maata näkyvissä - Helsingin maanhankinnan viisi vuosisataa, s. 63.
- 18 Yrjänä, J. Maata näkyvissä - Helsingin maanhankinnan viisi vuosisataa, s. 63-66 ja Brunila, B. & af Schultén, M. Helsingin Kaupungin Historia IV:1, s. 48.
- 19 Rekola, L. & Tuomisto, T. Pukinmäki. Aikoja ja Ihmisiä, s. 64-65.
- 20 Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta: 49. 1936. s. 72-73, Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta: 52. 1939. s. 87-88, Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta: 54. 1941, s. 86.
- 21 Harvia, Y. Mietintö n:o 8: Erikoisselvitys Malmi-Tapanilan liitosalueesta. Teoksessa: Helsingin esikaupunkiliitos: Toinen nide: Erikoisselvitykset (Mietinnöt 2-16) s. 47-50, 53
- 22 Brunila, B. Helsingin Kaupungin Historia V:1, s. 68-69.
- 23 Yrjänä, J. Maata näkyvissä - Helsingin maanhankinnan viisi vuosisataa, s. 122.
- 24 Yrjänä, J. Maata näkyvissä - Helsingin maanhankinnan viisi vuosisataa, s. 142.
- 25 Arkkitehti-lehti, s. 26.
- 26 Arkkitehti-lehti, s. 41.
- 27 Rekola, L. & Tuomisto, T. Pukinmäki. Aikoja ja Ihmisiä, s. 161-162.
- 28 Rekola, L. & Tuomisto, T. Pukinmäki. Aikoja ja Ihmisiä, s. 161-162.
- 29 Yrjänä, J. Maata näkyvissä - Helsingin maanhankinnan viisi vuosisataa, s. 138.
- 30 Yrjänä, J. Maata näkyvissä - Helsingin maanhankinnan viisi vuosisataa, s. 140-141.
- 31 Yrjänä, J. Maata näkyvissä - Helsingin maanhankinnan viisi vuosisataa, s. 139-142.
- 32 Pihlajamäen, Pihlajiston ja Savelan aluesuunnitelma 2013-2022, s. 58.
- 33 Longinoja. Valuma-alue selvitys ja vesienhallinnan suunnitelma, s. 26.
- 34 Yleiskaava 2016.
- 35 Kasvun paikka, s. 9-10.
- 36 Kasvun paikka, s. 13.
- 37 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030, s. 36.
- 38 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030, s. 38.
- 39 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030, s. 32 ja Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030. Aluekortit, s. 17.
- 40 Pihlajamäen, Pihlajiston ja Savelan aluesuunnitelma 2013-2022, s. 74.
- 41 Longinoja. Valuma-alue selvitys ja vesienhallinnan suunnitelma, s. 44 & 53.
- 42 Docomomo.
- 43 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030, s. 28.
- 44 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030. Aluekortit, s. 1, 4.
- 45 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030. Aluekortit, s. 5.
- 46 Pihlajamäen, Pihlajiston ja Savelan aluesuunnitelma 2013-2022, s. 28, 36
- 47 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030. Aluekortit, s. 7.
- 48 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030. Aluekortit, s. 7.
- 49 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030. Aluekortit, s. 19.
- 50 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030, s. 40.
- 51 Pyöräliikenteen tavoiteverkko esikaupunkialueilla.
- 52 Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030, s. 17.
- 53 Malmin palvelutilaverkkoselvitys, s. 7.
- 54 Malmin palvelutilaverkkoselvitys, s. 38.
- 55 Malmin palvelutilaverkkoselvitys, s. 38.
- 56 Malmin palvelutilaverkkoselvitys, s. 34.
- 57 Helsingin seudun aluesarjat 1.
- 58 Helsingin seudun aluesarjat 2.
- 59 Helsingin seudun aluesarjat 3.
- 60 Vanhempi luku: Kaupunkiympäristön toimialan sisäverkon karttapalvelu Vipunen, kiinteistön tiedot. Uudempi luku: kyltti talon seinässä.

Lähteet

Painetut lähteet

Brunila, Birger & af Schultén, Marius. Asemakaava ja rakennustaide. Teoksessa: *Helsingin Kaupungin Historia IV:1*. Helsinki: Helsingin kaupunki, 1955.

Brunila, Birger. Asemakaavoitus 1918-1945. Teoksessa: *Helsingin Kaupungin Historia V:1*. Helsinki: Helsingin kaupunki, 1962.

Harvia, Yrjö. *Helsingin esikaupunkiliitos: ensimmäinen nide: Päämietintö (mietintö nro 1)*. Helsinki: Helsingin kaupunki, 1936.

Harvia, Yrjö. *Mietintö n:o 8: Erikoisselvitys Malmi-Tapanilan liitosalueesta*. Teoksessa: *Helsingin esikaupunkiliitos: Toinen nide: Erikoisselvitykset (Mietinnöt 2-16)*. Helsinki: Helsingin kaupunki, 1936.

Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta: 49. 1936. Helsinki: Helsingin kaupungin tilastotoimisto, 1938.

Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta: 52. 1939. Helsinki: Helsingin kaupungin tilastotoimisto, 1941.

Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta: 54. 1941. Helsinki: Helsingin kaupungin tilastotoimisto, 1945.

Rekola, Lasse & Tuomisto, Tero. *Pukinmäki. Aikoja ja Ihmisiä*. Helsinki: Pukinmäki-seura, 1995.

Yrjänä, Jouni. *Maata näkyvissä - Helsingin maanhankinnan viisi vuosisataa*. Helsinki: Helsingin kaupungin kiinteistövirasto, 2013.

Lehdet

Lehikoinen, Jyrki. Maankäytön suunnittelu esikaupunkialueilla. *Arkkitehti-lehti*. 1/1972. s. 26-29.

Tallgren, Heikki. Malmi-Tapanila-Pukinmäki-Puistola. MaTaPuPu. *Arkkitehti-lehti*. 1/1972. s. 40-42.

Sähköiset lähteet

Helsingin seudun aluesarjat 1.
https://api.aluesarjat.fi/pxweb/fi/Helsingin%20seudun%20tilastot/Helsingin%20seudun%20tilastot__P%c3%a4%c3%a4kaupunkiseutu%20alueittain__Ty%c3%b6voima%20ja%20ty%c3%b6paikat__Ty%c3%b6paikat/A01S_HKI_Tyopaikat_TOL2008laaja.px/sortedtable/tableViewSorted/
(viitattu 29.10.2021)

Helsingin seudun aluesarjat 2.
https://api.aluesarjat.fi/pxweb/fi/Helsingin%20seudun%20tilastot/Helsingin%20seudun%20tilastot__P%c3%a4%c3%a4kaupunkiseu-

[tu%20alueittain__V%c3%a4est%c3%b6__V%c3%a4est%c3%b6rakenne/A02S_HKI_Vakiluku1962.px/chart/chartViewBarStacked100/](https://api.aluesarjat.fi/pxweb/fi/Helsingin%20seudun%20tilastot/Helsingin%20seudun%20tilastot__P%c3%a4%c3%a4kaupunkiseutu%20alueittain__Asunto-%20ja%20rakennuskanta__Asuntokanta/A03S_HKI_Askan_hallintaperuste_hytyppi.px/chart/chartViewBarStacked100/)
(viitattu 29.10.2021)

Helsingin seudun aluesarjat 3.
https://api.aluesarjat.fi/pxweb/fi/Helsingin%20seudun%20tilastot/Helsingin%20seudun%20tilastot__P%c3%a4%c3%a4kaupunkiseutu%20alueittain__Asunto-%20ja%20rakennuskanta__Asuntokanta/A03S_HKI_Askan_hallintaperuste_hytyppi.px/chart/chartViewBarStacked100/
(viitattu 29.10.2021)

Kasvun paikka - Helsingin kaupunkistrategia 2021-2025. Kaupunginhallituksen esitys kaupunginvaltuustolle 4.10.2021. Helsingin kaupunki. URL: <https://www.hel.fi/static/helsinki/Kaupunkistrategiaesitys29092021.pdf>. Viitattu 4.11.2021

Longinoja. Valuma-alue selvitys ja vesienhallinnan suunnitelma. Helsingin kaupunki, 2018.

Malmin palvelutilaverkkoselvitys. Helsingin kaupunki, 2019.

Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030. Helsingin kaupunki. Kaupunkiympäristön julkaisu 2021:19.

Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelma 2021-2030. Aluekortit. Helsingin kaupunki. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2021:19.

Museovirasto 1. Kulttuuriympäristön paikka-tietoikkuna. Helsinki, kiinteä muinaisjään-nös, Sonaby malm Bocksbacka (Pukinmäki) 1000001711. URL: <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000001711>. Viitattu 24.5.2021.

Museovirasto 2. Kulttuuriympäristön paikkatie-toikkuna. Helsinki, kiinteä muinaisjään-nös, Sonaby malm Malmbys Ströms (Malmi). 1000001713. URL: <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000001713>. Viitattu 24.5.2021.

Museovirasto 3. Kulttuuriympäristön paikka-tietoikkuna. Helsinki, kiinteä muinaisjään-nös, Sonaby malm Malmbys Storby (Malmi). 1000001715. URL: <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000001715>. Viitattu 24.5.2021.

Pihlajamäen, Pihlajiston ja Savelan aluesuunnitelma 2013-2022. Helsinki: Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2013:6 / Arkkitehtuuri-osasto.

Pyöräliikenteen tavoiteverkko esikaupunkialueilla. Piirustus 6674-1. Helsinki: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto, liikennesuunniteluosasto, 2016. URL: <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/af/af59a2e67217b074521737cc-5329c36424a17f10.pdf>/ Viitattu: 6.9.2021.

Vihreä ja merellinen Helsinki 2050 – Vistra osa 1: lähtökohdat ja visio. Helsingin kaupunki. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asema-kaavaosaston selvityksiä 2013:4.

Yleiskaava 2016. Helsingin kaupunki. URL: https://www.hel.fi/hel2/ksv/liitteet/2018_kaava/YK_2016_Tullut_voimaan_20181205.pdf. (viitattu 16.11.2021)

Kuvat ja kartat

Kuvat ja kartat: Kaupunkiympäristön toimiala, ellei toisin mainittu.

s. 7 Broterus, S. *Malmi Kartta sekä selitys pelloista ja niityistä 1702.* Kansallisarkisto. Arkisto: Maanmittauslaitoksen uudistus-arkisto. Sarja: Uudistuskartat ja -asiakirjat / UUDENMAAN LÄÄNI / Helsingin kaupunki. URL: <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=13664107>. Viitattu 22.4.2021.

s. 8 Tuntematon kuvaaja. *Palsamipolku 10.* 1939-1940. Helsingin kaupunginmuseo.

s. 10 Brunila, Birger. *Asemakaavaehdotus.* 1929. Helsingin kaupunginarkisto.

s.11. Brunila, Birger. *Rakennussuunnitelma.* 1939. Helsingin kaupunginarkisto.

s. 15 Lelkes Laszlo. *Pukinmäen aukio ja ostoskeskus.* 13.09.1974. Helsingin kaupunginmuseo.

s. 16 *Pukinmäen kaavarunko.* 1972. Helsingin kaupunginarkisto.

s. 17 Rista Simo SER. *Luminen puutaloalue, jossa kaivoja talojen pihalla pääsiäisen keväturingossa Pukinmäen Savelassa.* 1974. Helsingin kaupunginmuseo.

s.19 SKY-FOTO Möller. *Säterintie.* 1976. Helsingin kaupunginmuseo.

s.60 Maptionnaire Oy. *Malmi-Pukinmäki: Parasta alueella.* URL: <https://maptionnaire.carto.com/builder/5046bf-da-f2ee-4b4c-a2bb-a1985ca6f66e/embed>. Viitattu 1.7. 2021.

s. 61 Maptionnaire Oy.

s. 72 *Pyöräliikenteen tavoiteverkko esikaupunkialueilla. Piirustus 6674-1.* Helsinki: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto, liikennesuunniteluosasto, 2016.

s.81. Helsingin seudun aluesarjat 2, Helsingin seudun aluesarjat 3.

s. 94 Aarno Laurila. *Savelassa tulvi näin rajusti viimeksi 2004*. 2004. Helsingin kaupunginmuseo.

s.102 Raija Järvelä. *Pukinmäki, Lustokuja 1966*. 1966. Helsingin kaupunginmuseo.

